

Oikeussosiologian pakolliset aineopinnot (20022)

Tavoitteet: Opintojakson tavoitteena on johdattaa opiskelija ymmärtämään oikeuden ja yhteiskunnan yhteyttä: (1) minkälainen yhteiskunta luo ja ylläpitää modernia oikeutta; (2) minkälaista yhteiskuntaa moderni oikeus luo ja ylläpitää; (3) minkälaisista hyvää/todellista yhteiskuntaa koskevien näkemysten varassa oikeus ja eri oikeudelliset toimijat toimivat. Oikeussosiologian kannalta oikeus on yhteiskunnallisen toiminnan alue, jolla käydään jatkuvaa kamppailua oikeasta ja väärästä, vallasta ja resursseista, sekä yhteiskunnallisesta totuudesta. Omassa kulttuurissamme uloslujetut samoin kuin toisten kulttuurien vallitsevat näkökulmat ovat oikeussosiologiassa keskeisiä. Oikeussosiologian aineopinnot sisältyvät pakollisina oikeustieteen maisterin tutkintoon.

Käsiteltävä asiakokonaisuus: Pakollinen aineopinnotentti sisältää kaksi oikeussosiologian yleisesitystä, joista toisessa keskitytään etupäässä kotimaiseen tutkimukseen (kohta 1) ja toisessa tarkastellaan puolestaan kansainvälistä oikeuden yhteiskunta-teoreettista tutkimusperinnettä (kohta 2). Lisäksi tutustutaan yhteiskuntateorian klassisia kysymyksiä käsittelevään teokseen (kohta 3).

Laajuus: 6 opintopistettä.

Opettajat

Hurri, Samuli, OTL, yleisen oikeustieteen assistentti ja oikeussosiologian **oppiainevastaava**
Lindroos-Hovinheimo, Susanna, OTK, VTM, oikeustieteen assistentti
Bäckman, Johan, VTT, oikeussosiologian dosentti
Dahlgren, Susanne, FT, tutkija
Ervasti, Kaijus, OTT, oikeussosiologian dosentti

Frerichs, Sabine, Dr. rer. pol., tutkija-tohtori
Kangas, Risto, VTT, oikeussosiologian dosentti
Koivisto, Ida, OTK, tohtorikoulutettava
Kotkas, Toomas, OTT, tutkija
Kyntäjä, Timo, VTT, oikeussosiologian dosentti
Nousiainen, Kevät, OTT, yleisen oikeustieteen dosentti
Sankari, Suvi, OTK, tohtorikoulutettava
Staffans, Ida, OTL, tohtorikoulutettava
Toivanen, Reetta, FT, sosiaali- ja kulttuuri-antropologian dosentti
Tuori, Kaius, OTT, FM, oikeushistorian dosentti

Opetus

Dosentti **Kaijus Ervasti** luennoi aiheesta *Teemoja oikeussosiologiasta* syysluku-kaudella seuraavasti: ma 26.10., ti 27.10., ke 28.10, to 29.10. ma 2.11., ke 4.11., to 5.11., pe 6.11., ma 9.11., ti 10.11., ke 11.11. klo 16-18 P IV. Kuulustelu pidetään ti 17.11. klo 18-20 PIV ja uusintakuulustelu ma 30.11. klo 16-18 PIV. Luentosarja korvaa tutkintovaatimusten kohdan 1.

Assistentti **Samuli Hurri** ja tutkijatohtori **Sabine Frerichs** luennoivat englanniksi aiheesta *Power: dialogic lectures on social and legal theory* 1.12.-14.12. ti, to ja pe klo 16-18 PIV; 7.12-10.12 ma, ti ja to klo 16-18 PIV; 14.12-16.12. ma, ti ja ke klo 16-18 PIV; kuulustelu pe 18.12. klo 12-14 PIV; uusintakuulustelu ke 13.1. klo 14-16 PIV. Luentosarja korvaa tutkintovaatimusten kohdan 2. Ilmoittautumiset oodiin viim. 25.11. (20600)

Dosentti **Risto Kangas** luennoi aiheesta *Yhteiskuntateoreettisia näkökulmia oikeuteen* 23.9.-23.10 ke ja pe klo 16-18 PR sali

12 (paitsi 2.10., jolloin opetuspaikka on P674. Kurssin tarkoituksena on valaista oikeuden asemointia ja roolia erilaisissa sosiologisissa yhteiskuntateorioissa alkaen sosiologian klassikoista aina keskeisiin nykyisiin teorioihin. Luentosarja korvaa tutkintovaatimusten kohdan 3.

Suoritustapa: Oikeussosiologian pakollisen aineopintotentin voi suorittaa tentin sijasta kahdella tai kolmella luentosarjalla edellyttäen että saa vähintään 15 pistettä eli puolet kokonaispistemäärästä. Arvosana määräytyy saman asteikon mukaan riippumatta siitä, suorittaako opiskelija kaksi vai kolme luentosarjaa (30 maksimipisteen mukaan). Pakolliset aineopinnot rekisteröidään tenttikierrosten yhteydessä. Kun vaadittava pistemäärä on kasassa, niin opiskelija ilmoittautuu oikeussosiologian pakollisten aineopintojen tenttiin ja mainitsee ilmoittautumisessa pistemää-

ränsä sekä sen, että **ei ole tulossa tenttiin** vaan hakee suoritusta luentojen perusteella. Opiskelijoilla on velvollisuus pitää itse kirjaa suorittamistaan luennoista ja niiden pistemäärästä. Jos opiskelija suorittaa tentissä yhden tai enemmän tutkintovaatimuskohtia, on tentistä saatava vähintään puolet pisteistä, jotta se hyväksytään vaikka luentoja olisi suoritettu.

Tutkintovaatimukset

1. **Alvesalo, A. – Ervasti, K.**, Oikeus yhteiskunnassa (2006).
2. **Cotterrell, R.**, Law's Community (1995).
3. **Kangas, R.**, Yhteiskunta (2001 tai 2006).

Oikeussosiologian valinnaiset aineopinnot

Oikeussosiologian valinnaisille kursseille osallistuminen ei edellytä että pakollinen aineopintotentti on suoritettu.

Teema 2009-2010: Globalisaatio yksilön näkökulmasta

Alla olevat oikeussosiologian valinnaiset opinnot liittyvät polttavasta/ajankohtaisesta yhteiskunnallisesta ongelmasta tai ilmiöstä nousevaan teemaan. Lukuvuoden 2009-2010 teema on "Globalisaatio yksilön näkökulmasta". Myös muissa oppiaineissa järjestetään opetusta tästä teemasta. Katso lisätietoa oikeussosiologian oppiaineen kotisivuilla www.helsinki.fi/rpol/oikeussosiologia.

Ihmiset liikkeessä / Människor i rörelse [oodi-tunnus tarvitaan]

Tutkija **Ida Staffans** ja tutkija **Suvi Sankari** luennoivat syksyllä 2009 aiheesta Ihmiset liikkeessä. Luennoilla esitellään liikumista säänteleviä normeja antavat tahot ja pääpiirteittäin niiden antamat normit. Lisäksi tarkastellaan oikeuskäytäntöä aiheeseen liittyvää oikeuskäytäntöä eri instansseissa. Kurssiin sisältyy luentoja sekä vierailuja esimerkiksi Euroopan komission Suomen edustustoon. Kurssi on kaksikielinen. Kurssille otetaan enintään 20 opiskelijaa. Ilmoittautuminen weboodiin viimeistään 15.10. Opetusajat ovat ti 1.12. klo 10-12, to 3.12. klo 10-12, ti 8.12. klo 10-12, ke 9.12. klo 10-12, to 10.12. klo 10-12, ti 15.12. klo 10-12, ke 16.12. klo 10-12 sekä ti 19.1. klo 10-12 salissa P668.

Forskare **Ida Staffans** och forskare **Suvi Sankari** föreläser på hösten 2009 om ämnet Människor i rörelse. Inom ramen för kursen kommer personers rörlighet inom, till och från EU att granskas. Med utgångspunkt från sekundär EG lagstiftning kommer reglerna för rörlighet i EU samt deras effekter att granskas. Under exkursioner (t.ex. Europeis-

ka kommissionens representation i Finland) och annan form av undervisning kommer studerandena att bekanta sig med de praktiska utmaningarna i mötet mellan lagstiftning och människors rörlighet. Kursen är tvåspråkig. Maximalt antal deltagare är 20. Anmälningar i weboodi senast 15.10. Undervisningstiderna är ti 1.12. kl 10-12, to 3.12. kl 10-12, ti 8.12. kl 10-12, ons 9.12. kl 10-12, to 10.12. kl 10-12, ti 15.12. kl 10-12, ons 16.12. kl 10-12 samt ti 19.1. kl 10-12 i salen P668.

Laajuus: 3-6 opintopistettä

Hallinto, oikeus ja valta

Tutkija **Ida Koivisto** pitää keväällä 2010 kurssin Hallinto, oikeus ja valta seuraavasti ti 2.3. klo 10-12 P518, ke 3.3. klo 10-12 P668, to 4.3. klo 10-12 P668, ti 9.3. klo 10-12 P668, ke 10.3. klo 10-12 P668, to 11.3. klo 10-12 P668, pe 12.3. klo 10-12 P668. Hallinto ja valta ovat monin tavoin toisiinsa kytkeytyneitä: hallinto perustuu valtaan ja hallinnossa käytetään valtaa. Julkisen vallan nimissä on sallittua tehdä asioita, jotka yhteiskunnassa muuten ovat kiellettyjä. Hallinto-oikeudessa luodaankin sekä mahdollisuuksia että pidäkkeitä vallankäytölle. Kurssin tavoitteena on avata kriittisiä näkökulmia tematiikkaan mm. Michel Foucault'n ja Max Weberin ajattelun kautta. Keskeisiä kysymyksenasetteluja ovat hallinnon, oikeuden ja vallan välinen suhde sekä hyvä hallinto hallinto-oikeuden modernina päämääränä. Korvaavatko arvot ja hallinnan uudet tekniikat demokraattista oikeutusta globalisoidussa maailmassa? Suoritustapa: osallistuminen luento-opetukseen, mahdolliset kotitehtävät sekä oppimispäiväkirja. Ilmoittautuminen kurssille helmikuun loppuun mennessä sähköpostilla osoitteeseen ida.koivisto@helsinki.fi. Luentosarjan hyväksytyn suorituksen voi käyttää vaihtoehtoisesti joko hallinto-oikeuden tai oikeussosiologian valinnaisiin opintoihin.

Laajuus: 3 opintopistettä

Normative pluralism and multiculturalism: an anthropological approach (21602)

Docent **Reetta Toivanen** teaches the course Normative pluralism and multiculturalism: an anthropological approach, fall semester, term 2. It will meet twice a week for seven weeks, Tuesday and Thursday at 16-18. Registration in weboodi on 10th October at the latest. The maximum amount of students is 15. This course is designed for students of anthropology, sociology, law and related fields. The course consists of lectures, short presentations by the students and group discussions. Participants will be examined on the basis of lecture participation, lecture diaries and an assignment presentation/essay. In a conventional self-image, "the law" is understood as a conscious attempt by society to be rational and fair, orderly and just and bulwark against anarchy. In a broad sense the concept of law includes the whole legal system with its institutions, rules, procedures, remedies etc. in society's attempt, i.e. through government, to control human behaviour and prevent anarchy, violence, oppression and injustice by providing and enforcing orderly, rational, fair and workable alternatives to the indiscriminate use of force by individuals or groups in advancing or protecting their interests and resolving their controversies. Anthropologists are interested in human behaviour and want to know and understand what people do and why. They stress that law and legal institutions can only affect a degree of intentional control of society. Social reality is a mix of action congruent with rules and other action that is choice-making, manipulative, inconsistent and often conflictual. This course will provide an introduction to normative pluralism as it exists in multicultural societies. Normative pluralism consists of overlapping systems containing norms that regulate human behaviour either in hierarchical or non-hierarchical manner. The course will deal with the challenges of multicultural societies which are in a process of accommodating

differing moral, ethical, religious, legal, customary and political norms.

Laajuus: 5-7 opintopistettä

Normative pluralism in the world: perspectives on Islamic law (21603)

Researcher **Susanne Dahlgren** teaches the course Normative pluralism in the world: perspectives on Islamic law, spring semester. Registration in weboodi on 31st December at the latest. The maximum amount of students is 15. The course is designed for students of law, Islamic studies, anthropology, sociology, The Master's Degree Programme in Ethnic Relations, Cultural Diversity and Integration (ERI) and related fields. The course consists of lectures, short presentations by the students and group discussions. Participants will be examined on the basis of lecture participation, lecture diaries and an assignment presentation/essay. Islamic law or shari'a has become current topic in many ways in today's globalising world. While Islamic law constitutes elements of legal system in a variety of Muslim populated countries, it has emerged to form a part of legal practice in many European states, too. Media discussions on "sharia been introduced in country x" form a basis of popular (mis)understandings on what Islamic law is. Still, to get an accurate image of Islamic law as a normative system and legal practice we need to study its application in social contexts. The course will focus on normative debates within Islamic law (i.e. feminist and other modern critiques of classical jurisprudence) and practices of Islamic law in traditional (Asia, the Middle East) and new contexts (Europe). Focusing on Islamic law provides one window to looking at today's normative plurality in the world.

Laajuus: 7 opintopistettä

Muut oikeussosiologian valinnaiset aineopinnot

Oikeusantropologia

Dosentti **Kaius Tuori** vetää kurssin oikeusantropologian historiasta teemalla primitiivisestä oikeudesta normatiiviseen pluralismiin 14.1.-18.3. torstaisin klo 14-16 P518. Oikeusantropologian klassikkotekstejä luki- ja niistä keskustelemalla kurssilla pyritään hahmottamaan kehitystä luonnontilasta ja evoluutioteorioista nykyiseen pluralistiseen kulttuurikäsitukseen. Osallistujat kirjoittavat kurssilla kaksi lyhyttä kirjoitelmaa (3-5 s.) ja pitävät yhden suullisen alustuksen. Kurssille otetaan korkeintaan 12 opiskelijaa. Loppukuulustelun sijaan kurssilla painotetaan aktiivista keskustelua ja osallistumista. Kurssi korvaa valinnan mukaan joko oikeushistorian tai oikeussosiologian harjoitusseminaarisuorituksen (6 op). Ilmoittautumiset sähköpostitse kaus.tuori@helsinki.fi joulukuun loppuun mennessä.

Laajuus: 6 opintopistettä

Yhteiskuntateoreettisia näkökulmia oikeuteen

Dosentti **Risto Kangas** pitää seminaarimuotoisen kurssin yhteiskuntateoreettisista näkökulmista oikeuteen 3.11-8.12 ti klo 16-

18 P545. Seminaari on jatkoa syksyn alun luentokurssille ja muodostuu seminaarilaisten alustuksista valitsemistaan aihepiireistä ja teoksista. Seminaariin ovat tervetulleita luentokurssin suorittaneiden lisäksi myös muut sosiologisista kysymyksenasetteluista kiinnostuneet opiskelijat. Tarkemmasta aikataulusta ja ohjelmasta sovitaan ensimmäisellä tapaamiskerralla. Ilmoittautumiset sekä lyhyt kuvaus omista aihepiiriin liittyvistä kiinnostuksen kohteista ja opintovaiheesta osoitteella risto.kangas@helsinki.fi tiistaihin 27.10 mennessä.

Laajuus: 6 opintopistettä

Oikeussosiologian modernit virtaukset

Dosentti **Johan Bäckman** luennoi aiheesta Oikeussosiologian modernit virtaukset 6.10.-5.11.09 ti ja to klo 10-12 P668. Kurssilla käsitellään oikeussosiologian teoreetikkojen ajattelua ja tutkimusaiheita sekä yhteiskuntatieteellisen oikeuden alaan liittyvän uusimman tutkimuksen tärkeimpiä teemoja, kuten oikeus ja media, poliisitutkimus ja oikeuden globalisoituminen. Kurssi antaa tiiviin yleiskuvan oikeussosiologisen tutkimuksen kentästä ja menetelmistä. Suoritustapa: luennot ja kirjallisuuskuulustelu tai luennot ja essee.

Laajuus: 6 opintopistettä

Oikeustaloustieteen pakolliset aineopinnot (20020)

Tavoite. Opiskelija pyritään perehdyttämään kansantalouden, sen osien sekä yritysten rakenteeseen ja toimintaan siten, että hän pystyy ymmärtämään taloudellisten ilmiöiden vuorovaikutussuhteet ja samalla oikeudellisten normien roolin taloudellista taustaa vasten.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. Erityisesti mikrotaloustieteen keskeiset käsitteet; 1) kysynnän ja tarjonnan tasapaino, 2) marginaalikustannukset ja tehokkuus, 3) markkinoiden rakenne (täydellinen kilpailu, monopoli, oligopoli), 4) tuotannontekijämarkkinat, 5) kansainvälisen kaupan teorian perusteet; sekä muut oikeuden tutkimukseen soveltuvat keskeiset taloustieteelliset käsitteet kuten 6) vaihtoehtokustannus, 7) markkinoiden puutteet (ulkoisvaikutukset, epätäydellinen kilpailu, informaation ongelmat, julkishyödykkeet, transaktiokustannukset ym.). Esimerkkeinä käsitellään oikeustaloustieteen keskeiset sovellutukset eri oikeuden aloilla; varallisuus oikeudet, vahingonkorvausoikeus, sopimusoikeus, prosessioikeus, rikosoikeus ja seuraamukset.

Laajuus. 6 opintopistettä.

Suoritustapa. Kirjatentti tai sen osittain tai kokonaan korvaava opetus.

Oppiaineen esittelytilaisuus. Aloituspintojen yhteydessä.

Oppiaineen päätenttikierros. Syksyn viimeinen tenttikierros.

Opetus

Prof. **Matti Heimonen** pitää taloustieteen johdantokurssin (laajuus noin 4 op) 2.-21 syyskuuta klo 16-20. Paikat ovat seuraavat: 2,4,7,8,11,18 PIV ja 3,10,14,15 P 574 sekä 17 ja 21 PR LS 5. Luentokuulustelu 25

9. klo 14-16 P IV. Uusintakuulustelu 6.10. klo 16-18 LS P674. Hyväksytyt luentokuulustelu korvaa tutkintovaatimusten kohdan 1. Luentorunko on luettavissa ja tulostettavissa Prof. Heimosen internetkotisivulta <http://www.helsinki.fi/~mheimone/>

OTT, Kristian Siikavirta pitää oikeustaloustieteen verkkokurssin (laajuus 3 op) syksyllä 2009 2.11.-3.12. Kurssille tulee ilmoittautua weboodissa alkaen 21.10. noin klo. 12.00. Osallistujia mahtuu kurssille enintään 50 ilmoittautumisjärjestyksessä. Mukaan pääsystä ilmoitetaan mahdollisesti sähköpostilla. Kurssi sisältää alkutapaamisen 2.11. klo. 18-20 P673, aikatauluun sidotun verkkotyöskentelyn tehtävien ja lopputapaamisen 3.12. klo. 16-18 PR 12. Kurssille pääsyn edellytyksenä on että Prof. Heimosen luentoja vastaavat opinnot on hyväksytty. Kurssi on sidottu tiukasti aikatauluun, joka ilmoitetaan osallistujille vähintään viikkoa ennen kurssin alkua. Verkkotyöskentelyyn kuuluvat kirjalliset tehtävät, ohjattu keskustelu-tehtävä ja pikakoe. Verkkokurssi korvaa tutkintovaatimusten kohdat 2.

Opettajat

Heimonen, TTT, Kansantaloustieteen professori. Oppiaineen **vastuunopettaja**.

Mähönen, Jukka, Professori Turun yliopisto, Dosentti

Tutkintovaatimukset

- 1) **Begg, David- Fisher Stanley-Dornbush** Economics (eight edition 2005) (630s)
- 3) **Määttä, Kalle** (2006), Oikeustaloustiede (231s)

Oikeustaloustieteen valinnaiset aineopinnot

Valinnaisten opintojen tavoitteena on syventää näkemystä siitä, miten taloustiedettä voidaan käyttää hyväksi lain tulkinnassa tai analysoitaessa lainsäädännön tarkoituksenmukaisuutta ja taloudellisia seurannaisvaikutuksia sekä valmisteltaessa uusia säännöksiä.

Jäljempänä esitettyjen opintokokonaisuuksien lisäksi on mahdollista erikseen sopia oppiaineen professorin kanssa muista oikeustaloustieteellisistä opintojaksoista. Aihekokonaisuuksina voivat tulla kysymykseen esimerkiksi perheoikeuden taloustiede, sopimusteoria, prosessioikeuden taloustiede, informaation taloustiede, ympäristötaloustiede ja -politiikka sekä uusi taloushistoria.

Kirjoina suoritettavat valinnaiset aineopinnot voi suorittaa tenttiakvaariossa.

Perustellusta syystä opiskelija voi ehdottaa tentittäväkseen muitakin kuin alla mainittuja aihepiireihin soveltuvia kirjoja. Nämä erikseen sovitut teokset on ilmoitettava tenttiin ilmoittauduttaessa.

Kilpailutaloustieteen kurssi (21554)

Tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus. Markkinataloudessa osakeyhtiö on osoittautunut tehokkaaksi yritysmuodoksi. Yksityisten omistama voittoa maksimoiva yritys on motivoitunut toimimaan siten, että tuotetaan mahdollisimman halvalla niitä tuotteita, joita ihmiset haluavat. Tämä pätee sekä kilpailevaan talouteen että monopoliin. Kilpailua tarvitaan kuitenkin siihen, että yritykset eivät pyri tuotantoa rajoittamalla nostamaan hintoja, koska se vähentää kansalaisten hyvinvointia. Kilpailulainsäädännöllä pyritään estämään kilpailun häviäminen ja, jos se ei ole mahdollista, kielletään määräävän markkina-aseman väärinkäyttöä.

Kurssilla perehdytään epätäydellisen kilpailun muotoihin ja verkostotalouteen, sekä

pohditaan kuinka kilpailuoikeus ja erilaiset säätelyjärjestelmät pystyvät turvaamaan talouden tehokkuuden.

Laajuus. 6 opintopistettä,

Opettajat

Prof. Matti Heimonen

Suoritustapa. Kirjatentti ja vapaaehtoiset korvaavat luennot. Opettajan kanssa sovittavan kirjallisen harjoitustyön tekemällä on mahdollisuus suorittaa laajempi 10 opintopisteen kokonaisuus.

Opetus. Prof. **Matti Heimonen** pitää kilpailutaloustieteen luentosarjan syksyllä maanantaisin 2.11, 9.11, 16.11. klo. 16-20 ja 23.11, 30.11 klo 10-14 P518. Luento-kuulustelu on ma.7.12 13-16 P518 Hyväksytty luentokuulustelu korvaa luennolla määriteltävän osan tutkintovaatimuskirjasta (sivumäärällisesti noin puolet).

Tutkintovaatimukset

1) **Viscusi, W. Kip – Vernon, John M. – Harrington, Joseph E. (2005)**, Economics of Regulation and Antitrust. (864 s) tai **Motta, Massimo (2004)**, Competition Policy Theory and Practice 613 s

Päätös- ja peliteorian perusteet (20357)

Tavoite ja sisältö. Tenttimällä suoritettava kurssi tarjoaa perustiedot päätös- ja peliteorian käsitteistä sekä sen soveltamismahdollisuuksista oikeustieteessä. Oppikirjoissa analysoidaan mm. kauppa-, sopimus, vahingonkorvaus ja prosessioikeuden alaan kuuluvia konfliktitilanteita.

Laajuus. 6 opintopistettä.

Tutkintovaatimukset

2. 1) Dixit, A. - Nalebuff, B., Thinking Strategically (1991) (393 s).
3. 2) Baird, D.G. - Gertner, R.H. - Picker, R.C., Game Theory and the Law (1994) (330 s).

Yritys- ja rahoitustoiminnan opintokokonaisuus (21552)

Tavoite ja sisältö. Kurssilla johdatellaan yritys- ja rahoitustoiminnan kannalta keskeisten instituutioiden pariin sekä valaistaan rahoitusmarkkinoiden toimintoja taloustieteellisestä näkökulmasta. Kurssi antaa myös perustiedot erilaisten organisoitumistapojen tarkoituksenmukaisuudesta ja siihen vaikuttavista kriteereistä sekä taloudellisten organisaatioiden kannustinjärjestelmistä. Ilmoitaututtaessa tenttiin on muistettava ilmoittaa opintokokonaisuuden laajuus, vaihtoehtoiset tenttikirjat ja mahdollisesti suoritettavat korvaavat opinnot.

Opettajat

Prof. **Matti Heimonen**

Dosentti **Jukka Mähönen**

Luento-opetus. Prof. Heimonen (10h), dosentti Mähönen (22h). Yhdessä harjoitustöiden kanssa luennoilla voi suorittaa koko opintokokonaisuuden. Heimonen luennoi 7. ja 8.4. klo. 10-14 sekä 9.4. klo. 10-12 P518. Mähönen luennoi to 15.4., pe. 16.4., to. 22.4., pe., 24.4. ja ma 26.4. klo. 10-14 P518. Luentokuulustelu to 29.4. klo 10-14 P518.

Hyväksytty luentokuulustelu korvaa tutkintovaatimusten kohdat 1 ja 2.

Laajuus. 6 opintopistettä.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Hansmann, Henry**, The Ownership of Enterprise (1996 tai uudempi painos), (297 s).
- 2) **Mähönen, Jukka & Villa, Seppo** (2006), Osakeyhtiö, osa I: Yleiset opit, (318 s).
- 3) **Leppiniemi, Jarmo – Puttonen, Vesa**, Yrityksen rahoitus, (2002) (310 s).

Julkistalous ja verotus (21553)

Tavoite ja sisältö. Opintokokonaisuudessa perehdytään julkiseen talouteen, jonka puitteissa analysoidaan veroja, tulonsiirtojärjestelmiä ja julkisen tuotannon järjestämistä. Verotuksen teoriaan perehtyvän kannattaa valita 10 opintopisteen kokonaisuus.

Laajuus. 6 tai 10 opintopistettä.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Tuomala, M.**, Julkistalous (1997), (372 s).
- 2) **Loikkanen, Heikki A. - Pekkarinen, Jukka – Vartia, Pekka (toim.)**, Kansantaloutemme – rakenteet ja muutos (2002), (412 s).
- 3) **Stiglitz Joseph E**, Economics of the Public Sector (Third edition 2000) (800s)

6 op kohdat 1 ja 2
10 op kohdat 1,2,3

Oikeusteorian pakolliset aineopinnot (200180)

Tavoite. Kokonaiskuvan antaminen modernin oikeuden ja oikeudellisen ajattelun teoreettisista ja filosofisista perusteista, aatehistoriallisesta kehityksestä sekä oikeustieteen metodiopista.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. Oikeusteoria ja oikeusfilosofia, muun muassa oikeuslähde ja laintulkintaoppi, oikeudellinen käsitteenmuodostus ja systematiikka, oikeudelliset oppitraditiot, oikeustieteen metodioppi.

Laajuus. 6 opintopistettä.

Opetusmuodot. Luennot.

Opetus

Oppiaineen opetuskausi: kalenteriviikot 2-5

Professori **Kaarlo Tuori** luennoi kriittisestä oikeuspositivismista kl 11.1.-25.1. ma-pe klo 10-12 PIV. Luentokuulustelu ti 26.1. 10-12 PIV, uusintakuulustelu to 4.2. klo 14-16 PIV. Korvaa tutkintovaatimusten kohdan 3.

Yliopistonlehtori **Ari Hirvonen** luennoi aiheesta Oikeuden moderni: renessanssista modernismiin kl 11.1.-21.1. ma-pe klo 16-18 PIV, poikkeuksellisesti ma 11.1 ja 18.1. klo 16-20 PIV. Luentojen hyväksyttävä suoritus edellyttää hyväksyttävää luontokuulustelua ja luennoilla tehtävien harjoitustehtävien suorittamista. Korvaa tutkintovaatimusten kohdan 1.

Dosentti **Panu Minkkinen** luennoi aiheesta Valtiosääntöteoria, oikeus ja valta kl 2010 6.4.-12.4. ma-pe klo 12-14 ja 16-18 PIV. Kuulustelu ti 7.4. klo 12-14 PIV. Uusintakuulustelu ma 19.4. klo 12-14 PIV. Korvaa tutkintovaatimusten kohdan 2.

Luennoilla käytettävä materiaali on ladatta-

vissa oikeusteorian kotisivuilta: <http://www.helsinki.fi/rpol/oikeusteoria/>. Sivuilla ilmoitetaan myös mahdollisista muutoksista ja lisäyksistä oppiaineen opetustietoihin.

Opettajat

Tuori, Kaarlo, OTT. Yleisen oikeustieteen professori. Oppiaineen **vastuupettaja**.

Hirvonen, Ari, OTT. Yleisen oikeustieteen yliopistonlehtori.

Hurri, Samuli, OTL. Yleisen oikeustieteen assistentti.

Frerichs, Sabine, Dr. rer. pol. Tutkijatohtori

Gozdecka, Dorota, LL.M. Tutkija

Gräns, Minna, JD. Yleisen oikeustieteen dosentti

Kavonius, Petter, OTT. Yleisen oikeustieteen dosentti

Kemppinen, Jukka, FT, OTK, VT. Yleisen oikeustieteen dosentti

Kotkas, Toomas, OTT. Yliopistotutkija.

Lindroos-Hovinheimo, Susanna, OTK, VT, M. Oikeustieteen assistentti.

Mincke, Wolfgang, Dr.iur. Yleisen oikeustieteen dosentti

Minkkinen, Panu, OTT. Professori, University of Leicester, Yleisen oikeustieteen dosentti

Nuotio, Kimmo, OTT, VT. Oikeustieteen professori

Paasivirta, Esa, Ph.D. Oikeusvertailun ja eurooppaoikeuden dosentti

Pohjonen, Soile, OTT. Vertailevan ja yleisen oikeustieteen dosentti

Rentto, JuhaPekka, OTT, M.A. Oikeusfilosofian dosentti

Siltala, Raimo, OTT, VT. Yleisen oikeustieteen dosentti

Suoritustapa ja suorituksen sisältö

Kirjallinen kuulustelu. Luentosarjoista saadut pisteet (5-10) voi käyttää täysimääräi-

sesti hyväksi aineopintotentissä. Jäljellä olevien kirjojen kirjallisesta kuulustelusta on saatava hyväksyttävä suoritus (esimerkiksi jos tentissä on jäljellä yksi tutkintovaatimuskohta, on siitä saatava vähintään viisi pistettä). **Huom!** opiskelijan velvollisuus on pitää muistissa luentosarjojen ajankohdat, luennoitsija, korvattava kohta ja saadut pisteet. Nämä merkitään tentissä vastauspapereihin.

Luennot. Oikeusteorian aineopintotentin voi suorittaa kokonaan korvaavilla luentosarjoilla, minkä edellytyksenä on, että luentosarjoista on tullut vähintään puolet hyväksyttävään tenttisuoritukseen vaadittavasta pistemäärästä (= 15/30 p). Jokainen luentosarja korvaa tietyn tutkintovaatimuskohdan, eikä opiskelija voi käyttää hyväkseen useampaa saman kohdan korvaavaa luentosarjaa. Suoritusmerkintää tulee hakea lomakkeella, jonka saa kansliasta, opintotoimistosta, aineen assistentilta tai oikeusteorian kotisivuilta (<http://www.helsinki.fi/rpol/oikeusteoria/>). Lomake toimitetaan assistentille hyväksyttäväksi. **Huom!** opiskelijan on pidettävä itse muistissa luentosarjojen ajankohdat, luennoitsija, korvattava kohta ja saadut pisteet.

Huom! Oikeusteorian opintojakson oikeusvertailuosuus on siirretty osaksi kansainväli-

sen yksityisoikeuden opintojaksoa. Jos opiskelija on suorittanut vanhan kansainvälisen yksityisoikeuden opintojakson (3 op), tulee hänen vielä erikseen suorittaa oikeusvertailuosuus osana uutta kansainvälisen yksityisoikeuden ja oikeusvertailun opintojaksoa (4 op). Ks. opinto-opas, kohta Kansainvälisen yksityisoikeus ja oikeusvertailu.

Oikeusteorian **luentokuulustelut eivät vanhene.**

Tutkintovaatimukset

- 1) **Roger Cotterrell:** *Politics of Jurisprudence* (2. painos 2003), lukuunottamatta s. 21-48.
- 2) **Kaarlo Tuori** Oikeuden ratio ja voluntas (2007) lukuun ottamatta lukuja VII ja VIII, eli lukuun ottamatta sivuja 183-248.
- 3) **Kaarlo Tuori:** *Kriittinen oikeuspositivismi* (2000).

Huom! Syksystä 2009 alkaen oikeusvertailu on poistettu oikeusteorian tutkintovaatimuksesta ja liitetty kansainväliseen yksityisoikeuteen. Oikeusvertailun aiemmin suoritettua luentoa voi käyttää hyväksi kyseisessä oppiaineessa.

Oikeusteorian valinnaiset aineopinnot

Oikeusfilosofia (5 tai 10 opintopistettä. Oodi-koodi 20311)

Tavoite. Kuvan antaminen oikeusfilosofian keskeisistä teorioista sekä syvemmän ymmärryksen luominen oikeusteoreettisesta ajattelusta.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. Oikeus ja oikeudenmukaisuus moderneissa ja klassisissa oikeusfilosofisissa teksteissä.

- 1) **Jarkko Tontti, Kaisa Mäkelä & Heta Gylling** (toim.): Filosofien oikeus, 2 (2001).
- 2) **Panu Minkkinen:** Järjen lait (2002). (5 opintopisteen kokonaisuus)
- 3) **Jarkko Tontti & Kaisa Mäkelä** (toim.): Filosofien oikeus, 1 (2001).
- 4) **Immanuel Kant,** Radikaali paha. Paha eurooppalaisessa perinteessä (toim. Ari Hirvonen & Toomas Kotkas) (2004). (10 opintopisteen kokonaisuus: kohdat 1-4; laajemman 10 opintopisteen kokonaisuuden voi suorittaa kahdessa osassa)

Oikeusfilosofiassa tutkintovaatimuskirjat saa ottaa tenttiin mukaan!

Yhteiskuntafilosofia (5 tai 10 opintopistettä / 3 tai 6 opintoviikkoa) Oodi-koodi 20315

Tavoite. Kuvan antaminen yhteiskuntafilosofian keskeisistä teorioista sekä syvemmän ymmärryksen luominen oikeus- ja yhteiskuntateoreettisesta ajattelusta.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. Oikeus, politiikka ja yhteiskunta moderneissa ja klassisissa yhteiskuntafilosofisissa teksteissä.

- 1) **Thomas Hobbes:** Leviathan (Vastapaino 1999), s. 1-313.

- 2) **John Locke:** Tutkielma hallitusvallasta (1995).

- 3) **Jean-Jacques Rousseau:** Yhteiskuntasopimuksesta (1988).

(5 opintopisteen kokonaisuus)

- 4) **John Rawls:** Oikeudenmukaisuusteoria (WSOY 1988).

- 5) **Jürgen Habermas:** Julkisuuden rakennemuutos. Tutkimus yhdestä kansalaisyhteiskunnan kategoriasta (Vastapaino 2004).

(10 opintopisteen kokonaisuus kohdat: 1-5; laajemman 10 opintopisteen kokonaisuuden voi suorittaa kahdessa osassa)

Yhteiskuntafilosofiassa tutkintovaatimuskirjat saa ottaa tenttiin mukaan!

Valtio ja laki viisasten ja viisastelijain silmin

Dosentti **Juha-Pekka Rentto** vetää Valtio ja laki viisasten ja viisastelijain silmin -lukupiiriä, joka kestää koko lukuvuoden 2009–2010.

Lukupiirissä luetaan länsimaisen filosofian klassikkoteoksia ja laaditaan alustuksia niiden pohjalta. Tarkoituksena on auttaa opiskelijaa ymmärtämään oman aikamme valtio- ja oikeusteoreettista ajattelua tarkastelemalla, miten valtio ja oikeus sekä niiden välinen suhde on eri aikoina mielletty erityyppisissä filosofisissa teorioissa. Lukuvuoden 2009–2010 aikana liikutaan 1800-luvun vaiheilla ja käsitellään aiheita Hegelistä Marxiin, James Millistä Herbert Spenceriin ja romantiikasta sosiologisen yhteiskunta-teorian syntyyn. Kokoontumisia on noin kerran kuussa, ja niistä sovitaan ensimmäisen tapaamisen yhteydessä. Ensimmäinen tapaaminen on ke 23.9. klo 16–20 tiedekunta-huoneessa P 545. Seminaariin voi liittyä myös kevätlukukauden alusta. Hyväksytyt suoritus edellyttää aktiivista osallistumista

vähintään 20 tunnin ajan yhden lukukauden tai koko lukuvuoden aikana sekä kirjallisen työn laatimista.

Vastaava opettaja. Dosentti **Juha-Pekka Rentto**.

Laajuus. 6 opintopistettä / 3 opintoviikkoa, mikä edellyttää aktiivista osallistumista lukupiiriin koko lukuvuoden ajan sekä kirjallisen työn tekemistä.

We Creatures of Law

Postdoctoral Researcher **Sabine Frerichs** gives a course under the heading We Creatures of Law.

Description. Our self-understanding as legal persons is constitutive for modern society; legal fictions thus constitute powerful social facts. But our legal nature is also culturally contingent and therefore subject to social change. How do ongoing societal transformations affect our legal personality? In this course, we will explore the social anatomy of legal persons and, thereby, crisscross the line between law and sociology. Classic conceptions will be confronted with contemporary (re)constructions of who we are, inside and outside of law.

The seminar is open to all students interested in questions at the interface of legal and social sciences (max. 20 participants).

First meeting: Mon 15.2.2010, 2-4 PM P669. Seminar period I (general introduction, 8 lessons): Mon 1.3.2010 10-12 AM P669, Tue 2.3.2010 10-12 AM P669, Thu 4.3. 10-12 AM P669, Fri 5.3. 10-12 AM P669. Seminar period II (individual contributions, 12-16 lessons); Mon 15.3.2010 12 AM-4 PM P417, Tue 16.3.2010 12 AM-4 PM P417, Wed 17.3.2010 12 AM-4 PM P417, Thu 18.3.2010 12 AM-4 PM P417.

Registration by 1.2.2010 in Weboodi (20600).

Credits: 6 study points

Oikeusperiaatteet

Yliopistotutkija **Toomas Kotkas** pitää keväällä 2010 seminaarin oikeusperiaatteista. Seminaarissa opiskelijat voivat kirjoittaa seminaarityönsä esimerkiksi tietyn oikeudenalan yksittäisestä oikeusperiaatteesta, vertailla eri oikeusperiaatteita keskenään tai tarkastella oikeusperiaatteita teoreettisella tasolla. Alkukokous on to 4.3. klo 10–12 P518. Seminaaripäivät ovat ma 29.3. ja ke 31.3. klo 10–16 P518. Ennakkoilmoittautuminen viimeistään pe 19.2. osoitteeseen: toomas.kotkas(at)helsinki.fi.

Vastaava opettaja. Yliopistotutkija **Toomas Kotkas**.

Laajuus. 6 opintopistettä.

Perhe- ja jäämistöoikeuden pakolliset aineopinnot (20014)

Tavoite. Kokonaiskuvan antaminen perhe- ja jäämistöoikeudellisista käsitteistä ja periaatteista sekä siitä normistosta, joka sääntelee perhe-elämän suhteisiin, omaisuuden periytymiseen, perintö- ja lahjaverovelvollisuuteen sekä lapsen oikeudelliseen asemaan ja vajaavaltaisuuteen liittyviä kysymyksiä.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. Perhe- ja jäämistöoikeuden yleiset opit, peruskäsitteet ja periaatteet. 2. Perhe-elämän suhteiden oikeudellinen sääntely. 3. Omaisuuden periytyminen ja perimyksen liittyvät elin-aikaiset varallisuusoikeudelliset määräämis-toimet. 4. Puolisoiden ja parisuhdekump-paneiden taloudelliset suhteet. 5. Lapsen oi-keudet ja oikeudellinen asema 6. Vajaavaltaisuus ja holhousoikeudellinen edustaminen.

Laajuus. 6 opintopistettä

Edeltävät opinnot. Perhe- ja jäämistöoi-keuden opettajat suosittelevat, että perhe- ja jäämistöoikeuden tentti suoritettaisiin vasta sen jälkeen, kun opiskelija on suorittanut sopimusoikeuden, velvoiteoikeuden ja esine-oikeuden tentit.

Opettajat

Kangas, Urpo, OTT, VT. Siviilioikeuden professori. Oppiaineen **vastuopettaja**.

Lohi, Tapani, OTT. Siviilioikeuden dosentti. Perhe- ja jäämistöoikeuden yliopiston-lehtori.

Tuunainen, Pekka, OTK. Perhe- ja jäämis-töoikeuden assistentti.

Söderlund, Désirée, OTK, VT. Yksityisoi-keuden (ruotsink.) assistentti.

Kalliomaa-Puha, Laura, OTT. Tutkija.

Koulu, Sanna, OTK, VT. Tutkija.

Kurki-Suonio, Kirsti, OTT. Perheoikeuden dosentti.

Mäki-Petäjä-Leinonen, Anna, OTT. Edun-valvonta-asiamies.

Räbinä, Timo, KTT, OTL, VT. Vero-oi-keuden dosentti, veroylIASIAMIES.

Saarenpää, Ahti, OTT. Lapin yliopiston yksityisoikeuden professori, dosentti.

Välimäki, Pertti, OTT. Oikeusneuvos, do-sentti.

Opetus

Oppiaineen opetuskausi: kalenteriviikot **36-39**

Opetusmuodot. Perhe- ja jäämistöoikeuden peruskurssi -niminen luentosarja, joka perus-tuu luento-opetukseen ja opiskelijoiden työ-ryhmälustuksiin. Peruskurssi toteutetaan siten, että opiskelijat jaetaan tätä varten nel-jään ryhmään. Opiskelija saa valita kurssin, mutta kuhunkin ryhmään otetaan enintään 60 opiskelijaa ilmoittautumisjärjestyksessä. Peruskurssista voi saada 1-3 hyvityspistettä. **Syksyn peruskurssille ilmoittaudutaan OODI:ssa 28.8.2009 mennessä.** Ilmoi-tautumisia otetaan vastaan 6.8.2009 klo. 16.00 lukien. Ilmoittautuminen useammalle kuin yhdelle kurssille on ehdottomasti kiel-lettyä. Huom! peruskurssisiin liittyviin **teh-tävien jakotilaisuuksiin osallistuminen on välttämätöntä**, sillä tällöin jaetaan kurs-sitehtävät ja niiden esittämisaikataulu. Kes-ken kurssin mukaan tuleminen ei ole mah-dollista. Pakottavan esteen sattuessa opis-keija voi käyttää tehtävien jakotilaisuudessa edustajaa.

Syyslukukauden peruskurssit (21300)

Prof. **Urpo Kangas** pitää perhe- ja jäämis-töoikeuden peruskurssin I 7.9.-11.9 ma-pe 8-12 salissa P IV. Tehtävien jakotilaisuus ti 1.9. 14-16 P IV.

Assistentti **Pekka Tuunainen** pitää perhe- ja jäämistöoikeuden peruskurssin II 14.9-18.9 ma-pe 12-16 salissa P IV. Tehtävien jakotilaisuus to 3.9. 10-12 P IV.

Yliopistonlehtori **Tapani Lohi** pitää perhe- ja jäämistöoikeuden peruskurssin III 21.9-25.9 ma-pe 12-16, kuitenkin pe (25.9) klo 8-12, salissa P IV. Tehtävien jakotilaisuus ma 7.9. 12-14 P IV.

Assistent **Désirée Söderlund** håller en grundkurs i familje- och kvarlätenskapsrätt. Undervisningen inleds 7.9. må, kl. 8-12, P 417, med utdelning av uppgifter. Själva kursen hålls 15.9-18.9. ti-fre, kl. 8-12, P 417. Kursen hålls på svenska, men även finskspråkiga är välkomna på kursen. Kurssi pidetään ruotsin kielellä, mutta myös suomenkieliset opiskelijat ovat tervetulleita kurssille.

Kevätlukukauden peruskurssit (21300)

Prof. **Urpo Kangas** pitää perhe- ja jäämistöoikeuden peruskurssin 11.1.-15.1. ma-pe klo. 8-12 paikkana P 673. Tehtävien jakotilaisuus ke 16.12. klo. 14-16 salissa P 673. **Ilmoittautuminen OODI:ssa 11.12.2009 mennessä.** Ilmoittautumisia otetaan vastaan 22.10. klo. 16.00 lukien.

Muu opetus

Prof. **Ahti Saarenpää** luennoi edunvalvontaoikeutta 2.9.-4.9. ke-pe 12-16 salissa P IV. Luentokuulustelu ti 8.9. klo. 12-14 Pr sali 1 ja uusintakuulustelu 22.9. klo. 9-11 salissa P I (tiedekunnan tentin yhteydessä). Luennot on ilmoitettava **OODI:ssa 2.9. ennen klo. 12 eli luentosarjan alkuun mennessä.** Ilmoittautumisia otetaan vastaan 6.8.2009 klo. 16.00 lukien. Luentosarja korvaa tutkintovaatimuskohdan 6.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö

Kirjallinen kuulustelu. Kokeiluluentoisesti lukuvuonna 2009-2010 perhe- ja jäämistöoikeuden pakollinen aineopintotentti **on lakikirjatentti**, joten kuulustelussa **saa käyttää lakikirjoja.** Laskimen käyttö on tentissä sallittua, mutta oikeustapaukset pystyy ratkaisemaan hyvin myös ilman laskinta. Tentin hyväksyminen edellyttää, että opiskelija saa tentissä vastaamistaan tehtävistä vähintään puolet näiden tehtävien yhteenlasketusta maksimipistemäärästä. **Luentosarjoista saadut pisteet vaikuttavat siten vain tentin arvosanaan, eivät läpikäisyyn.** Jos tentissä vastaa viiteen tehtävään, näistä tehtävistä tulee saada yhteensä vähintään 25/50 pistettä. Jos koepisteet ovat 24/50, suoritus hylätään, vaikka olisi saanut peruskurssilta 3 hyvityspistettä. Samoin, jos vastaa tentissä neljään tehtävään ja saa niistä 19/40 pistettä, suoritus hylätään, vaikka olisikin saanut korvaavasta luentosarjasta 10 pistettä.

Opiskelijan on ilmoitettava tenttiin ilmoittautuessaan WebOODI -lomakkeen lisätiedotkentässä ne hyvityspisteet ja korvaavista luentosarjoista saadut pisteet, joita hän haluaa tentissä käyttää hyväkseen. Samalla on ilmoitettava luennon suoritusajankohta ja luennoitsija. Mikäli luentopisteistä on epäselvyyttä, opiskelijan on **itse selvítettävä saadut pisteet luennon pitäjältä ennen tenttiin ilmoittautumista.** Luennot ovat voimassa suoritusvuoden ja kolme seuraavaa kalenterivuotta.

Tutkintovaatimukset

1) Perhe- ja jäämistöoikeuden peruskurssi. Luentosarja on pakollinen. Vapautus luentosarjan kuuntelemisesta voidaan myöntää vain poikkeuksellisesti, esim. vaikean sairauden tms. syyn johdosta. Luentosarjan seuraamisesta vapautuksen saaneet lukevat sen sijasta teoksen **Calonius, M.,** Siviilioikeuden luennot (1998), s. 87-186 (99 s.).

- 2) **Aarnio, A - Kangas, U**, Perhevarallisuus-oikeus (2002), 367 s. tai **Aarnio, A. - Kangas, U.**, Familjeförmögenhetsrätt (2002).
- 3) **Helokoski, E - Lindholm, T**, Perintöverokirja (9. painos, 2007 tai 2008), s. 54-127 (73 s.).
- 4) **Gottberg, E**, Perhesuhteet ja lainsäädäntö (2007) s. 129-271 (142 s.).
- 5) **Timonen, P (toim.)**, Kirjoituksia ja keskeistä oikeuskäytäntöä perhe- ja jäämistö-oikeudesta 1997 (1997), s. 1-62 sekä s. 131-154 (84 s.).

6) **Välimäki, P**, Holhoustoimen pääpiirteet (2008), sivut 1-136 ja 157-170 (luvut I-VII ja XI) (yht. 149 s.).

7) Käsikirja uuden Bryssel II -asetuksen soveltamista varten (50 s.). Euroopan komission julkaisu, joka löytyy PDF -versiona verkko-osoitteesta: http://ec.europa.eu/civiljustice/parental_resp/parental_resp_ec_vdm_fi.pdf Kyseinen julkaisu löytyy myös oppiaineen verkkosivuilta PDF -tiedostona.

Tutkintovaatimusten kokonaislaajuus (ei kohtaa 1 mukaan luettuna) 865 s.

Säädökset

Avioliitto ja perhe

AvioliittoL 13.6.1929/234. (Si 201)

L rekisteröidystä parisuhteesta 9.11.2001/950. (Si 208)

Isyys

Isyyslaki 5.9.1975/700. (Si 210)

Lapseksi ottaminen

L lapseksi ottamisesta 8.2.1985/153. (Si 215)

Lapsen huolto ja tapaamisoikeus

L lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 8.4.1983/361. (Si 217)

L lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun päätöksen täytäntöönpanosta 16.8.1996/619. (Si 219)

Elatus

L lapsen elatuksesta 5.9.1975/704. (Si 225)

A isyyden vahvistamisesta ja kumoamisesta sekä lapsen elatuksesta 13.8.1976/673. (Si 226)

Elatustukilaki 29.8.2008/580 (Si 227)

Perintö ja testamentti

Perintökaari 5.2.1965/40. (Si 235)

Perintö- ja lahjaverol 12.7.1940/378, 1-21a § (Ve 401)

Holhous

L holhoustoimesta 8.4.1999/442 (Si 121)

L edunvalvontavaltuutuksesta

Muita säädöksiä

Neuvoston asetus (EY) N:o 2201/2003 tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanheimpainvastausta koskeissa asioissa ja asetuksen (EU) 1347/2000 kumoamisesta (*Bryssel IIa -asetus*) (SiEU 201)

Lahjanlupauslaki 31.7.1947/625. (Si 510)

L takaisinsaannista konkurssipesään 26.4.1991/758. (Pr 507)

L maistraattien eräistä henkilörekistereistä 4.2.2005/57 (Si 112)

VakuutusopimusL 28.6.1994/543, 6 luku. (Ra 201)

Maakaari 12.4.1995/540 1 luku, 2 luvun 1-3 § sekä 3, 4 ja 13 luku (Si 601)

Författningar

Äktenskap och partnerskap

Äktenskapslag 13.6.1929/234 (Ci 201)

Lag om registrerat partnerskap 9.11.2001/950 (Ci 208)

Faderskap

Lag om faderskap 5.9.1975/700 (Ci 210)

Adoption

Adoptionslag 8.2.1985/153 (Ci 215)

Barnets underhåll och umgängesträtt
Lag angående vårdnad om barn och umgängesträtt 8.4.1983/361 (Ci 217)
Lag om verkställighet av beslut beträffande vårdnad om barn och umgängesträtt 16.8.1996/619 (Ci 219)
Underhåll
Lag om underhåll för barn 5.9.1975/704 (Ci 225)
Förordning om fastställande och upphävande av faderskap samt om underhåll för barn 13.8.1976/673 (Ci 226)
Lag om underhållsstöd 29.8.2008/580 (Ci 227)
Arv och testament
Ärvdabalk 5.2.1965/40 (Ci 235)
Lag om skatt på arv och gåva 12.7.1940/378, 1-21a § (Sk 401)
Förmynderskap
Lag om förmyndarverksamhet 8.4.1999/442 (Ci 121)
Övriga författningar
Rådets förordning (EY) N:o 2201/2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000
Lag om gåvoutfästelser 31.7.1947/625 (Ci 510)
Lag om återvinning till konkursbo 26.4.1991/758 (Pr 507)
Lag om vissa personregister vid magistraterna 4.2.2005/57 (Ci 112)
Lag om försäkringsavtal 28.6.1994/543, kap. 6 (Fi 201)
Jordabalk 12.4.1995/540 (Ci 601)

Perhe- ja jäämistöoikeuden valinnaiset aineopinnot

Valinnaisiin opintoihin voi osallistua pakollisen aineopintotentin hyväksytyn suorituksen jälkeen. Valinnaisten opintojen kirjalliseen kuulusteluun ilmoitaudutaan samalla tavalla kuin pakollisten aineopintojen tentteihin. Kuulustelut järjestetään pakollisten aineopintojen tenttien yhteydessä, **ei kuitenkaan lokakuun ns. päätenttikierroksella.**

Suoritustapa ja suorituksen sisältö. Kirjallinen kuulustelu. Kuulustelussa saa käyttää lakikirjoja. Kuulustelussa edellytetään kykyä lakikirjan avulla laajemminkin selvittää perhe- ja jäämistöoikeudellisia ongelmia ja soveltaa valinnaisille opinnoille yhteisessä säädösluettelossa mainittuja säädöksiä. Laskimen käyttö on tenteissä sallittua, mutta oikeustapaukset pystyy ratkaisemaan myös ilman laskinta. Luennoilta saadut hyvitys- ja korvauspisteet vaikuttavat myös läpipääsyyn (toisin kuin pakollisessa aineopintotentissä). **Huom!** Jos jonkun tutkintovaatimuksissa mainitun teoksen hankkimi-

nen aiheuttaa ylivoimaisia ongelmia, opiskelijaa kehoitetaan kääntymään vastaanottoaikana aineen opettajien puoleen.

Valinnaisten opintojen yhteinen opetus

Dosentti, oikeusneuvos **Pertti Välimäki** luennoi perhe- ja perintöoikeutta KKO:n prejudikaattien valossa ti-to 27.–29.4 ja 4.–6.5 klo. 16–18 salissa P 417, kuitenkin ke 5.5 ja to 6.5. salissa P IV. Luentokuulustelu ti 11.5. 16-18 salissa P IV ja to 18.5. 16-18 salissa P 417. Luentosarjasta voi saada 1-5 hyvityspistettä.

Tämän luentosarjan hyvityspisteitä **voi käyttää hyväksi vapaavalintaisesti missä tahansa alla mainituissa valinnaisten opintojen kuulustelussa, lukuun ottamatta opintojaksoa perhe, perintö ja verotus.** Hyvityspisteet voi käyttää **kuitenkin vain kerran.** Valinnaisten opintojen

tenttiin ilmoitettaessa on ilmoitettava aikooko käyttää nämä hyvityspisteet kyseisessä valinnaisten opintojen tentissä.

Jäämistöoikeus, yleinen osa (20235)

Tavoite. Yksityiskohtaisen kuvan antaminen jäämistöoikeuden järjestelmästä, jäämistöoikeudellisesti merkityksellisistä määräämistöoikeuksista sekä jäämistön hallinnoinnista ja vastuukysymyksistä.

Käsitteltävä asiakokonaisuus. 1. Lakisääteinen perimys. 2. Jäämistöoikeudelliset määräämistöoikeudet ja perintöverotuksen merkitys niiden kannalta. 3. Kuolinpesän hallinto, henkilösuhteet ja vastuukysymykset.

Laajuus 10 opintopistettä

Opetus

Yliopistonlehtori **Tapani Lohi** pitää jäämistöoikeuden laskennallisten ongelmien kurssin 15.3-25.3 ma-pe joka päivä 12-14 paitsi ti 16.3. ja ti 23.3. klo. 12-16 ja ke 17.3. klo. 14-16 salissa P 668. Luentokuulustelu 26.3. pe 12-14 P IV ja uusintakuulustelu on 31.3. ke 12-14 P 668. Kurssin läpäiseminen edellyttää aktiivista osallistumista, annettujen tehtävien tekemistä ja loppukuulustelun hyväksyttävää suoritusta. Tehtävien jakotilaisuus, jossa myös annetaan tarkemmat ohjeet, to 4.3. 14-16 salissa P 668. Osallistujamäärää ei ole rajoitettu, mutta **kurssille on ilmoitaututtava OODI:ssa.** Ilmoittautumisia otetaan vastaan 7.1. klo 16.00 lukien ja ilmoittautumisaika päättyy pe 26.2. Kurssin suorittanut opiskelija voi korvata jäämistöoikeuden yleisen osan tentissä oman valinnan mukaan yhden tentti-tehtävän pistein 5-10 p.

Vaihtoehtoisesti kurssin voi lukea osaksi jäämistöoikeuden **erityisen osan** suoritus-ta. Läpäisemällä kurssin ja laatimalla lisäksi opettajan osoittaman kirjallisen työn (10-15 sivua) opiskelija saa koko jäämistöoikeu-

den erityisen osan tentin suoritetuksi. Tämä on mahdollista myös sellaisille opiskelijoille, jotka eivät ole suorittaneet jäämistöoikeuden yleisen osan tenttiä.

Ks. lisäksi edellä kohta **valinnaisten opintojen yhteinen opetus.**

Aikaisempina lukuvuosina suoritettujen luennot. Pekka Tuunaisen kl 2006 - 2007 pitämien perillisen velkoja käsittelevien luentojen hyvityspisteet (1-4 p.) voi lukea hyväksi tässä tentissä.

Tutkintovaatimukset

1) **Aarnio, A. - Kangas, U.**, Suomen jäämistöoikeus I (1999), lukuun ottamatta sivuja 138-196, 393-423 ja 793-834. Teoksen hovioikeusaineisto luetaan ainoastaan kursorisesti. (yht. 710 s.)

2) **Aarnio, A. - Kangas, U.**, Suomen jäämistöoikeus II (2008). Teoksen hovioikeusaineisto luetaan ainoastaan kursorisesti. (yht. 940 s.)

3) **Kangas, U.**, Lakiosa eilen tänään ja huomenna, Defensor Legis 2004, s. 575-601 (27 s.).

4) **Lohi, T.**, Perintökaaren velkavastuu-uudistus ja kuolinpesän osakkaiden henkilökohmainen velkavastuu. Teoksessa Kaavoitus, rakentaminen, varallisuus. Juhlajulkaisu Vesa Majamaa 1945-28/12-2005 (2005) s. 243-264 sekä **Välimäki P.**, Ylivelkaisen kuolinpesän selvityksestä. Business Law Forum 2007 s. 243-267.

5) **Linna, T. - Leppänen, T.**, Ulosmittaus ja myynti (2007) s. 338-383 (sisältää luvun "Kuolinpesän osuuden ulosmittaus")

Tutkintovaatimusten kokonaislaajuus n. 1760 sivua, josta kursorisesti luettavaa hovioikeusaineistoa n. 250 sivua.

Jäämistöoikeus, erityinen osa (20236)

Tavoite. Yksityiskohtaisen kuvan antaminen jäämistöoikeuden erityiskysymyksistä.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. Ennak- koperintö- ja lakiosasäännösten laskennal- liset ongelmat. 2. Pesänselvitykseen liitty- vät erityiskysymykset. 3. Henkivakuutusta koskevan sääntelyn merkitys jäämistöoi- keuden kannalta.

Laajuus. 6 opintopistettä, 4 opintoviikkoa

Opetus. Ks. edellä kohta **valinnaisten opintojen yhteinen opetus.**

Tenttiin voivat osallistua ainoastaan opis- kelijat, jotka ovat suorittaneet jäämistöoi- keuden yleisen osan tentin (10 opintopistettä / 6 opintoviikkoa). Tämä vaatimus ei kui- tenkaan koske niitä opiskelijoita, jotka suo- rittavat erityisen osan tentin osallistumalla Tapani Lohen järjestämälle jäämistöoikeuden laskennallisten ongelmien kurssille.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Kangas, U**, Lahja (1993) s. 193-267 (74 s.).
- 2) **Kangas, U**, Suomen henkivakuutusosoikeus (1995) s. 351 - 404 (53 s.).
- 3) **Lohi, T**, Ennakkoperinnöstä (1999) 291 s.
- 4) **Saarenpää, A**, Perintö ja jäämistö (1994) s. 1-227.
- 5) **Lohi, T. - Välimäki, P**, Pesänselvityksen ongelma-kohtia (1999) s. 5-132 (128 s.).
- 6) **Kolehmainen, A**, Sopimus ja kuolinpesän hallinto (2006), s. 1-19, 65-104, 157-173, 331-380, 389-428 (168 s.).

Tutkintovaatimusten kokonaislaajuus 941 s.

Opintojakso Jäämistöoikeuden erityinen osa on mahdollista suorittaa kirjatentin asemes- ta osallistumalla **Tapani Lohen** järjestämäl- le jäämistöoikeuden laskennallisten ongelmien kurssille ja laatimalla lisäksi Lohen osoit- tama kirjallinen työ. Mainitusta kurssista läh- emmin ks. jäämistöoikeuden yleisen osan opetusohjelmassa esitettyä.

Avioliitto ja rekisteröity parisuhde (20237)

Tavoite. Yksityiskohtaisen kuvan antami- nen parisuhteen oikeudellisesta sääntelystä, puolisoitten taloudellisista suhteista sekä pa- risuhteen purkautumiseen liittyvistä kysy- myksistä.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. Avioliit- ton solmiminen ja purkaminen, parisuhteen rekisteröiminen ja purkaminen sekä muut parisuhteen muodot. 2. Puolisoiden taloudel- liset suhteet. 3. Parisuhteen purkautuminen.

Laajuus 10 opintopistettä.

Opetus. Ks. edellä kohta **valinnaisten opintojen yhteinen opetus.**

Aikaisempina lukuvuosina suoritettu- jen luentojen korvaavuus. Dos. **Pertti Välimäen** luennot toimitusosituksista ja - jaosta korvaavat tutkintovaatimusten koh- dan 3. Assistentti **Pekka Tuunaisen** luen- not kl 2008 osituksen liittyvistä sivullis- suojakysymyksistä korvaa tutkintovaati- musten kohdan 2.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Aarnio, A, - Helin, M**, Suomen avioliit- to-oikeus (1992). 301 s ja **Esko, T**: Kansain- välisen perhe- ja perintöoikeuden viimeai- kaisesta kehityksestä, DL 2001 s. 661-673 (12 s.).
- 2) **Lohi, T**, Ositus, tasinko ja sivullissuoja (2003) lukuun ottamatta s. 271-284 sekä 333-359 (yht. 401 s).
- 3) **Välimäki, P**, Osituksen sovittelu (1994). 419 s.
- 4) **Gottberg, E**, Perhe, elatus ja sosiaalitur- va, s. 74-205 (131 s.).
- 5) **Kangas, U**, Omaisuuden yhteisyydestä omaisuuden erillisyyteen (1996). 73 s.
- 6) **Kolehmainen, A**, Vastuu puolison velas- ta, artikkeli teoksessa Business Law Forum 2007, s. 309-344 (45 s.)

7) **Kangas, U**, Suomen nimioikeus (1999), s. 75-107 (32 s.) sekä **Kangas, U**, Suomen henkivakuutuslaki (1995) 324-350 (27 s.).
8) Yhteistalouden purkaminen avoliiton päätöksessä, Oikeusministeriön työryhmämietintö (OMTR) 2008:10, s. 1-82. Julkaisu on PDF-versiona OM:n ja oppiaineen verkkosivuilla.

Tutkintovaatimusten kokonaislaajuus n. 1480 s.

Lapsi- ja holhousoikeus (20233)

Tavoite. Yksityiskohtaisen kuvan antaminen lapsen oikeudellisesta asemasta ja siihen vaikuttavista tekijöistä, siihen liittyen ihmisen nimen määrätymisen oikeudellisista perusteista sekä vajaanvaltaisuuden, vajaanvaltaisuuden edunvalvonnan ja muun holhousoikeudellisen edustamisen oikeudellisesta sääntelystä.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. Lapsen oikeudellinen asema. 2. Vajaanvaltaisuus ja holhousoikeudellinen edustaminen. 3. Ihmisen nimi.

Laajuus 10 opintopistettä.

Opetus

Dos. **Kirsti Kurki-Suonio** ja tutkija **Sanna Koulu** pitävät lapsioikeuden kurssin tammiukuussa 2010. Kurssilla käsitellään ajankoh-
taisia lapsioikeuden kysymyksiä, joihin kuuluu myös kysymyksiä Suomessa sovellet-
tavasta kansainvälisestä lapsioikeudesta. Kurssi koostuu ma 11.1 klo. 16-20 ja ti 12.1
klo. 17-19 salissa P 444 pidettävistä semi-
naarin ohjaus- ja valmisteluluennoista ja se-
minaarista. Seminaari pidetään Tvärminnen
eläintieteellisellä asemalla ke-pe 20.1. -
22.1.2010, jonne kukin osallistuja valmiste-
lee esityksen valitsemastaan aiheesta. Lyhy-
et kirjalliset omaa aihetta koskevat esityk-
set palautetaan seminaarin jälkeen opetta-
jalle arvioitavaksi. Ilmoittautuminen

3.12.2009 mennessä kurssin opettajalle Kir-
sti Kurki-Suoniolle sähköpostilla osoitteeseen
kirsti.kurki-suonio@eduskunta.fi. Ilmoittau-
tuneet saavat sähköpostitse lisätietoa kurs-
sista. Kurssi korvaa tutkintovaatimuskohdan
5. Lisäksi käymällä tämän kurssin sekä kir-
joittamalla edunvalvontaoikeudellisen esseen
(10-15 sivua) opiskelija voi suorittaa koko
lapsi- ja holhousoikeuden valinnaisten opin-
tojen tentin.

Ks. lisäksi edellä kohta **valinnaisten opin-
tojen yhteinen opetus**.

Tutkintovaatimukset

1) **Välimäki, P**, Holhoustoimen pääpiirteet
(2008), luvut IX, X ja XII (yht. 35 s.) sekä
Lohi, T., Vajaanvaltaisuuden nimissä tehdyn kau-
pan rahoittamiseen liittyvistä ongelmista. DL
2002, 990-1017 (28 s.).

2) **Kangas, U**, Suomen nimioikeus (1999),
s. 2-74 (72 s.).

3) Ohje lapsen elatusavun suuruuden arvioi-
miseksi, Oikeusministeriön julkaisu 2:2007
(87 s.). Julkaisun PDF -versio löytyy OM:n
verkkosivulta ja se on myös PDF -versiona
aiheen internetsivulla.

4) **Mattila, H (toim.)**, Lapsioikeuden pää-
piirteet (1984), s. 5-80, 89-141 sekä 194-
266 (199 s.).

5) **Kurki-Suonio, K**, Äidin hoivasta yh-
teishuoltoon (1999), s. 367-496 (129 s.) sekä
sama, Voiko tuomioistuim määrittää huollos-
ta erotetulle vanhemmalle oikeuden saada vi-
ranomaisilta lasta koskevia tietoja, LM 2001,
s. 1089-1102, (13 s.).

6) **Antila, T**, Edunvalvontavaltuus (2007)
(189 s.).

7) **Mäki-Petäjä-Leinonen, A**, Dementoi-
tuneen henkilön oikeudellinen asema (2003),
s. 1-26, 133-196 ja 238-275 (126 s.)

8) **Taskinen, S**, Lastensuojelulaki, sovelta-
misopas, julkaistu: Stakes oppaita nro. 65.
Laki sis. säädöksiin, joten sitä ei lueta. (88
s.)

9) **Gottberg, E**, Lapsen huolto, huoltoriidat
ja täytäntöönpano (1997) s. 1-194.

Tutkintovaatimusten kokonaislaajuus noin 1320 s.

Perhe, perintö ja verotus (20238)

Laajuus 7 opintopistettä.

Opetus

Dosentti, veroyliasiamies **Timo Räbinä** luennoi teemasta Varallisuuden siirto sukupolvelta toiselle ja verotus.. Luennot pidetään ma-to 19.10.-22.10. klo 16-19 sekä ma-ke 26.10.-28.10. klo 16-19 salissa P 674. Luentokuulustelu ma 2.11. klo 18-20 ja uusintakuulustelu to 5.11. klo 18-20, kuulustelujen paikka P IV. Luentosarja korvaa tutkintovaatimusten kohdan 5.

Tutkintovaatimukset

1) **Puronen, P**, Perintö- ja lahjaverotus (9. painos, 2008), s. 1-363 ja 395-474 (440 s.).

2) **Andersson, E**, Johdatus vero-oikeuteen (2006) s. 115-150 (Perintö- ja lahjaverotus) (36 s.).

3) **Räbinä, T - Nykänen, P**, Yksityishenkilöiden luovutusvoiton verotus (2006) s. 81-158 sekä 303-348 (124 s.).

4) **Mattsson, J**, Osituksen yhteydessä tapahtuvien omistajanvaihdosten varainsiirtoverotuksesta. Verotus 3/2003, s. 322-328 (7 s.).

5) **Lindgren, J - Immonen, R.**, Onnistunut sukupolvenvaihdos (2004) (n. 350 s.)

6) **Kangas, U**, Förmögenhetsöverföringar inom familjen. Festskrift till Edward Andersson 1993 - 31/12 2002 - 2002 s. 77-94 (18 s.).

Tutkintovaatimusten kokonaislaajuus noin 970 s.

Aikaisempina lukuvuosina suoritettujen luentojen korvaavuus. Timo Räbinän luentosarjat korvaavat tutkintovaatimuksen kohdan 5.

Säädökset

Säädösluettelo on yhteinen kaikille valinnaisten opintojen tenteille. Luettelo ei ole tyhjentävä, vaan kunkin opintojakson kuulustelussa edellytetään valmiutta oppikirjoissa viitattujen säädösten soveltamiseen. Opiskelijoille huomautetaan, että tenttivaatimuksiin kuuluvien säädösten muutokset kuuluvat yleismääräysten nojalla tutkintovaatimuksiin, jos säädös on julkaistu kolmea kuukautta ennen tenttipäivää.

I Valinnaisten opintojaksojen yhteiset säädökset

Oikeudenkäymiskaari, 10:1, 2, 4, 10 ja 10 a; 12:1 ja 3. (Pr 101)
Konkurssilaki 20.2.2004/120. (Pr 506)
L takaisinsaannista konkurssipesään 26.4.1991/758. (Pr 507)
Ulosottoaari 2007/705 3:84-89, 4:8-14, 4:76-82 sekä 6:16 (Pr 601)
LahjanlupausL 31.7.1947/625. (Si 510)
A lahjoitusten rekisteröimisestä ja kuuluttamisesta 26.4.1991/769. (Si 511)
VakuutusopimusL 28.6.1994/543, 6 luku. (Ra 201)
Maakaari 12.4.1995/540 (Si 601)
L julkisesta haasteesta 15.8.2003/729 (Si 415a).

II Valinnaisten opintojaksojen erityiset säädökset

1. Jäämistöoikeus

Perintökaari 5.2.1965/40. (Si 235)

L perintökaaren voimaannpanosta 5.2.1965/41. (Si 236)
Perintö- ja lahjaverol 12.7.1940/378. (Ve 401)

2. Avioliitto-oikeus

AvioliittoL 13.6.1929/234. (Si 201)
L rekisteröidystä parisuhteesta 9.11.2001/950. (Si 208).
L avioliittolain voimaannpanosta 13.6.1929/235. (Si 202)
AvioliittoA 6.11.1987/820. (Si 203)
A suostumusta avioliittoon, vähimmäisavioikää ja avioliittojen kirjaamista koskevan yleissopimuksen voimaan saattamisesta 13.11.1964/558. (Si 204)
L aviopuolisoiden omaisuus- ja velkasuhteista 17/1889: 1, 2 ja 4 luvut (**ei lakikirjassa**, saa tuoda kopion).
Neuvoston asetus (EY) N:o 2201/2003 tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanheimpainvastausta koskeissa asioissa ja asetuksen (EU) 1347/2000 kumoamisesta (*Bryssel IIa –asetus*) (SiEU 301)

3. Lapsi- ja holhousoikeus

Lapsen oikeudet

Lapsen oikeuksia koskeva yleissopimus sekä A sen eräiden määräysten hyväksymisestä 16.8.1991/1130. (Si 209)

Neuvoston asetus (EY) N:o 2201/2003 tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanheimpainvastausta koskeissa asioissa ja asetuksen (EU) 1347/2000 kumoamisesta (*Bryssel IIa –asetus*) (SiEU 301)

Laki tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanheimpainvastausta koskeissa asioissa annetun neuvoston asetuksen soveltamisesta 21.12.2004/1153 (**ei lakikirjassa**, saa tuoda kopion).

Isyys

Isyyslaki 5.9.1975/700. (Si 210)

Isyyslain voimaannpanolaki 5.9.1975/701. (Si 211)

L oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta 3.6.2005/378 (Si 212)

VNA oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta 22.9.2005/755 (Si 213)

Laki pohjoismaisten isyysratkaisujen tunnustamisesta 16.5.1980/352. (Si 214)

L avioliiton ulkopuolella syntyneistä lapsista 173/1922 (**ei lakikirjassa**, saa tuoda kopion).

Lapseksi ottaminen

L lapseksiottamisesta 8.2.1985/153. (Si 215)

A lapseksiottamisesta 30.5.1997/508. (Si 216)

L ottolapsista 208/1925 (**ei lakikirjassa**, saa tuoda kopion)

Lapsen huolto ja tapaamisoikeus

L lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 8.4.1983/361. (Si 217)

A lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 28.6.1994/556. (Si 218)

L lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun päätöksen täytäntöönpanosta 16.8.1996/619. (Si 219)

A lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun päätöksen täytäntöönpanosta 18.10.1996/729. (Si 220)

Eurooppalainen yleissopimus lasten huoltoa koskevien päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta ja lasten palauttamisesta sekä A sen voimaansaattamisesta 15.7.1994/643. (Si 221)

Yksityisoikeuden alaa koskeva yleissopimus kansainvälisestä lapsikaappauksesta sekä A sen voimaansaattamisesta 15.7.1994/644. (Si 222)

Elatus

L lapsen elatuksesta 5.9.1975/704. (Si 225)

A isyyden vahvistamisesta ja kumoamisesta sekä lapsen elatuksesta 13.8.1976/673. (Si 226)

Elatuskylä 29.8.2008/580 (Si 227)

L eräiden elatusapujen sitomisesta elinkustannusindeksiin 16.12.1966/660. (Si 229)

A eräiden elatusapujen sitomisesta elinkustannusindeksiin 16.12.1966/661. (Si 230)

Pohjoismaiden välisen elatusapuosituksen eräiden määräysten hyväksymisestä sekä sopimuksen soveltamisesta 21.12.1961/702. (Si 231)

L ulkomailla annetun elatusapua koskevan päätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta 8.4.1983/370. (Si 232)

Lastensuojelu

LastensuojeluL 13.4.2007/417 (Si 233)

SosiaalihuoltoL 17.9.1982/710. (So 201)

Holhous

L holhoustoimesta 8.4.1999/442. (Si 121)

Laki holhoustoimen edunvalvontapalveluiden järjestämisestä 1.4.1999/443 (Si 123)

L edunvalvontavaltuutuksesta 25.5.2007/648 (Si 122a)

Nimi

Nimilaki 9.8.1985/694. (Si 118)

Nimiasetus 8.2.1991/254. (Si 119)

A nimilautakunnasta 11.10.1985/804.

I Författningar för valbara studier: gemensamma författningar

Rättegångsbalken, 10:1, 2, 4, 10 och 10 a; 12:1 och 3. (Pr 101)

Konkurslag 20.2.2004/120. (Pr 506)

Lag om återvinning till konkursbo 26.4.1991/758 (Pr 507)

Utsökningsbalk 2007/705 3:84-89, 4:8-14, 4:76-82 samt 6:16 (Pr 601)

Lag om gåvoutfästelser 31.7.1947/625. (Si 510)

Lag om försäkringsavtal 28.6.1994/543, kap. 6 (Fi 201)

Jordabalk 12.4.1995/540 (Ci 601)

Lag om offentlig stämning 15.8.2003/729 (Ci 415a).

II Författningar för valbara studier: särskilda författningar

1. Kvarlätenskapsrätt

Ärvdabalk 5.2.1965/40. (Ci 235)

Lag om införande av ärvdabalken 5.2.1965/41. (Ci 236)

Lag om skatt på arv och gåva 12.7.1940/378. (Sk 401)

2. Äktenskapsrätt

Äktenskapslag 13.6.1929/234. (Ci 201)

Lag om registrerat partnerskap 9.11.2001/950. (Ci 208).

Lag angående införande av äktenskapslagen 13.6.1929/235. (Ci 202)

Äktenskapsförordning 6.11.1987/820. (Ci 203)

Förordning om bringande i kraft av konventionen angående samtycke till äktenskap, minimiålder för ingående av äktenskap samt registrering av äktenskap 13.11.1964/558. (Ci 204)

Lag om makars egendoms- och gäldsförhållanden 17/1889; 1, 2 och 4 kapitlet (**finns ej i lagboken**, kopia får medtagas)

Rådets förordning (EY) N:o 2201/2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000

3. Barn- och förmynderskapsrätt

Barnets rättigheter

Författning om ikraftträdande av konventionen om barnets rättigheter samt av lagen om godkännande av vissa bestämmelser i konventionen 16.8.1991/1130. (Ci 209)

Neuvoston asetus (EY) N:o 2201/2003 tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanheimpainvastuuta koskevissa asioissa ja asetuksen (EU) 1347/2000 kumoamisesta (*Bryssel IIa –asetus*) (SiEU 301)

5.1.3 Lag om tillämpning av rådets förordning om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar 21.12.2004/1153 (Ci 224a)

Faderskap

Lag om faderskap 5.9.1975/700. (Ci 210)

Lag angående införande av lagen om faderskap 5.9.1975/701. (Ci 211)

Lag om rättsgenetisk faderskapsundersökning 3.6.2005/378 (Ci 212)

SRF om rättsgenetisk faderskapsundersökning 22.9.2005/755 (Ci 213)

Lag om erkännande av nordiska faderskapsavgöranden 16.5.1980/352 (Ci 214)

Lag om barn utom äktenskap 173/1922 (**finns ej i lagboken**, kopia får medtagas)

Adoption

Adoptionslag 8.2.1985/153 (Ci 215)
Adoptionsförordning 30.5.1997/508 (Ci 216)
Lag om adoptivbarn 208/1925 (**finns ej i lagboken**, kopia får medtagas)
Vårdnad om barn och umgängesrätt
Lag angående vårdnad om barn och umgängesrätt 8.4.1983/361 (Ci 217)
Förordning om vårdnad om barn och umgängesrätt 28.6.1994/556 (Ci 218)
Lag om verkställighet av beslut beträffande vårdnad om barn och umgängesrätt 16.8.1996/619 (Ci 219)
Förordning om verkställighet av beslut beträffande vårdnad om barn och umgängesrätt 18.10.1996/729 (Ci 220)
Europeisk konvention om erkännande och verkställighet av avgöranden rörande vårdnad om barn samt om återställande av vård av barn samt F om dess ikraftträdande 15.7.1994/643 (Ci 221)
Konvention om de civila aspekterna på internationella bortföranden av barn samt F om dess ikraftträdande 15.7.1994/644 (Ci 222)

Underhåll

L om underhåll för barn 5.9.1975/704 (Ci 225)
F om fastställande och upphävande av faderskap samt om underhåll för barn 13.8.1975/673 (Ci 226)
Lag om underhållsstöd 29.8.2008/580 (Ci 227)
L om vissa underhållsbidrags bindande vid levnadskostnaderna 16.12.1966/660 (Ci 229)
F om vissa underhållsbidrags bindande vid levnadskostnaderna 16.12.1966/661 (Ci 230)
L om godkännande av vissa bestämmelser i den nordiska konventionen angående underhållsbidrag samt om tillämpningen av konventionen 21.12.1962/702 (Ci 231)
L om erkännande och verkställighet av utomlands givet beslut angående underhållsbidrag 8.4.1983/370 (Ci 232)
Barnskydd
Barnskyddslag 13.4.2007/417 (Ci 233)
Socialvårdslag 17.9.1982/710 (So 201)
Förmynderskap
L om förmyndarverksamhet 1.4.1999/442 (Ci 121)
L om ordnande av intressebevakningstjänster i förmyndarverksamheten 1.4.1999/443 (Ci 123)
L om intressebevakningsfullmakt 25.5.2007/648 (Ci 122a)
Namn
Namnlag 9.8.1985/694 (Ci 118)
Namnförordning 8.2.1991/254 (Si 119)
F om nämnden för namnärenden 11.10.1985/804

4. Beskattning

L om skatt på arv och gåva 12.7.1940/378 (Sk 401)
L om värdering av tillgångar vid beskattningen 22.12.2005/1142 (Sk 106)
Inkomstskattelag 30.12.1992/1535 34-37, 45-51, 54d, 79-81 §.(Sk 101)
L om överlåtelseskatt 29.11.1996/931. (Sk 406)

Muut opinnot

Perhe- ja jäämistöoikeuden valinnaisten opintojen suorituksiksi voidaan prof. Kankaan hyväksymisellä lukea mm. seuraavia aiheita koskevia opintoja:

- perhe- ja jäämistöoikeuden historia
- kansainvälinen perhe- ja jäämistöoikeus
- perhesosiologiaan painottuvat sosiologian tai oikeussosiologian opinnot
- perintö- ja lahjaverotus erityisesti jäämistösuunnittelun näkökulmasta.

e) lapsioikeuteen ja parisuhteen oikeudellisiin kysymyksiin liittyvät sosiaali-oikeuden opinnot

f) koti- tai ulkomaiset opinnot, joiden kohteena ovat perheoikeuden näkökulmasta merkitykselliset kansainväliset ihmisoikeussopimukset.

Edellytyksenä opintojen hyväksilukemiseen perhe- ja jäämistöoikeudessa on, ettei samoja opintoja ole luettu opintosuorituksiksi josakin muussa opintojaksossa tai tutkinnossa.

Prosessioikeuden pakolliset aineopinnot (20025)

Processrättens obligatoriska ämnesstudier
Procedural Law / Compulsory Studies

Tavoitteet. Kokonaiskuvan antaminen prosessioikeuden ydinaineksesta, jolloin keskeisimmät lähtökohdat ovat:

- mitä prosessioikeus on; sen suhde aineelliseen oikeuteen
- prosessilain ydintavoitteet: oikeussuoja, oikeusrauha, laillisuus
- prosessioikeuden ydinperiaatteet, osanaan perus- ja ihmisoikeusaspektit
- prosessuaalinen kansainvälistyminen ja eurooppalaistuminen
- prosessioikeuden oikeuslähteet ja tulkintäsäännöt
- prosessitoimijat ja -rakenteet: tuomari/oikeudet/syyttäjä/asianajaja/oikeusapu/sovittelijat/välimiehet/ulosottomies/pesänhoitaja

Näihin peruslähtökohtiin tukeutuen perehdytään rikos, riita ja maksukyvyttömyyskonfliktien prosessikäsittelyihin, taitotavoitteina:

- kyky ymmärtää prosessioikeuden yleiset periaatteet ja systeemi
- kyky soveltaa prosessioikeuden peruskäsitteitä
- kyky analysoida ja ratkaista prosessioikeudellisia ongelmia

Käsiteltävät asiaryhmät

A. Yleinen prosessioikeus

1. Tuomari ja tuomioistuinorganisaatio
2. Yleiset menettelyperiaatteet
3. Asianajajalaitos ja oikeusapu
4. Esitutkinta, pakkokeinot, syyttäjioikeus
5. Alioikeusprosessi riita ja rikosasioissa
6. Todistusioikeus
7. Tuomio ja sen vaikutukset; muutoksenhaku
8. Vaihtoehtoiset riidanratkaisumenettelyt

B. Insolvenssioikeus

1. Ulosotto-oikeus
2. Konkurssioikeus

3. Moderni insolvenssioikeus (yrityssaneeraus ja yksityishenkilön velkajärjestely)
4. Eurooppalainen insolvenssioikeus

Laajuus 13 opintopistettä (josta tentin osuus 12 op ja tuomioistuinharjoittelun 1 op)

Opettajat

Lappalainen, Juha, OTT, VT. Prosessioikeuden professori. Oppiaineen vastuuopettaja.

Frände, Dan, OTT, VT. Rikos ja prosessioikeuden ruots. professori.

Koulu, Risto, OTT, VT. Tutkimusjohtaja (Conflict Management Institute), prosessioikeuden dosentti, yliopistonlehtori.

Lindfors, Heidi, OTT. Prosessioikeuden assistentti, ma. yliopistonlehtori 1.9.2009 lukien.

Helenius, Dan, OTK. Rikos- ja prosessioikeuden ruots. assistentti.

Havansi, Erkki, OTT VT. Prosessioikeuden professori emeritus.

Jonkka, Jaakko, OTT, VT. Prosessioikeuden dosentti.

Leppänen, Tatu, OTT, VT. Prosessioikeuden dosentti.

Niemi, Johanna, OTT, VT. Prosessioikeuden dosentti.

Träskman, Per Ole, OTT. Rikos ja rikosprosessioikeuden dosentti.

Virolainen, Jyrki, OTT. Prosessioikeuden dosentti.

Ervo, Laura, OTT, VT. Prosessioikeuden dosentti.

Hupli, Tuomas, OTT, VT. Prosessioikeuden dosentti.

Pölönen, Pasi, OTT, VT. Prosessioikeuden dosentti.

Rautio, Jaakko, OTT, VT. Prosessioikeuden dosentti

Suominen, Annika, OTK. Tohtorikoulutettava.

Johansson, Sirpa, OTL, VT, LL.M. Tohtorikoulutettava

Turunen, Santtu, OTK. Tohtorikoulutettava, ma. prosessioikeuden assistentti 1.9.2009 lukien

Vaitoja, Jari, OTK, VT. Tohtorikoulutettava, ma. prosessioikeuden assistentti 1.9.2009 lukien

Korkea-aho, Emilia, OTK. Tohtorikoulutettava

Stanikic, Teija, OTK. Tohtorikoulutettava

Opetus

Oppiaineen opetuskausi: kalenteriviikot 37-43

Oppiaineen esittelytilaisuudet

Oppiaineen esittelytilaisuudet: ma 14.9. klo 10 (PIV) ja 18.1. klo 14 (P 518). Tilaisuudet on tarkoitettu sellaisille opiskelijoille, jotka ovat valmistautumassa prosessioikeuden aineopintotettiin aikoen osallistua siihen jollakin lähinnä tulevilla tenttikierroksella.

Opetusmuodot. Luennot, seminaarit, näyttöprosessit, opintopiiri, käräjäoikeuteen perehtyminen. Luentosarjojen kertauskuulustelussa voi saada enintään 3 hyvityspistettä. Pakollisten aineopintojen tentissä saa käyttää hyväkseen enintään 5 hyvityspistettä.

Syyslukukaudella

Prof. **Juha Lappalainen** luennoi prosessioikeutta oikeustapausten valossa 14.9.-1.10. ma, ti, ke ja to klo 10-12, PIV (luentokuulustelu, josta max. 3 hyvityspistettä aineopintotettiin).

Dos. **Tuomas Hupli** luennoi insolvenssioikeutta oikeustapausten valossa 14.9. – 1.10. ma, ti, ke P 673 ja to P 674 klo 14 – 16. Luentokuulustelu, josta max. 3 hyvityspistettä aineopintotettiin.

Prof. **Dan Frände** håller aktiva rättsfallsövningar under höstterminen före varje tentamensomgång. Anmälan via email (dan.frande@helsinki.fi) eller under mottagningstid. Förutom lösning av 8 rättsfall hör till serien ett förhör som ger maximalt 3 tilläggspoäng.

Kevätlukukaudella

Prof. **Juha Lappalainen** luennoi todistus-oikeutta 15.-30.3. ma, ti, ke ja to klo 12-14, P IV (luentokuulustelu, josta max. 3 hyvityspistettä aineopintotettiin).

Ma. yliopistonlehtori **Heidi Lindfors** luennoi kl. insolvenssioikeutta. Ajankohdat ilmoitetaan tarkemmin syksyllä.

Prof. **Dan Frände** håller aktiva rättsfallsövningar under vårterminen före varje tentamensomgång. Anmälan via email (dan.frande@helsinki.fi) eller under mottagningstid. Förutom lösning av 8 rättsfall hör till serien ett förhör som ger maximalt 3 tilläggspoäng.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö

Kirjallinen tentti (5 h), johon osallistuminen edellyttää tuomioistuinharjoittelun suorittamista; pakollisia luentoja tai oikeustapausharjoituksia ei ole. Tentin voi suorittaa yhdellä kertaa tai kaksivaiheisesti jakautetuna, alempana selostetuin tavoin. Myös kaksivaiheisesti suoritettaessa tentti muodostaa yhden suoritusrekisterikonaisuuden.

Koska prosessioikeus sisältää ainesta, joka juristin on hallittava myös ilman lakikirjaa, tentti on osittain lakikirjatentti. Tentin alussa mukana saa olla Suomen Laki I ja II tai Finlands Lag I ja II taikka näiden vaihtoehdona "Lakikirja 2008" (tai uudempi; kustantaja Edita), ja silloin jaetaan oikeustapaustehtävät, joihin vastaamisessa saa käyttää hyväkseen lakikirjoja. Näissä ei saa olla muita omia merkintöjä kuin alleviivauksia, pykäläviittauksia ja säädösmuutoksiin liittyviä säädöskokoelman numeroja. Vastaavanlaisia säädöskokoelman kappaleita saa tentissä olla mukana, jos ne on julkaistu viimeisimmän lakikirjan sisällöllisen takarajan jälkeen. Ks.

opinto-oppaan kohta "Lakikirjatentit". Kun tenttiä on kestänyt noin 3,5 tuntia, kerätään lakikirjat ja säädöskokoelmakappaleet pois ja jaetaan kaikille osanottajille yhtäaikaan teoriakysymykset. Loppuajan opiskelija saa vastata paitsi teoriakysymyksiin myös edelleen oikeustapauskysymyksiin.

Teoriakysymyksissä voidaan kysyä paitsi tenttivaatimuksiin kuuluvan kirjallisuuden myös säädösluettelon tietoja. Tentin oikeustapaustehtävät saattavat sisältää myös sellaisia oikeudellisia tilanteita, joiden viitekehys on lakikirjoissa ilmenevissä aineellisoikeudellisissa säännöksissä. Tämän vuoksi on suositeltavaa, että ennen prosessioikeuden tenttiä suoritetaan ainakin velvoite-, kauppa-, esine-, perhe- ja jäämistö-, eurooppasekä rikosoikeuden pakollisten aineopintojen tentit.

Tentin maksimipistemäärä on 70 (= 7x10) p. Hyväksymisraja on 35/70, jossa luentojen hyvityspisteitä saa olla enintään 5. Tentin (12 op) voi suorittaa myös kaksivaiheisesti: yleinen prosessioikeus (laskennallinen arvo 7 op) ja insolvenssioikeus (laskennallinen arvo 5 op). Tentti-ilmoittautumiseen ei merkitä mitään valintaa. Tentin aikana voi päättää, vastaako vain yhteen osioon. Vaikka yhteispistemäärä (hyvityspisteinen) jäisi alle 35, voi kuitenkin tulla hyväksytyksi riittävän hyvin vastatessa osiossa (ks. tarkemmin jälj.). Puuttuva osio on tultava suoritamaan myöhemmällä tenttikierroksella, ja yhteistulos ratkaisee, onko pakollinen aineopintotentti tullut suoritetuksi ja millä arvosanalla. Ilmoittauduttaessa jälkimmäiseen tenttiin on tällöin samalla ilmoitettava, kumpi osio on jo suoritettu ja milloin; mahdollisten hyvityspisteiden määrä on aiheellista ilmoittaa myös nyt.

Tenttikysymyksissä (7 kpl) on neljä oikeustapausta (kysymykset n:o 1-4) ja kolme teoriakysymystä (n:o 5-7). Kysymykset n:o 5-7 jaetaan, kun tenttiä on kulunut 3,5 tuntia. Jako tapahtuu kaikille yhtäaikaan (ks. edellä). Yleisen prosessioikeuden osio käsittää kysymykset n:o 1-2 ja 5-6, joten tämän osion

pistemaksimi on 40 p. Insolvenssioikeuden osio käsittää kysymykset n:o 3-4 ja 7, joten osion pistemaksimi on 30 p. Tenttikysymysten kohdalle on merkitty selvästi näkyviin, kumpaan osioon kysymys kuuluu.

Osittaisesti (= osiokohtaisesti) hyväksytyksi tulee opiskelija, jolla on vielä molemmat osiot suorittamatta ja joka (hyvityspisteet mukaan lukien) ei yllä alarajaan 35/70, mutta joka saa yhden osion tenttivastauksillaan (siis hyvityspisteitä mukaan laskematta) ainakin 50 % sen osion pistemaksimista. Siten yleisen prosessioikeuden osiossa (pistemaksimi 40 p.) läpäisyraja on 20 p. ja insolvenssioikeuden osiossa (pistemaksimi 30 p.) siis 15 p. Hyvityspisteet otetaan huomioon vasta puuttuvan osion suorituskerralla ja kokonaisarvosanan määrittämisessä, jossa mukaan lasketaan myös ensimmäisen osiosuorituksen pisteet.

Esimerkki: opiskelija, jolla on 2 hyvityspistettä, läpäisee ensin insolvenssiosion ylittämällä em. 15-pisterajan saadessaan tuon osion tenttivastauksillaan (siis hyvityspisteitä mukaan laskematta) 17/30 p. Kun hän myöhemmällä tenttikierroksella suorittaa yleisen prosessioikeuden osiota, hänellä on lähtöpisteitä 17+2 = 19 p. Siten hänen on nyt saatava yleisen prosessioikeuden tenttivastauksillaan vähintään 16 pistettä yltääkseen koko aineopintotentin läpäisyrajaan (35/70).

Opiskelija, joka on läpäissyt yhden osion, voi edelleen hankkia hyvityspisteitä (osiorajoista riippumatta) em. 5 hyvityspisteen enimmäisrajoissa. Opiskelija, joka on läpäissyt yhden osion, saa jälkimmäisellä tenttikerralla vastata halutessaan myös jo suorittamansa osion kysymyksiin, jos hän haluaa parantaa tulevaa kokonais-arvosanaansa. Jos osio ei nyt mene paremmin, osion vanha pistemäärä jää voimaan.

Tuomioistuinharjoittelu koostuu ohjausta käynnistä alioikeuteen ja alioikeuden istuntojen seuraamisesta 10 aamu tai iltapäivän

ajan. Rikos ja siviiliasioita on seurattava tapuolisesti.

Ohjattuja käyntejä Helsingin kärjäoikeuteen järjestetään lukuvuoden aikana seuraavasti: sl 18.9., 9.10., 30.10., 20.11., 11.12., ja kl 22.1., 19.2., 12.3., 16.4., 14.5. Ohjatuille käynneille on ilmoitauduttava etukäteen tiedekunnan kansliaan. Ohjatut käynnit alkavat Helsingin kärjäoikeuden ala-aulassa klo 8.50. Opiskelijoilla tulee olla tiedekunnasta saatu tuomioistuinharjoittelun lomake mukanaan. Kärjäoikeuden osoite Salmisaassa on Porkkalankatu 13. Istuntopäivien seuraaminen suositellaan aloitettavaksi vasta ohjatuille käynnille osallistumisen jälkeen. Tuomioistuinharjoittelu on kokonaan suoritettava ennen ensimmäistä tenttiin ilmoittautumista siitä riippumatta, aikooko suorittaa yhden vai molemmat osiot. Ennen ohjatuille käynnille osallistumista ja istuntojen seuraamista opiskelijan tulee hakea tiedekunnan kansliasta tuomioistuinharjoittelulomake, johon tulevat merkinnät ohjatusta käynnistä ja seuraamiskerroista. Lomaketta noudettaessa on opiskelijalla olta-

va mukana opiskelijakorttinsa. Huom! Opiskelijoilla on ehdoton vaitiolovelvollisuus oikeuden neuvottelujen aikana saamista tiedoista. Harjoittelun päätyttyä lomake palautetaan tiedekunnan kansliaan. Opintoasiainpäällikkö hyväksyy suorituksen rekisteröitäväksi opintosuoritusrekisteriin.

Tutkintovaatimukset

1) **Lappalainen, J. ym.**, Prosessioikeus (2.p. 2007), s. 41-65, 81-260, 267-273, 287-689, 697-786, 803-929, 935-1029, 1054-1161, 1169-1172, 1179-1181, 1197-1245, 1278-1289, 1312-1325, 1335-1359 ja 1390-1401.
2) **Koulu, R. ym.**, Insolvenssioikeus (2.p. 2005), s. 37-69, 79-94, 124-127, 134-246, 251-287, 296-327, 329-360, 368-388, 393-403, 413-590, 595-695, 699-787, 791-829 ja 831-911.

Insolvenssioikeus-teoksesta on valmisteilla uusi painos, joka ilmestyy vuoden 2010 alussa. Asiasta tiedotetaan myöhemmin erikseen.

Säädökset

Säädökset, jotka on hallittava ilman lakikirjaa

A. Yleinen prosessioikeus

1. Yleistä

Suomen perustuslaki 11.6.1999/731: 21, 98-107, 110 ja 118 §. (Va 101)
Euroopan Neuvoston ihmisoikeussopimus: 58 ja 13 art. sekä 7. lisäpöytäkirjan art. 24. (Pe 102)
Oikeudenkäymiskaari. (Pr 101)
L oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa 30.3.2007/370. (Pr 201)
Oikeusapulaki 5.4.2002/257. (Pr 301)
L asianajajista 12.12.1958/496. (Pr 305)
L eräiden asiakirjain lähettämisestä tuomioistuimille 7.5.1965/248. (Pr 203)
L sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa 24.1.2003/13. (Yh 107)
L säädettyjen määräaikain laskemisesta 25.4.1930/150. (Pr 202)
KärjäoikeusL 28.6.1993/581. (Pr 405)

2. Siviiliprosessioikeus

Neuvoston asetus (EY) N:o 44/2001 tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla. (PrEU 706)

3. Vaihtoehtoiset riidanratkaisumenettelyt

L väliliesmenettelystä 23.10.1992/967. (Pr 208)
L riita-asioiden sovittelusta yleisissä tuomioistuimissa 26.8.2005/663. (Pr 209)

4. Rikosprosessioikeus

- L oikeudenkäynnistä rikosasioissa 11.7.1997/689. (Pr 102)
- L rangaistussääntelymenettelystä 26.7.1993/692. (Pr 211)
- L yleisistä syyttäjäistä 11.3.1997/199. (Pr 429)
- Esitutkintalaki 30.4.1987/449. (Ri 301)
- Pakkokeinolaki 30.4.1987/450. (Ri 302)
- L rikesakkomenettelystä 26.1.1983/66. (Pr 213)
- L lähestymiskiellosta 4.12.1998/898. (Ri 310)
- L kihlakunnansyyttäjistä 29.3.1996/195. (Pr 431)
- Vankeuslaki 23.9.2005/767, 2 ja 20 luku. (Ri 215)

B. Insolvenssioikeus

5. Ulosottooikeus

- Ulosottoaani 15.6.2007/705. (Pr 601)
- L verojen ja maksujen täytäntöönpanosta 15.6.2007/706. (Pr608)
- L lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta 18.6.1996/619. (Si 219)
- L osamaksukaupasta 18.2.1966/91: 1, 918 §. (Si 506)
- Neuvoston asetus (EY) N:o 44/2001 tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla (PrEU 706)
- Neuvoston asetus (EY) N:o 805/2004 riitauttamattomia vaatimuksia koskevan eurooppalaisen täytäntöönpanoperusteen käyttöönotosta. (PrEU 705)
- L sakon täytäntöönpanosta 9.8.2002/672. (Ri 216)

6. Konkurssi, yrityssaneeraus ja velkajärjestely

- Konkurssilaki 20.2.2004/120. (Pr 506)
- L takaisinsaannista konkurssipesään 26.4.1991/758. (Pr 507)
- L konkurssipesien hallinnon valvonnasta 31.1.1995/109. (Pr 510)
- L velkojen maksunsaantijärjestyksestä 30.12.1992/1578. (Pr 508)
- L yrityksen saneerauksesta 25.1.1993/47. (Pr 501)
- L yksityishenkilön velkajärjestelystä 25.1.1993/57. (Pr 504)
- Neuvoston asetus (EY) N:o 1346/2000 maksukyvyttömyysmenettelyistä (PrEU 501)

Prosessioikeudellisiin oikeustapaustehtäviin on lisäksi osattava lakikirjaa käyttäen soveltaa muitakin, tenttikysymyksessä tarvittaessa nimettyjä säädöksiä.

Författningar

Författningar som bör kunnas utan lagbok

A. Allmän processrätt

1. Allmänt

- Finlands grundlag 11.6.1999/731: 21, 98-107, 110 och 118 §
- Europarådets mänskiorättskonvention: 5, 8, 13 art. och 7.tilläggsprotokoll art. 24.
- Rättegångsbalken (Pr 101)
- Lag om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar 30.3.2007/370
- Rättshjälpslag 5.4.2002/257
- Lag om advokater 12.12.1958/496
- Lag om insändande av vissa handlingar till domstolar 7.5.1965/248
- Lag om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet 24.1.2003/13
- Lag om beräkning av laga tid 25.4.1930/150
- Tingsrättslag 28.6.1993/581

2. *Civilprocessrätt*

Rådets förordning (EG) N:r 44/2001 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område . (PrEU 706)

3. *Alternativa tvistemålsförfaranden*

Lag om skiljeförfarande 23.10.1992/967

Lag om medling i tvistemål i allmänna domstolar 26.8.2005/663

4. *Straffprocessrätt*

Lag om rättegång i brottmål 11.7.1997/689

Lag om strafforderförfarande 26.7.1993/692

Lag om allmänna åklagare 11.3.1997/199

Förundersökningslag 30.4.1987/449

Tvångsmedelslag 30.4.1987/450

Lag om ordningsbotsförfarande 21.1.1983/66

Lag om besöksförbud 4.12.1998/898

Lag om häradsåklagare 29.3.1996/195

FängelseL, 2 och 20 kap., 23.9.2005/767

B. *Insolvensrätt*

5. *Utsökningsrätt*

Utsökningsbalken 15.6.2007/705

Lag om verkställighet av skatter och avgifter 15.6.2007/706

Lag om verkställighet av beslut beträffande vårdnad om barn och umgängesrätt 16.8.1996/619

Lag om avbetalningsköp. 18.2.1966/91: 1, 9-18§

Rådets förordning (EG) N:r 44/2001 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område. (PrEU 706)

Rådets förordning (EG) N:r 805/2004 om införande av en europeisk exekutionstitel för obestridda fordringar. (PrEU 705)

Lag om verkställighet av böter 9.8.2002/672

6. *Konkurs, företagssanering och skuldsanering*

Konkurslag 20.2.2004/120

Lag om återvinning till konkursbo 26.4.1991/758

Lag om näringsförbud 13.12.1985/1059

Lag om övervakning av förvaltningen av konkursbon 31.1.1995/109

Lag om den ordning i vilken borgenärer skall få betalning 30.12.1992/1578

Lag om företagssanering 25.1.1993/47

Lag om skuldsanering för privatpersoner 25.1.1993/57

Rådets förordning (EG) N:r 1346/2000 om insolvensförfaranden (PrEU 501)

Prosessioikeuden valinnaiset aineopinnot

Processrättens valfria ämnesstudier
Procedural Law / Optional Studies

Prosessioikeuden valinnaisia opintoja voi ryhtyä suorittamaan, kun prosessioikeuden pakollinen aineopintotentti on suoritettu. Opintojaksot käsittävät kirjatentin ja mahdollisesti luentosarjan tai seminaarin.

Asianajajaoikeuden kurssi

Laajuus: 6 op

Vastaava opettaja: prosessioikeuden yliopistonlehtori Risto Koulu.

Käsiteltävä asiakokonaisuus: Asianajajaoikeuden yleiset lähtökohdat, asianajajakunta ja Suomen Asianajajaliitto, asianajajatoiminnan sisältö ja järjestäytyminen sekä asianajajan velvollisuudet, oikeudet ja vastuu.

Suoritustapa: Kurssi koostuu kolmesta erillisestä modulista. Jokaisella modulilla on oma osateemansa. Kukin moduli käsittää 1-2 asiantuntijaluentoa (à 2 t). Niistä vastaavat kokeneet asianajajat. Luentoja seuraa osateeman seminaari. Siinä jokainen osanottaja valmistaa seminaarin osateemaan kuuluvasta aiheesta kirjallisen puheenvuoron, minkä ohjeitus on 3-4 sivua. Kullekin puheenvuorolle varataan keskusteluineen aikaa 10-15 minuuttia. Seminaareista vastaavat tiedekunnan opettajat. Osa asiantuntijaluennosta voi korvautua tutustumiskäynnillä asianajajatoimistoihin ja asianajajaliittoon. Tenttiä tai luentokuulustelua kurssiin ei sisälly.

Kurssi alkaa viikolla 3. Ennakoilmoittautuminen sähköpostitse kurssin vastaavalle opettajalle (risto.koulu@helsinki.fi).

Modulit ja niiden alustavat ajankohdat ovat seuraavat. Moduli 1: institutionaaliset puitteet (viikko 9). Moduli 2: Suhde päämieheen (viikko 11). Moduli 3: Asianajaja oikeudenkäynnissä (viikko 13). Moduli 4: Sanktiot ja valvontajärjestelmä (viikko 15).

Oikeusapuvaliokunnan jäsenet: Jos

asianajajaoikeuden opintojakson (6 op) suorittaja on vuoden ajan toiminut aktiivisesti Pykälä ry:n oikeusapuvaliokunnan jäsenenä, hän saa lukea hyväkseen lisäksi 4 op eli yhteensä 10 op. Tätä varten on esitettävä valiokunnan valvontaneuvoston antama todistus. Jollei hän suorita asianajajaoikeuden kurssia, hän saa valiokuntavuoden jälkeen lukea hyväkseen 6 op nimikkeellä "Oikeusapu", jos hän suorittaa 2 op:n laajuisen asianajajaoikeusapua koskevan kirjallisen erikoiskokeen prosessioikeuden tenttipäivänä. Tentti-ilmoittautumiseen on liitettävä em. todistus. Kuulustelussa ei saa käyttää lakikirjaa.

Kuulustelun kirjallisuusvaatimukset: 1) **Ylöstalo, M. - Tarkka, O.**, Asianajajan käsikirja (2001) s. 29-247 (ei alaviitteitä), 2) **Jokela, A.**, Rikosprosessi (2008) s. 95-146, 186-189 ja 585-586. - Kuulustelun säädösvaatimukset: L asianajajista (Pr305), OikMP (Pr306), Kauppakaari 18 luku (Si401), Oikeusapulaki (Pr301), VNA oikeusavusta (Pr302), Rikoslaki 15 luku, 16:5, 6, 8 ja 12; 24:5, 8-10, 30:5-6, 32 luku, 36:1-3 ja 5 sekä 38:1-2 (Ri101), Perustuslaki 21 § (Va101), EN-ihmisoikeussopimus 6 artikla (Pe102), Oikeudenkäymiskaari 12-17 ja 21 luvut, L oikeudenkäynnistä rikosasioissa 1:2 ja 14-15, 2 luku, 5:1-3, 6:5-7; 7:1-2 ja 22, 8-9 luvut (Pr102), Konkurssilaki 4:6, 8 luku, 9:1-2, 13:14-15, 14:2-3 ja 5-13; 20:1 (Pr506).

Rikosprosessi (21761)

Laajuus: 6 opintopistettä

Vastaava opettaja: prof. **Juha Lappalainen**

Suoritustapa: Kirjallinen kuulustelu, samoina ajankohtina kuin prosessioikeuden aineopintotentti. Kuulustelu ei ole lakikirjatentti.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Virolainen, J. - Pölönen, P.**, Rikosprosessin perusteet (2003), s. 1-142 ja 157-440
- 2) **Virolainen, J. - Pölönen, P.**, Rikosprosessin osalliset (2004), s. 27-435, 488-504 ja 541-629.

Ulosotto-oikeus (21760)

Laajuus: 6 opintopistettä

Vastaava opettaja: ma. yliopistonlehtori **Heidi Lindfors**

Suoritustapa: Kirjallinen kuulustelu, samoina ajankohtina kuin prosessioikeuden aineopintotentti. Kuulustelu ei ole lakikirjatentti.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Lindfors, H.:** Sivullisen asema ulosotossa

– erityisesti omistusolettaman ja keinotekoisesta järjestelyn näkökulmasta (2008)

- 2) **Koulu, R. – Lindfors, H.:** Ulosotto-oikeus (2009).

Syyttäjänkäytännön kurssi

Ks. opinto-opas, kohta **Käytännön taidot**. Kurssin tarkoitus on antaa yleiskuva syyttäjän asemasta ja tehtävistä rikosprosessissa ja se pyritään toteuttamaan yhteistyössä Valtakunnansyyttäjänviraston kehittämissosaston kanssa. Kurssin suoritus muodostuu osallistumisesta luentoihin ja pienryhmiin sekä kirjallisuuden tenttimisestä. Kurssin laajuus on 6 op ja se luetaan prosessioikeuden valinnaisiin aineopintoihin. Kurssille pääsyyn on vaatimuksena, että opiskelija on suorittanut rikosoikeuden ja prosessioikeuden pakolliset aineopintotentit.

Rikosoikeuden pakolliset aineopinnot (20024)

Tavoite. Kokonaiskuvan antaminen kriminaali- ja muun kontrollipolitiikan tavoitteista ja keinoista, rikollisuudesta ja sen syistä, rikosoikeuden käsitteistä ja periaatteista, voimassa olevasta rikoslainsäädännöstä ja sen uudistamisesta sekä rikosoikeudellisista ja muista rankaisullisista seuraamuksista ja niiden vaikutuksista.

Käsiteltävä asiakokonaisuus. 1. Kriminaali- ja muun kontrollipolitiikan perusteet, 2. Kriminologian perusteet, 3. Rikosoikeuden yleiset opit, 4. Tärkeimmät rikosten lajit eli erinäiset rikostunnusmerkistöt, 5. Rikosoikeudellinen kontrollijärjestelmä; rikosoikeudelliset ja muut rankaisulliset seuraamukset, 6. Kansainvälinen rikosoikeus ja eurooppalainen rikosoikeus.

Laajuus 11 opintopistettä.

Opettajat ja tutkijat

Lahti, Raimo, OTT, VT, VTM. Rikosoikeuden professori. Oppiaineen **vastuuopettaja**.

Frände, Dan, OTT, VT. Rikos- ja prosessioikeuden ruots. professori.

Nuotio, Kimmo, OTT, VT. Rikosoikeuden professori. Virasta vapaa 31.7.2010 saakka.

Melander, Sakari, OTT, VT. Rikosoikeuden professori, (mvs) 31.7.2010 saakka. Rikosoikeuden assistentti, virasta vapaa 31.7.2010 saakka.

Helenius, Dan. OTK. Rikos- ja prosessioikeuden ruots. assistentti.

Sihito, Juha, OTL, VT. Rikosoikeuden assistentti, mvs. 31.7.2010 saakka.

Backman, Eero, OTT, VTK. Rikosoikeuden dosentti.

Joutsen, Matti, OTT, VT, VTK. Kriminaalipolitiikan dosentti.

Koskinen, Pekka, OTT. Rikosoikeuden professori emeritus.

Lappi-Seppälä, Tapio, OTT. Rikosoikeu-

den dosentti.

Majanen, Martti, OTT, VT. Rikosoikeuden professori emeritus.

Matikkala, Jussi, OTT, VT. Rikosoikeuden dosentti. Suomen Akatemian tutkijatohtori.

Pajujoja, Jussi, OTT. Kriminaalipolitiikan dosentti.

Savolainen, Jukka, Ph.D. Kriminologian dosentti.

Tapani, Jussi, OTT, VT. Rikosoikeuden dosentti.

Träskman, Per Ole, OTT. Rikos- ja rikosprosessioikeuden ruots. dosentti.

Viljanen, Pekka, OTT, VT. Rikosoikeuden dosentti.

Hämäläinen, Merva, JuK, LL.M.(Eur.). Tohtorikoulutettava.

Kiriakos, Sami, OTK. Tohtorikoulutettava.

Laasanen, Jari, OTK. Tohtorikoulutettava.

Miettinen, Samuli, LL.M. Tohtorikoulutettava.

Ohisalo, Jussi, OTK. Tohtorikoulutettava.

Peurala, Johanna, LL.M. Tohtorikoulutettava.

Wahlberg, Markus, OTL, FK. Tohtorikoulutettava.

Opetus

Oppiaineen esittelytilaisuudet.

Oppiaineen esittelytilaisuudet ovat kunkin aineopintoluentosarjan ensimmäisellä kerralla. Tilaisuudet on tarkoitettu opiskelijoille, jotka aikovat osallistua lähiaikoina rikosoikeuden aineopintotenttiin.

Opetusmuodot.

Rikosoikeuden peruskysymyksiä (vastuuoppia) koskevan luentosarjan tai kurssin hyväksytty suoritus korvaa tutkintovaatimusten kohdan 1. Näihin opetusmuotoihin osallistumista suositellaan, ja sellaisen hyvästä suorituksesta voi saada 1–2 hyvityspistettä tenttiin.

Kriminologian ja kriminaalipolitiikan luentosarjan hyväksytyt suoritus korvaa tutkintovaatimusten kohdan 2. Luentosarjan hyvästä suorituksesta voi saada 1–2 hyvityspistettä tenttiin.

Seuraamusjärjestelmän luentosarjan hyväksytyt suoritus korvaa tutkintovaatimusten kohdan 5. Luentosarjan hyvästä suorituksesta voi saada 1–2 hyvityspistettä tenttiin.

Ilmoittautuessaan tenttiin opiskelijan tulee ilmoittaa, mikäli hän on korvannut jonkin tutkintovaatimusten kohdan, kenen luentosarjalla ja milloin sekä mahdolliset hyvityspisteensä.

Oppiaineen opetuskausi: kalenteriviikot 11–17

Prof. (mvs) **Sakari Melander** luennoi rikosoikeuden peruskysymyksistä (vastuupolitiikka) sl 1.9. 10–12, 2.9. 10–12, 3.9. 16–18, 4.9. 8–10, 7.9. 14–16, 8.9. 14–16, 9.9. 14–16, 10.9. 14–16, 11.9. 12–14 ja 14.9. 18–20 PIV. I luentokuulustelu 21.9. 8–10 PIV ja II luentokuulustelu 30.9. 12–14 PIV. Ilmoittautuminen OODI:ssa (21725), ilmoittautuminen alkaa to 13.8. (klo 16.00) ja päättyy su 30.8.

Prof. (mvs) **Sakari Melander** luennoi rikosoikeudellisesta seuraamusjärjestelmästä sl 5.11. 10–12, 6.11. 10–12, 9.11. 18–20, 10.11. 10–12, 11.11. 18–20, 12.11. 18–20, 13.11. 10–12, 16.11. 18–20, 18.11. 18–20 ja 20.11. 14–16 PIV. I luentokuulustelu 26.11. 14–16 PIV ja II luentokuulustelu 9.12. 12–14 PIV. Ilmoittautuminen OODI:ssa (21725), ilmoittautuminen alkaa to 15.10. (klo 16.00) ja päättyy ti 3.11.

Dos. **Juhani Iivari** luennoi restoratiivisesta oikeudesta sl 8.9. 12–14, 10.9. 12–14, 15.9. 18–20, 17.9. 18–20, 22.9. 18–20, 24.9. 18–20, 29.9. 12–14, 1.10. 12–14, 6.10. 18–20, ja 8.10. 8–10 P IV. I luentokuulustelu 12.10. 18–20 P IV ja II kuulustelu 19.10. 18–20 P IV. Luentosarja on tarkoitettu yhteiseksi oikeustieteen ja yhteiskuntapolitiikan opiskelijoille. Oikeustieteen opiskelijoita otetaan luentosarjalle 30 ilmoittautumisjärjestyksessä. Ilmoittautuminen OODI:ssa (21725), ilmoittautuminen alkaa to 20.8. (klo 16.00) ja päättyy ti 1.9. Restoratiivisella oikeudella

tarkoitetaan virallisen oikeusjärjestelmän ulkopuolella, sen rinnalla tai sen sisällä toteutuvia uusia vaihtoehtoisia rikosten, konfliktien ja riitojen ratkaisutapoja, joilla on voimakas yhteys kansalaisyhteiskunnan omaehtoiseen organisoitumiseen ja sosiaalityöhön. Hyväksytyt suoritus korvaa yllä todetuin tavoin tutkintovaatimusten kohdan 2, ellei sitä hyödynnetä oikeussosiologian valinnaisten opintojen suorituksena.

YTT **Timo Harrikari** pitää opintojakson ”Riski, kontrolli ja nuoret rikoksentekijät” maanantaisin klo 10–12 yhteiskuntapolitiikan laitoksen seminaarisalissa (Snellmaninkatu 10) ajalla 07.09.2009–19.10.2009. Ilmoittautuminen OODI:ssa 20.08.2009 – 03.09.2009. Opintojakso on tarkoitettu ensisijaisesti sosiaalitieteiden (erit. sosiaalityön) ja oikeustieteiden opiskelijoille. Opintojaksolle voidaan ottaa 40 opiskelijaa, joista puolet valtiotieteellisestä ja puolet oikeustieteellisestä. Jos toisen tiedekunnan opiskelijoiden kiintiö ei täyty, opintojaksolle voidaan ottaa suhteessa enemmän toisen tiedekunnan opiskelijoita. Opiskelijat otetaan opintojaksolle ilmoittautumisjärjestyksessä. Opintojakso perehdyttää opiskelijat nuoria rikoksentekijöitä koskeviin kysymyksenasetteluihin, käytäntöihin ja menetelmiin. Opintojakso koostuu luennoista (14 tuntia), oheiskirjallisuuden tutustumisesta ja esseesuorituksesta. Lista olennaisesta kirjallisuudesta ja esseen kirjoittamista koskevat ohjeet jaetaan luentojen yhteydessä. Tämä opintojakso korvaa tutkintovaatimusten kohdan 2. Se on tarkoitettu vaihtoehdoksi restoratiivisen oikeuden luentosarjalle.

Prof. **Dan Frände** föreläser om straffrätts grundfrågor vt må-fre 18.1.–29.1. kl 8–10 P 668.

Prof. **Dan Frände** föreläser om det straffrättsliga påföljdssystemet vt må-fre 1.3.–12.3. kl 8–10 P 668.

Prof. **Raimo Lahti** luennoi rikosoikeuden peruskysymyksistä (vastuupolitiikka) kl 15.3.–19.3. 18–20 PIV, 22.3.–24.3. 14–16 PII,

25.3. 18-20 PIV ja 26.3. 14-16 PIV. I luento-kuulustelu 30.3. 10-12 PI ja II luento-kuulustelu 15.4. 16-18 PIV. Luentosarjalle ja -kuulusteluihin ilmoittaudutaan OODI:ssa (21725), ilmoittautuminen alkaa to 25.2. (klo 16.00) ja päättyy la 13.3.

Prof. (mvs) **Sakari Melander** luennoi rikosoikeudellisesta seuraamusjärjestelmästä kl 15.3. 10-12, 16.3. 10-12, 17.3. 16-18, 18.3. 10-12, 19.3. 12-14, 22.3. 10-12, 23.3. 10-12, 24.3. 10-12, 25.3. 10-12 ja 26.3. 8-10 PIV paitsi 24.3. PII. I kertaosakuulustelu 31.3. 14-16 PI ja II kuulustelu 13.4. 8-10 PIV. Ilmoittautuminen OODI:ssa (21725), ilmoittautuminen alkaa to 25.2. (klo 16.00) ja päättyy la 13.3.

Dos. **Tapio Lappi-Seppälä** ja dos. **Janne Kivivuori** pitävät kriminologian ja kriminaalipolitiikan kurssin 12.1. 15-18, 14.1. 9-12, 15.1. 9-12, 19.1. 9-12, 21.1. 9-12, 22.1. 9-12, 26.1. 15-18, 28.1. 15-18, 29.1. 15-18 ja 2.2. klo 15-18. Opetuspaikkana on P II paitsi ti 19.1. ja to 21.1. P III. Kurssin hyväksytyt suorittaminen korvaa tutkintovaatimusten kohdan 2.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö

Kirjallinen kuulustelu, jossa on sekä oikeustapaustehtäviä että teoriakysymyksiä. Oikeustapaustehtäviin vastaamisessa saa käyttää hyväksi lakikirjoja (Suomen Laki I, II ja III, Finlands Lag I och II, Rikosoikeus-eripainos, Editan Lakikirja). Säädoskokoelman irtokappaleiden tuomisesta tenttiin ja sallituista merkinnöistä, ks. opinto-opas, kohta Lakikirjatentit. Noin kello 11.30 lakikirjat kerätään pois, minkä jälkeen jaetaan teoriakysymykset. Loppuajan opiskelija saa vastata sekä teoria- että oikeustapauskysymyksiin. Oikeustapausten vastauksia ei siis kerätä pois ennen tentin päättymistä.

Tehtäviä on viisi (yhteensä enintään 50 pistettä). Lisäksi tutkintovaatimusten kohdissa 1, 2 ja 5 mainitut vaihtoehtoiset teokset suoritettavilla on kustakin kohdasta yksi kysymys (0-10 p). Kirjallisessa kuulustelussa hy-

väksyminen edellyttää, että vastaaja on saanut vähintään puolet tentissä suoritetuista kohdista annettavien pisteiden enimmäismäärästä. Vastaajan pistemäärää laskettaessa hänen hyväkseen luetaan tällöin myös tutkintovaatimusten kohtia 1, 2 ja 5 vastaavista luennoista saadut enintään neljä hyvityspistettä (enintään kaksi pistettä kuhunkin kohtaan kuitenkin siten, että tentissä käytettävien hyvityspisteiden enimmäismäärä on yhteensä enintään neljä).

Oikeustapaustehtävien ratkomiseen saa opastusta oppiaineen verkkosivulle (www.helsinki.fi/oik/tdk/rpol/rikosoikeus) aineopintojen yhteyteen sijoitetuista tenttitapaustehtävien vastauksista, joita – samoin kuin tenttikysymyksiä – on ollut siellä syyskuun 2002 tenttikierroksesta alkaen. Lisäksi mainittakoon **Matikkala, J. – Nuotio, K.**, Rikosoikeuden oikeustapausharjoituksia (1998 tai uud. p.), joka on laadittu lähinnä avoimen yliopiston opiskelijoita varten.

Tutkintovaatimukset

- 1) Rikosoikeuden peruskysymyksiä (vastuupopia) koskevan luentosarjan hyväksytyt suoritus. Vaihtoehtoisesti tenttiin luettava kirja: **Fletcher, G.**, Basic Concepts of Criminal Law (1998), s. 3-214.
- 2) **Hopkins Burke, R.**, An Introduction to Criminological Theory (2. painos, 2005), s. 1-250. Tämän 2)-kohdan voi korvata hyväksytysti suoritettulla kriminologian ja kriminaalipolitiikan luentosarjalla.
- 3) **Frände, D.**, Yleinen rikosoikeus (2005 tai uud. p.), s. 1-334 tai **Frände, D.**, Allmän straffrätt (3. uppl., 2004), s. 1-343.
- 4) **Lappi-Seppälä, T.**, ym., Rikosoikeus – Oikeuden perusteokset (3. painos, 2008) s. 419-551 (RL 20-21 luku), s. 707-819 ja 840-848 (RL 28-29 luku ja RL 30 luvun kirjanpitorikokset), s. 871-912 (RL 32-33 luku), s. 973-1005 (RL 36 luku), 1057-1100 (RL 39 luku), s. 1261-1295 (RL 47 luku) ja s. 1419-1441 (RL 51 luku); sekä **Lahti, R.**, **Talousrikosoikeuden yleiset opit, teok-**

ssa **Lahti, R. – Koponen, P.** (toim.), *Talousrikokset* (2. p., 2007), s. 3–28.

5) **Lappi-Seppälä, T., ym.**, *Rikosoikeus – Oikeuden perusteokset* (3. painos, 2008), s. 95–158; **Rautio, J.**, *Menettämisseuraamusten yleiset opit*, em. teoksessa *Talousrikokset* (2.p. 2007), s. 29–52; **Tapani, J.**, *Jäännösrangaistuksen määrääminen täytäntöönpantavaksi*. *Defensor Legis* 2006, s. 934–954 sekä **Frände, D.**, *Yleinen rikosoikeus* (2005 tai uud.p.), s. 335–422 tai **Frände, D.**, *Allmän straffrätt* (3. uppl., 2004), s. 344–427.

Tämän 5)-kohdan voi korvata hyväksytysti suoritetulla seuraamusjärjestelmän luentosarjalla.

6) **Lappi-Seppälä, T., ym.**, *Rikosoikeus – Oikeuden perusteokset* (3. p., 2008), s. 195–244 (*Kansainvälinen ja eurooppalainen rikos-*

oikeus), s. 247–278 (RL 11 luku) ja s. 949–963 (RL 34a luku); **Jescheck, H-H.**, *The General Principles of International Criminal Law Set Out in Nuremberg, as Mirrored in the ICC Statute*, *Journal of International Criminal Justice*, vol. 2, no. 1, 2004, s. 38–55; **Klip, A.**, *European Criminal Law* (2009), s. 13–46, 151–207, 289–304 ja 419–432; sekä **Nuotio, K.**, *Eurooppalaistuva rikosoikeus*, teoksessa *Ojanen, T. – Haaapea, A.* (toim.), *EU-oikeuden perusteita II* (2007), s. 375–411.

Huom. Rikosoikeus -teos on luettavissa myös sähköisenä versiona.

Kohdassa 6 mainittu Jescheckin artikkeli on saatavissa yliopiston verkkoaineistona (<http://www.helsinki.fi/oik/kirjasto/verkkoaineistot/oikeuslahteet.htm>).

Säädökset

Opiskelijan tulee osata hyödyntää säädöksiä rikosoikeudellisesti relevanteilta osiltaan. Suuri osa keskeisistä säädöksistä on Suomen Laki II -teoksessa osastossa Ri ja vastaavasti *Finlands Lag I* -teoksessa osastossa St ja *Rikosoikeus-eripainoksessa* sekä *Editan Lakikirjassa* (Yksityis-, rikos- ja prosessioikeus). Seuraavassa kuitenkin esitetään tenttiin valmistautuvista helpottava viitteellinen lista säädöksistä, joiden hyödyntämisen osaamista voidaan edellyttää. Myös muita säädöksiä tulee siis osata hyödyntää rikosoikeudellisesti relevanteilta osiltaan.

1. Keskeiset säädökset

Rikoslaki 19.12.1889/39. (Ri 101)

A rikoslain 1 luvun 7 §:n soveltamisesta 16.8.1996/627 (RL 1:7:n alla, Ri 101)

A päiväsakon rahamäärästä 21.5.1999/609. (RL 2a:2:n alla, Ri 101)

A rikesakkorikkomuksista 21.5.1999/610 (RL 2a:9:n alla, Ri 101)

VNA sotilasrikoksia koskevien rangaistussäännösten soveltamisalasta 21.12.2000/1153. (RL 45:29:n alla, Ri 101)

A rikoslain voimaannemisesta 19.12.1889/39. (Ri 102)

L yhdyskuntapalvelusta 12.12.1996/1055. (Ri 202)

L nuorisorangaistuksesta 21.12.2004/1196 (Ri 204a)

L kuolemanrangaistuksen poistamisesta rangaistusjärjestelmästä 5.5.1972/343. (Ri 205)

L eräiden lisärangaistusten poistamisesta 10.1.1969/1. (Ri 206)

L liiketoimintakiellosta 13.12.1985/1059. (Ri 207)

L nuorista rikosentekijöistä 31.5.1940/262. (Ri 209)

Vankeuslaki 23.9.2005/767. (Ri 215)

VNA vankeudesta 21.6.2006/509 (Ri 215a)

L sakon täytäntöönpanosta 9.8.2002/672. (Ri 216)

L pitkäaikaissvankien vapauttamismenettelystä 23.9.2005/781. (Ri 220)

L ehdonalaisen vapauden valvonnasta 23.9.2005/782. (Ri 221)

L rangaistuksen täytäntöönpanon hallinnosta 16.2.2001/135. (Ri 223)

L henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa 24.5.2002/422. (Ri 225)
Esitutkintalaki 30.4.1987/449. (Ri 301)
Pakkokeinolaki 30.4.1987/450. (Ri 302)
Poliisilaki 7.4.1995/493. (Tu 501)
Tutkintavankeuslaki 23.9.2005/768. (Ri 304)
L poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta 29.9.2006/841. (Ri 307)
Järjestyslaki 27.6.2003/612. (Tu 608)
L rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä 18.7.2008/503 (Ri 308)
A rikoksen tuottaman hyödyn rahanpesua, etsintää, takavarikkoa ja menetetyksi tuomitsemista koskevan yleissopimuksen voimaansaattamiseksi 28.6.1994/583. (Ri 309)
Rikoksen tuottaman hyödyn rahanpesua, etsintää, takavarikkoa ja menetetyksi tuomitsemista koskeva yleissopimus, SopS 53/1994. (Ri 309)
Neuvoston puitepäätös 2001/500/YOS rahanpesusta, rikoksentekevälaineiden ja rikoksen tuottaman hyödyn tunnistamisesta, jäljittamisestä, jäädyttämisestä tai takavarikoimisesta ja menetetyksi tuomitsemisesta, A: 26.6.2001. (RiEU 302)
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2005/60/EY rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesutarkoituksiin sekä terrorismin rahoitukseen, A: 26.10.2005. (RiEU 301)
Neuvoston puitepäätös 2005/212/YOS rikoksen tuottaman hyödyn ja rikoksella saadun omaisuuden sekä rikoksentekevälaineiden menetetyksi tuomitsemisesta, A: 24.2.2005. (EUVL N:o L 068, 15.3.2005, s. 49)
L turvatarkastuksista tuomioistuimissa 3.12.1999/1121. (Pr 201a)
L lähestymiskiellosta 4.12.1998/898. (Ri 310)
L oikeudenkäyntiin ja esitutkintaan osallistuvien henkilöiden koskemattomuudesta eräissä tapauksissa 5.1.1994/11. (Ri 401)
L rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä 21.12.2007/1383. (Ri 402)
L rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä 30.12.2003/1286. (Ri 403)
Neuvoston puitepäätös 2002/584/YOS eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä, A: 13.6.2002. (EYVL N:o L 190, 18.7.2002, s. 1)
L rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta 7.7.1970/456. (Ri 404)
A rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen voimaansaattamisesta 5.8.1971/640. (Ri 404a)
Rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskeva eurooppalainen yleissopimus, SopS 32/1971. (Ri 404a)
L Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanossa 20.6.1963/326. (Ri 405)
L kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa 16.1.1987/21. (Ri 407)
A tuomittujen siirtämistä koskevan yleissopimuksen voimaansaattamisesta 20.2.1987/312. (Ri 409)
Yleissopimus tuomittujen siirtämisestä, SopS 13/1987. (Ri 409)
TPA tuomittujen siirtämisestä tehdyn yleissopimuksen lisäpöytäkirjan voimaansaattamisesta ja pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain voimaantulosta 14.6.2001/564. (Ri 409)
Tuomittujen siirtämisestä tehdyn yleissopimuksen lisäpöytäkirja, SopS 42/2001. (Ri 409)
L vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta taloudellisiin seuraamuksiin teh-

dyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta 2.3.2007/231. (Ri 410)

VNA vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta taloudellisiin seuraamuksiin tehdyn puitepäätöksen säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta 8.3.2007/257.

Neuvoston puitepäätös 2005/214/YOS vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta taloudellisiin seuraamuksiin, A: 24.2.2005. (RiEU 401)

L vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin tehdyn puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta 11.4.2008/222. (Ri 218)

Neuvoston puitepäätös 2006/783/YOS vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta menetetyksi tuomitsemista koskeviin päätöksiin, A: 6.10.2006. (RiEU 114)

Neuvoston puitepäätös 2008/947/YOS vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta tuomioihin ja valvontapäätöksiin valvontatoimenpiteiden ja vaihtoehtoisten seuraamusten valvomiseksi, A: 27.11.2008. (EUVL N:o L 337, 16.12.2008, s. 102)

Neuvoston puitepäätös 2008/909/YOS vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta rikosasioissa annettuihin tuomioihin, joissa määrätään vapausrangaistus tai vapauden menetyksen käsittävä toimenpide, niiden

täytäntöön panemiseksi Euroopan unionissa, A: 27.11.2008. (EUVL N:o L 327, 5.12.2008, s. 27)

Neuvoston puitepäätös 2008/675/YOS Euroopan unionin jäsenvaltioissa annettujen tuomioiden huomioon ottamisesta uudessa rikosprosessissa, A: 24.7.2008. (PrEU 104)

L entisen Jugoslavian alueella tehtyjä rikoksia käsittelevän sotarikostuomioistuimen toimivallasta ja tuomioistuimelle annettavasta oikeusavusta 5.1.1994/12 sekä sotarikostuomioistuimen perussääntö (esim. HE 278/1993:n liitteenä).

L Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja perussäännön soveltamisesta 28.12.2000/1284. (Ri 411)
TPA Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön voimaansaattamisesta sekä perussäännön lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja perussäännön soveltamisesta annetun lain voimaantulosta 14.6.2002/501 sekä Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussääntö, SopS 56/2002.

Suomen perustuslaki 11.6.1999/731. (Pe 101 tai Va 101)

A ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen ja siihen liittyvien lisäpöytäkirjojen voimaansaattamisesta sekä yleissopimuksen ja lisäpöytäkirjojen eräiden määräysten hyväksymisestä annetun lain voimaantulosta (Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimus) 18.5.1990/439. (Pe 102)

Yleissopimus ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi (Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimus), SopS 19/1990 (Pe 102), sekä yleissopimuksen myöhemmät lisäpöytäkirjat.

A kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen sekä siihen liittyvän valinnaisen pöytäkirjan voimaansaattamisesta 30.1.1976/108. (Pe 103)

Kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus, SopS 8/1976. (Pe 103)

Författningar

Studeringarna bör kunna dra nytta av författningars straffrättsligt relevanta delar. Största delen av de centrala författningarna hittas i Finlands lag I i avdelningen St. För att underlätta

förberedelserna för tenten presenteras här dock en lista över de författningar som man garanterat kan ha nytta av. Men även andra författningar bör alltså kunna användas till sina straffrättsligt relevanta delar.

1. Centrala författningar

Strafflag 19.12.1889/39. (St 101)
F om tillämpningen av 1 kap. 7 § strafflagen 16.8.1996/627. (under SL 1:7, St 101)
F om dagsbotens belopp 21.5.1999/609. (under SL 2a:2, St 101)
F om ordningsbottsforseelser 21.5.1999/610. (under SL 2a:9, St 101)
SRF om tillämpningsområdet för bestämmelserna om straff för militära brott 21.12.2000/1153. (under SL 45:29, St 101)
F om införande av strafflagen 19.12.1889/39. (St 102)
L om samhällstjänst 12.12.1996/1055. (St 202)
L om ungdomsstraff 21.12.2004/1196. (St 204a)
L om avskaffande av dödsstraffet ur straffsystemet 5.5.1972/343. (St 205)
L om avskaffande av vissa bistraff 10.1.1969/1. (St 206)
L om näringsförbud 13.12.1985/1059. (St 207)
L om unga förbrytare 31.5.1940/262. (St 209)
Fängelselag 23.9.2005/767. (St 215)
SRF om fängelse 21.6.2006/509. (St 215a)
L om verkställighet av böter 9.8.2002/672. (St 216)
L om förfarandet vid frigivning av långtidsfångar 23.9.2005/781. (St 220)
L om övervakning av villkorlig frihet 23.9.2005/782. (St 221)
L om förvaltning av straffverkställighet 16.2.2001/135. (St 223)
L om behandling av personuppgifter vid verkställighet av straff 24.5.2002/422. (St 225)
Förundersökningslag 30.4.1987/449. (St 301)
Tvångsmedelslag 30.4.1987/450. (St 302)
Polislag 7.4.1995/493. (Or 501)
Häktningslag 23.9.2005/768. (St 304)
L om behandlingen av personer i förvar hos polisen 29.9.2006/841. (St 307)
Ordningslag 27.6.2003/612. (Or 608)
L om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism 18.7.2008/503 (St 308)
F om ikraftträdande av konventionen om penningtvätt, efterforskning, beslag och förverkande av vinning för brott 28.6.1994/583. (St 309)
Konvention om penningtvätt och förverkande av vinning av brott, FördrS 53/1994. (St 309)
Rådets rambeslut av den 26 juni 2001 om penningtvätt, identifiering, spårande, spärrande, beslag och förverkande av hjälpmedel till och vinning av brott. (EGT nr L 182, 5.7.2001, s. 1).
Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG av den 26 oktober 2005 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism. (EUT nr L 309, 25.11.2005, s. 15)
Rådets rambeslut 2005/212/RIF av den 24 februari 2005 om förverkande av vinning, hjälpmedel och egendom som härrör från brott. (EUT nr L 068, 15.3.2005, s. 49)
L om säkerhetskontroller vid domstolar 3.12.1999/1121. (Pr 201a)
L om besöksförbud 4.12.1998/898. (St 310)
L om immunitet i vissa fall för personer som deltar i rättegång och förundersökning 5.1.1994/11. (St 401)
L om utlämning för brott mellan Finland och de övriga nordiska länderna 21.12.2007/1383.

(St 402)

L om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen 30.12.2003/1286. (St 403)

Rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna. (EGT nr L 190, 18.7.2002, s. 1)

L om utlämning för brott 7.7.1970/456. (St 404)

F om bringande i kraft av europeiska konventionen om utlämning för brott 5.8.1971/640. (St 404a)

Europeisk konvention om utlämning för brott, FördrS 32/1971 (St 404a)

L om samarbete mellan Finland och de övriga nordiska länderna vid verkställighet av domar i brottmål 20.6.1963/326. (St 405)

L om internationellt samarbete vid verkställighet av vissa straffrättsliga påföljder 16.1.1987/21. (St 407)

F om bringande i kraft av konventionen om överförande av dömda personer 20.2.1987/312. (St 409)

Konvention om överförande av dömda personer, FördrS 13/1987. (St 409)

RepPF om ikraftträdande av tilläggsprotokollet till konventionen om överförande av dömda personer och om ikraftträdande av lagen om ikraftträdande av de bestämmelser i protokollet som hör till området för lagstiftningen 14.6.2001/564. (St 409)

Tilläggsprotokoll till konventionen om överförande av dömda personer, FördrS 42/2001. (St 409)

L om det nationella genomförandet av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i rambeslutet om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff och om tillämpning av rambeslutet 2.3.2007/231. (St 410)

SRF om det nationella genomförandet av bestämmelserna i rambeslutet om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff och om tillämpning av rambeslutet 8.3.2007/257.

Rådets rambeslut 2005/214/RIF av den 24 februari 2005 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff. (EUT nr L 76, 22.3.2005, s. 16)

L om det nationella genomförandet av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i rambeslutet om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om förverkande och om tillämpning av rambeslutet 11.4.2008/222.

Rådets rambeslut 2006/783/RIF av den 6 oktober 2006 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om förverkande. (EUT nr L 328, 24.11.2006, s. 59)

Rådets rambeslut 2008/947/RIF av den 27 november 2008 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på domar och övervakningsbeslut i syfte att övervaka alternativa påföljder och övervakningsåtgärder. (EUT nr L 337, 16.12.2008, s. 102)

Rådets rambeslut 2008/909/RIF av den 27 november 2008 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på brottmålsdomar avseende fängelse eller andra frihetsberövande åtgärder i syfte att verkställa dessa inom Europeiska unionen. (EUT nr L 327, 5.12.2008, s. 27)

Rådets rambeslut 2008/675/RIF av den 24 juli 2008 om beaktande av fällande domar avkunnade i Europeiska unionens medlemsstater vid ett nytt brottmålsförfarande i en medlemsstat. (EUT nr L 220, s. 32)

L om behörighet för och rättshjälp till tribunalen som behandlar brott som begåtts i det forna Jugoslavien 5.1.1994/12 samt tribunalens grundstadga (se t.ex. bilagan till RP 278/1993).

L om ikraftträdande av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen och om tillämpning av stadgan 28.12.2000/1284. (St 411)

RepPF om sättande i kraft av Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen och om

ikraftträdande av lagen om ikraftträdande av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i stadgan och om tillämpning av stadgan 14.6.2002/501 (St 411) samt Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen, FördrS 56/2002.

Finlands grundlag 11.6.1999/731. (Sta 101)

F om ikraftträdande av konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och tilläggsprotokollen till konventionen, samt av lagen om godkännande av vissa bestämmelser i konventionen och tilläggsprotokollen (Europarådets människorättskonvention) 18.5.1990/439. (Gr 102)

Konvention om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europarådets människorättskonvention), FördrS 19/1990 (Gr 102), samt tilläggsprotokollen till konventionen.

F om bringande i kraft av internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter och av det därtill fakultativa protokollet 30.1.1976/108. (Gr 103)

Internationell konvention om medborgerliga och politiska rättigheter, FördrS 8/1976. (Gr 103)

Rikosoikeuden ja muiden kriminaalitieteiden valinnaiset aineopinnot

Valinnaisiin aineopintoihin voi osallistua pakollisen aineopintotentin hyväksytyn suorituksen jälkeen. Valinnaisissa aineopintojaksoissa pyritään antamaan yksityiskohtainen kuva käsiteltävästä asiakokonaisuudesta, joka koskee yhtä tai useampaa pakollisen aineopintotentin osa-alueista. Näiksi jaksoiksi hyväksytään myös englanninkielisen LL.M.-ohjelman Comparative, European and International Criminal Justice (CEICJ) -aineen jäljempänä selostettavat kurssit. Valinnaiset aineopintojaksot ovat yleensä 4–8 opintopisteen laajuisia.

Pääasiassa rikosoikeuden jatkotutkinto-opiskelijoille suunnattu rikosoikeuden tutkijaseminaari on avoin myös asiasta kiinnostuneille perustutkinto-opiskelijoille. Tutkijaseminaarin sähköpostilistalle haluvia pyydetään lähettämään tätä koskeva viesti osoitteeseen sakari.melander@helsinki.fi. Mahdollisista korvaavuuksista on sovittava erikseen oppiaineen professorin kanssa.

Kriminalistiikka (20418)

Tavoite: Perehtyminen kriminalistiikan eli rikosten tutkintaopin perusteisiin käytännön näkökulmaa painottaen.

Laajuus: 4 opintopistettä.

Suoritustapa ja tutkintovaatimukset: Opintojakso koostuu osallistumisesta kahden koko päivän luentoilaisuuteen Keskusrikospoliisin toimitalossa (Jokiniemenkatu 4, Tikkurila) sl 25.9 ja 9.10. sekä luennoilla käsitellyn aineiston ja seuraavassa luetellun kirjallisuuden osaamisesta: **Ranta, R.**, Kriminalistiikka (teoksessa Encyclopaedia Iuridica Fennica IV, 1995, palstat 210–217); **Alvesalo, A.** ym. (toim.), Huokuva talous (2006), s. 165–250; **Kaartinen, K.** (toim.): Rikostorjunnan etulinjassa. Keskusrikospo-

liisi 80 vuotta (2006), 196 s.; **Himberg, K.**, Tekninen rikostutkinta – Johdatus forensiseen tieteseen (Poliisiammattikorkeakoulu, 2002, 135 s.).

Opintojakso toteutetaan yhteistyössä Keskusrikospoliisin kanssa, ja sille hyväksytään enintään 50 osanottajaa ilmoittautumisjärjestyksessä. Ilmoittautuminen OODI:ssa (21725) alkaa to 10.9. klo 16 ja päättyy 21.9. Kuulustelut ovat rikosoikeuden tenttipäivinä 22.10. ja 26.1. Kuulusteluissa ei saa käyttää lakikirjaa. Ilmoittautuminen OODI:ssa (21725).

Vastuupettaja: prof. (mvs) **Sakari Melander**.

Kriminologia (20379)

Tavoite: Opintojakso johdattaa rikoskäytäytymistä selittäviin kriminologisiin teorioihin, suomalaisen yhteiskunnan rikollisuuden peruspiirteisiin sekä sosiaalisen kontrollin ja seuraamusjärjestelmän sosiologiseen tutkimukseen. Opintojakso antaa edelleen mahdollisuuden syventää tietämystä kulloinkin ajankohtaisen valinnaisten teemojen osalta.

Käsiteltävä asiakokonaisuus: Kriminologian rikollisuusteoriat, rikollisuuskehitys ja rikollisuuden piirteet, rangaistuksen vaikutukset ja toimintatavat, sosiaalisen kontrollin ja kriminaalipolitiikan sisältömuutokset ja muutosten syyt. Valinnaisina vaihtoehtoina on syventää näkökulmaa kriminologian ja kriminaalipolitiikan eri tutkimusalueisiin – ja suuntauksiin.

Suoritustapa: Kirjallinen kuulustelu rikosoikeuden tenttipäivinä. Ilmoittautuminen kuten kirjallisiin kuulusteluihin yleensä.

Laajuus: 8 opintopistettä.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Kivivuori, J.**, Rikollisuuden syyt (2008).
- 2) **Lappi-Seppälä T.**, Penal Policy in Scandinavia (teoksessa Crime & Justice vol. 36, toim. Michael Tonry, 2007) ja **Lappi-Seppälä, T.**, Penal Policy and Prisoners Rates in Scandinavia (teoksessa Festschrift in Honour of Raimo Lahti, toim. Kimmo Nuotio, Forum Iuris 2007).
- 3) **Garland, D.**, Culture of Control (Oxford University Press 2001).
- 4) **Honkatukia, P. & Kivivuori, J.** (toim): Nuorisorikollisuus: Määrä, syyt ja kontrolli, Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos (221/2006) tai **Marttunen, M.**, Nuorisorikosoikeus: Alakäisten rikosten seuraamukset kriminaalipoliittisesta ja vertailevasta näkökulmasta, Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos (236/2008).
- 5) **Cavadino, M. & Dignan, J.**, Penal Systems. A Comparative Approach (Sage 2006).

Kohdat 2–3 voidaan korvata dos. **Matti Joutsen**en LL.M.-ohjelman kurssilla Comparative criminology and criminal justice (sl 2009; ks. tarkemmin tiedekunnan englanninkielisen opetuksen verkkosivuilta WebOodista) ja kohta 4 YTT **Timo Harrikarin** nuorisorikollisuutta käsittelevällä kurssilla (sl 2009; ks. tarkemmin edellä rikosoikeuden pakollisten aineopintojen opetuksen yhteydessä selostettua), ellei sitä hyödynnetä rikosoikeuden aineopintojen tutkintovaatimusten kohdan 2 suorituksena.

Vastuuopettaja: prof. **Raimo Lahti**.

Rikosoikeuden yleiset opit (21706)

Tavoite: Perehtyminen rikosoikeuden yleisten oppien valittuihin erityiskysymyksiin.

Käsitteltävä asiakokonaisuus: 1. Rikosoikeuden yleisten oppien uudistus ja lain-tulkintaoppi; 2. Yleisten oppien peruskysy-

myksiä alan keskeisten väitöskirjojen pohjalta; 3. Yleisten oppien perusteet englantilaisessa rikosoikeudessa.

Suoritustapa: Kirjallinen kuulustelu rikosoikeuden tenttipäivinä. Mukana ei saa olla lakikirjoja. Ilmoittautuminen kuten kirjallisuuskäytännön ohjeiden mukaisesti.

Laajuus: 8 opintopistettä.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Tapani, J. – Tolvanen, M.**, Rikosoikeuden yleinen osa – Vastuuoppi, Helsinki 2008, s. 1–424.
- 2) **Nuutila, A.-M.**: Rikosoikeudellinen huolimattomuus, Helsinki 1996 tai **Nuotio, K.**: Teko, vaara, seuraus, Helsinki 1998 tai **Mattikala, J.**, Tahallisuudesta rikosoikeudessa, Helsinki 2005 tai **Melander, S.**, Kriminologistiteoria, Helsinki 2008 tai opettajan kanssa sovittava muu vastaava teos.
- 3) **Ashworth, A.**: Principles of Criminal Law, 5. ed., Oxford 2006 s. 1–248 (chs 1–6) ja 410–472 (chs 10–11).

Vastuuopettajat: prof. Raimo Lahti ja prof. (mvs) Sakari Melander.

Rikosoikeuden oikeudenkäyntikurssi. Tämä Käytännön taidot -kurssi järjestetään syksyllä 2009. Lisätietoja rikosoikeuden oppiaineen verkkosivuilta alkusyksystä 2009. Vastuuopettaja prof. (mvs) **Sakari Melander**.

Eurooppalainen rikosoikeus: European legal space and the Europeanization of criminal law

Laajuus: 4 opintopistettä.

Kurssikuvaus: To be arranged in Autumn 2009. The series of lectures by Docent **Tuomas Pöysti** give an overview of the evolution of penal law in the European integration and analyses the different theories and arguments

concerning legitimacy of European penal law and place of penal law in the European governance. The course will study the approach to control policy in the internal markets and use of penal and penal administrative provisions on protection of the integrity of the markets. The fight against fraud and the role, powers and with the Member States will be a particular case study of the course, and the perspective will be widened to general discussion on the European penal administrative law in the protection of European interests. The lecture series will conclude with general analyses of the penal law and penal administrative law in the governance struc-

tures of the European Union and of the constitutionalization of penal law in European Union. – The series of lectures by Professor **Sakari Melander** comprise the criminal lawyers' perspective as to the Europeanization of criminal law (harmonization of criminal law and criminal procedure; mutual recognition and the development of criminal law cooperation).

Vastuopettaja: prof (mvs) **Sakari Melander**. Ks. tarkemmin tiedekunnan englanninkielisen opetuksen verkkosivuilta Web-Oodista.

Laajuus 6 opintopistettä

Työoikeuden pakolliset aineopinnot (20015)

Tavoite. Tavoitteena on antaa yleiskuva työstä oikeudellisen sääntelyn kohteena, työoikeuden normijärjestelmästä, yksilöllisen ja kollektiivisen työoikeuden pääpiirteistä sekä työntekijöiden sosiaaliturvasta.

Keskeiset asiat. 1. Työoikeudellisen ajattelun peruspiirteet ja –periaatteet; 2. Työsopimus-oikeus: työoikeuden yleisten oppien ja toisaalta käytännön kannalta merkityksellisiltä osiltaan; 3. Tasa-arvo- ja yleisen syrjintälainsäädännön työelämää koskevat keskeiset osat; 4. Kollektiivinen työoikeus: järjestäytymisvapaus kansallisine ja kansainvälisine takeineen sekä työ- ja virkaehtosopimusjärjestelmän keskeiset asiat; 5. Työaika- ja vuosilomasuojelun keskeiset yleiset osiot; 6. Työllisyys ja työttömyysturvan perusteet; 7. Sosiaalisten ihmis- ja perusoikeuksien perusteet; 8. Työnantajan vakuuttamisvelvollisuus pääasiallisten sosiaalisten riskien varalta (vanhemmuus, sairaus, työkyvyttömyys, vanhuus).

Vastuuopettaja prof. **Kari-Pekka Tiitinen**

Opetus

Opetusmuodot. Luennot. Luentokuulustelusta mahdollisesti saatavista hyvityspisteistä tai luentojen korvaavuudesta mainitaan kunkin luentosarjan kohdalla erikseen. Korvaamisen edellytyksenä on kertauskuulustelussa saatu hyväksyttävä (väh. 5-) pistemäärä. Tentissä voidaan ottaa huomioon **kaksi korvaavaa** kertauskuulustelua. Eri luentosarjoista saatuja hyvityspisteitä voidaan käyttää rajattomasti. Suoritettujen luentokuulustelujen **voimassaoloaika** **voidaan pidentää vain sairauden tai siihen välittömästi rinnastettavan syyn perusteella. Pidentämistä koskevat hakemukset osoitetaan prof. Tiitiselle.**

Työoikeuden **opetuskausi** on syysluku-kaudella 5.10-8.11 (kalenteriviikot 41-45), jolloin järjestetään seuraavat luentosarjat. **OBS!** Den svenskspråkiga undervisningen organiseras av Hanken och börjar veckan 36!

Prof. **Kari-Pekka Tiitinen** luennoi työaika-suojelusta 6.10-8.10 klo 10.15–12.00 ja 14.15-16.00, 9.10 klo 10.15–12.00 ja **18.15–20.00** sekä 12.10-14.10 klo 10.15–12.00 ja 14.15-16.00. Luennot pidetään salissa PIV. Korvaa tutkintovaatimusten kohdan 4 (Rautiainen & Äimälä Työaikalaki **2008**). **Viimeinen mahdollisuus** ilmoitetaan luennoille, uhalla, että kuulustelussa esitettyjä vastauksia ei arvostella on **7.10 aamupäivän luennoilla**. Luentokuulustelun ja uusintakuulustelun aika ja paikka ilmoitetaan luennoilla. Kuulusteluissa ei saa käyttää lakikirjaa. Kuulusteluun saa ottaa laskimen, johon ei ole mahdollista tallentaa tietoja.

Prof. **Tiitinen** antaa opastavaa ohjausta aineopintojen tentin oikeustapausten ratkaisemisen perusteista 3.11. klo 10.15–12.00 ja 14.15–16.00 sekä 4.11. klo 12.15–14.00 salissa PIV.

Prof. **Matti Mikkola** luennoi Työllisyydestä ja sosiaaliturvasta yhdessä prof. **Pentti Arajärven** kanssa (24 t + luentokuulustelu.), salissa PIV. Luennot pidetään salissa PIV seuraavasti: 6.,7.,9.10 klo 12-14, 12.-16.10. klo 12-14 sekä 26.-29.10 klo 14-16. **Luento-kuulustelu järjestetään 30.10 klo 14-16 salissa PIV.** Enintään 4 hyvityspistettä.

Med stöd av samarbetet mellan juridiska fakulteten, Hanken och Svenska social- och kommunalhögskolan (Rättsam) kan studenterna delta i Hankens undervisning inom kursen Arbetsrätt (16 t) under ht. Föreläsningarna ger max. 3 bonuspoäng. Preciserande information kommer att ingå på

kursens hemsida www.shh.fi. För kurs- och tentamensanmälning kontakta examinator Anders von Koskull vid Hanken. **OBS!** Kursen börjar veckan 36 och slutar under vecka 39.

Opettajat

Tiitinen, Kari-Pekka, OTT. Työoikeuden professori. Oppiaineen **vastuopettaja**.

Mikkola, Matti, OTT. Työoikeuden professori.

Bruun, Niklas, OTT. Yksityisoikeuden professori (ruots).

Arajärvi, Pentti, OTT. Sosiaalioikeuden dosentti. Joensuun yliopiston professori (mvs).

Ylhäinen, Marjo, OTK. Työoikeuden assistentti. Virasta vapaa ajalla 1.8-30.11.2009.

Kallio, Ilari, OTK. tutkija. Hoitaa työoikeuden assistentin virkaa ajalla 1.8-30.11.2009.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö

Kirjallinen kuulustelu. Kuulustelussa käytetään Suomen Laki I, II ja III teoksia tai Finlands Lag I ja II -teoksia sekä EU laki-kirjaa. Jokaisen tenttiin osallistujan on otettava mukaan mainitut teokset. Lisäksi tenttiin saa tuoda sellaiset säädöskokoelman irtokappaleet tai niiden valojäljennökset, jotka ovat ilmestyneet tuoreimpien lakikirjojen julkaisemisen jälkeen. Sallituista merkinnöistä ks. opinto-opas, kohta lakikirjatentit. **Koska oikeustapausten rat-**

Säädökset

I Työ- ja virkasuhde

Työsopimuslaki 26.1.2001/55. (Ty 101)

L työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamisesta 26.1.2001/56. (Ty 102)

L palvelukseen kutsutun asevelvollisen työ- tai virkasuhteen jatkumisesta 1.12.1961/570. (Ty 106)

L lähetetyistä työntekijöistä 9.12.1999/1146. (Ty 107)

5.1.6 L tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä 22.12.2006/1233 (Ty 112 a)

L yksityisyyden suojasta työelämässä 13.8.2004/759 (Ty 111)

L naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 8.8.1986/609. (Si 109)

Yhdenvertaisuuslaki 20.1.2004/21 (Ty 111a)

Vahingonkorvauslaki 31.5.1974/412. (Si 301)

kaiseminen saattaa edellyttää laskutoimituksia, suositellaan, että jokainen tenttiin osallistuja ottaisi mukaansa taskulaskimen, johon ei ole mahdollista tallentaa tietoja.

Ohjeellinen suoritusjärjestys: On suositeltavaa, että ennen työoikeuden opintojen aloittamista suoritetaan velvoiteoikeuden tentit ja kauppaoikeus.

Tutkintovaatimukset

1) **Tiitinen, K-P. - Kröger, T.,** Työsopimus-oikeus (2008) lukuun ottamatta jaksoja 2.2.3.3; 2.2.3.4; 2.2.3.5; 8; 12.3.2.8; 12.3.2.10; 12.5.2 ja 12.6; 14; 16; sekä 18 (628 s.).

2) **Saloheimo, J.,** Työehtosopimus-oikeuden perusteet (2008) (216 s.).

3) **Tiitinen, K-P. - Ruponen, I.,** Työriitojen sovittelu (1998), s. 1-53. (53 s.).

4) **Rautiainen Hannu & Äimälä Markus.,** Työaikalaki (2008), (233 s.).

5) **Mikkola, M. - Pietiläinen, S. - Valpola, O.,** Suomalainen toimeentuloturva (2002), luvut II.3; III; IV.1; V ja VI (66 s.).

Alla oleva säädösluettelo sisältää tärkeimmät työoikeuteen kuuluvat lait, jotka on hallittava tentissä hyvin. Lisäksi tentissä edellytetään kykyä hyödyntää lakikirjojen hake- mistoja ja viittauksia ja näiden myötä muita asiaankuuluvia lakikirjan säädöksiä.

II Kollektiivinen työ- ja virkamiesoikeus

Työehtosopimuslaki 7.6.1946/436. (Ty 201)
Valtion virkaehtosopimuslaki 6.11.1970/664. (Ty 202)
Valtion virkaehtosopimusasioiden pääsopimus 21.12.1993. (Ty 204)
L kunnallisista työehtosopimuksista 6.11.1970/670. (Ty 205)
Kunnallinen virkaehtosopimuslaki 6.11.1970/-669. (Ty 206)
L kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta 12.3.-1993/254. (Ha 319)
L työtuoimioistuksesta 31.7.1974/646. (Ty 210)
L työriitojen sovittelusta 27.7.1962/420. (Ty 212)
L yhteistoiminnasta yrityksissä 30.3.2007/334 (Ty 214)

III Työaikaosuus

Työaikalaki 9.8.1996/605. (Ty 301)
Valtion virkamiesten työaika-asetus 8.11.-1996/822. (Ty 301)
L itsenäisyyspäivän viettämisestä yleisenä juhla- ja vapaapäivänä 26.11.1937/388. (Ty 315)
L vapunpäivän järjestämisestä työntekijän vapaapäiväksi eräissä tapauksissa 27.4.1944/-272. (Ty 316)
Vuosi lomalaki 18.3.2005/102. (Ty 317)
L nuorista työntekijöistä 19.11.1993/998. (Ty 407)
L työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvis-ta 19.5.2004/400 (Ty 416)

IV Työturvallisuusosuus

Työturvallisuuslaki 23.8.2002/738. (Ty 403)
L työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta 20.1.2006. (Ty 411)
Työterveyshuoltolaki 21.12.2001/1383. (So 406)

Vb Sosiaaliturva

Työntekijäin eläkelaki 19.5.2006/395 (El 101)
L urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta 16.6.2000/575. (El 108)
Tapaturmavakuutuslaki 20.8.1948/608. (El 201)
Ammattitaitilaki 29.12.1988/1343. (El 202)
L koulutusrahastosta 30.12.2002/1306 (Op 604)

VI Työllisyys

L julkisesta työvoimapalvelusta 30.12.2002/1295 (Ty 605)
Työttömyysturvalaki 30.12.2002/1290 (Ty 601)
VNA työttömyysturvalain täytäntöönpanosta 30.12.2002/1330. (Ty 602)

Författningslistan nedan innehåller alla de viktigaste författningarna på arbetsrättens område och dessa bör kunnas bra i tenten. Vidare krävs kunskap att kunna använda och dra nytta av lagbokens register och hänvisningar och genom dessa också andra författningar, än de som finns i listan, som kan behövas.

Författningar

I Arbets- och tjänsteförhållande

Arbetsavtalslag 26.1.2001/55
Lag om fastställande av kollektivavtals allmänt bindande verkan 26.1.2001/56
Lag om fortbestånd av till tjänstgöring inkallad värnpliktigs arbets- eller tjänsteförhållande 1.12.1961/570
Lag om utstationerade arbetstagare 9.12.1999/1146
Lag om integritetsskydd i arbetslivet 13.8.2004/759
Lag om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft 22.12.2006/1233
Lag om jämställdhet mellan kvinnor och män 8.8.1986/609
Lag om likabehandling 20.1.2004/21
Skadeståndslag 31.5.1974/412

II Kollektiv arbets- och tjänstemannarätt

Lag om kollektivavtal 7.6.1946/436

Lag om statens tjänstekollektivavtal 6.11.1970/664
Huvudavtal om ärenden som gäller statens tjänstekollektivavtal 21.12.1993. (Ar 204)
Lag om kommunala arbetskollektivavtal 6.11.1970/670
Lag om kommunala tjänstekollektivavtal 6.11.1970/699
Lag om kommunala arbetsmarknadsverket 12.3.1993/254
Lag om arbetsdomstolen. 31.7.1974/646
Lag om medling i arbetstvister 27.7.1962/420
Lag om samarbete inom företag 30.3.2007/334

III Arbetstidskydd

Arbetstidslag 9.8.1996/605
Förordning om arbetstiden för statstjänstemän 8.11.1996/822
L om självständighetsdagens firande såsom allmän högtids och fritidsdag 26.11.1937/388
L om fastställande av första maj i vissa fall såsom fridag för arbetarna 27.4.1944/274
Semsterlag 18.3.2005/102
Lag om unga arbetstagare 19.11.1993/998
L om arbetsrådet och om vissa tillstånd till undantag inm arbetarskyddet 19.5.2004/400

IV Arbetskydd

Arbetarskyddslag 23.8.2002/738
L om tillsynen över arbetarskyddet 20.01.2006
Lag om företagshälsovård 21.12.2001/1383

V Sossalskydd

Lag om pension för arbetstagare 19.5.2006/395
Lag om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare 16.6.2000/575
Lag om olycksfallsförsäkring 20.8.1948/608
Yrkessjukdomslag 29.12.1988/1343
Lag om Utbildningsfonden 30.12.2002/1306

VI Sysselfättning

Lag om offentlig arbetskraftsservice 30.12.2002/1295
Lag om utkomstskydd för arbetslösa 30.12.2002/1290
SRF om verkställigheten av Lag om utkomstskydd för arbetslösa 30.12.2002/1230

Työoikeuden valinnaiset aineopinnot

Valinnaisiin opintoihin voi osallistua pakollisen aineopintotentin hyväksytyin suorituksen jälkeen. Valinnaisten opintojen kuulusteluun ilmoittaudutaan samalla tavalla kuin pakollisten aineopintojen tentteihin. Valinnaisten opintojen kuulustelut järjestetään pakollisten aineopintotenttien yhteydessä. Kuulustelukerta on vapaasti valittavissa, ellei jäljempänä ilmoiteta muuta tai suoritettavasta opintokokonaisuudesta mahdollisten pakollisten luentojen vuoksi aiheudu rajoituksia.

Työsuhde (21302)

Laajuus 8 opintopistettä

Vastuunopettaja prof. **Kari-Pekka Tiitinen**.

Suoritustapa. Kirjallinen kuulustelu, jossa ei saa käyttää lakikirjaa. Voidaan suorittaa työoikeuden pakollisten aineopintojen tenttipäivinä. Yksi tutkintovaatimusten kohdistusta 2-4 voidaan korvata **ennen** kirjallisen kuulustelun suorittamista kirjoitettavalla **10-12** sivun harjoitusaineella.

1) **Tiitinen, K.-P. - Kröger, T.**, Työsopimus-oikeus (2008).

2) **Ahtela, K. - Bruun, N. - Koskinen, P.K. - Nummijärvi, A. - Saloheimo, J.**, Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus (2006).

3) **Kröger, T. - Orasmaa, P.**, Vuosilomala-ki (2006).

4) **Saloheimo, J.**, Työturvallisuus – perusteet, vastuu ja oikeussuoja (2006).

Työ- ja virkaehtosopimus-oikeus (20251)

Laajuus 7 opintopistettä

Vastuunopettaja prof. **Kari-Pekka Tiitinen**.

Suoritustapa. Kirjallinen kuulustelu, jossa ei saa käyttää lakikirjaa. Voidaan suorittaa työoikeuden pakollisten aineopintojen tenttipäivinä. Yksi tutkintovaatimusten kohta voidaan korvata **ennen** kirjallisen kuulustelun suorittamista kirjoitettavalla **10-12** sivun harjoitusaineella.

1) **Sarkko, K.**, Työehtosopimuksen määräysten oikeusvaikutukset (1973), s. 1-207, ja lisäksi työtuomioistuimen päätös TT 1999-48 sekä työtuomioistuimen tuomiot TT 1999-56 ja 2003-37.

2) **Sarkko, K.**, Työrauhavelvollisuudesta (1969), s. 1-324, ja lisäksi **Suviranta, A.**, Työrauhavelvollisuuden rajan-käyntiä. Työoikeudellisen Yhdistyksen vuosi-kirja 1982, s. 4-9, sekä **Suviranta, A.**, Työtaisteluoikeuden rajoittamisesta. Työtuomioistuin 50 vuotta (toim. Pekka Orasmaa; 1997), s. 215-231., sekä seuraavat työtuomioistuimen tuomiot: TT 2002-73, TT 2003-50, TT 2004-32, TT 2004-57 sekä TT 2004-107.

3) **Tiitinen, K.-P.**, Virkaehtosopimus-oikeus (1983), s. 1-340. Tämän teoksen ohella on perehdyttävä erityisesti valtion ja kunnalliseen virkaehtosopimuslakiin (muutokset), valtion virkaehtosopimusasioiden pääsopimukseen (21.12.1993) sekä seuraavat työtuomioistuimen tuomiot TT 2000-55 ja TT 2002-36.

Pohjoismaiden työoikeus (21303)

Laajuus 7 opintopistettä

Vastuunopettaja prof. **Kari-Pekka Tiitinen**.

Tavoite. Perehtyminen Pohjoismaiden työoikeuden pääkohtiin.

Suoritustapa. Kirjallinen kuulustelu pakollisten aineopintojen tenttipäivinä. Kuulustelussa ei saa käyttää lakikirjaa.

- 1) **Glavå, M.**, Arbetsrätt (2001).
- 2) **Hasselbach, O.**, Arbejdsret (2005).

Kansainvälinen työ- ja sosiaaioikeus
(20255)

Laajuus 6 opintopistettä

Vastuuopettaja prof. **Matti Mikkola**.

Tavoite. Perehtyminen keskeisten eurooppalaisten säädösten sisältöön sekä harjaantuminen niitä koskeviin lainkäyttötoimiin.

Käsiteltävä asiakokonaisuus Euroopan sosiaalisen peruskirjan ja EU:n perustuslaillisen sopimuksen työ- ja sosiaaioikeudelliset säännökset ja ensiksi mainitun valvontaan ja lainkäyttöön liittyvät kysymykset.

Opetus. Opiskelijat voivat osallistua prof. Mikkolan englanninkielisille LLM luennoille 2.11 klo 14-16, 3.11. klo 16-18, 4.11. klo 14-16, 5.11 klo 14-16 sekä 6.11. klo 14-16.

Suoritustapa. Kirjallinen kuulustelu, jossa saa käyttää lakikirjaa (Suomen Laki I, II ja

III tai Finlands Lag I ja II sekä EU-lakikirja). Voidaan suorittaa työoikeuden pakollisten aineopintojen tenttipäivinä. Nettijulkaisut saatavilla opettajan kotisivulta (Yksityisoikeuden laitos/Työoikeus/Mikkola)

1) Matti Mikkolan englanninkieliset luennot: Euroopan työ- ja sosiaaioikeuden standardit (10 t.) 2. – 6.11.2009 klo 14 – 16 paitsi ti 3.11 klo 16 – 18 Porthanian salissa IV tai **Harris, D.**, The European Social Charter, 2nd edition (2002) sivut 33 – 292..

2) **Nielsen, R.**, European Labour Law, 2000, p.283-312.

3) **Sulkunen, P.**, Kansainväliset ammattiyhdistysoikeudet, 2000, s.375-575.

4) **Matti Mikkolan** kolme artikkelia, joista kaksi julkaisussa European Journal of Social Security (kotisivulla): Housing as Human right, (Volume 10 No. 3 2008) ja Social Human Rights of Migrants under the European Social Charter (Volume 10 No.1 2008) sekä Ikäihmisten sosiaaliset oikeudet Euroopan ihmisoikeuskäytännössä, Business Law Forum 2009.

Urheilu oikeuden valinnaiset aineopinnot

Urheilu oikeudessa on kysymys oikeusjärjestyksen vaikutuksesta urheiluun. Urheilu oikeus ei ole selkeäjäsenteinen oikeudenala, vaan sen ongelmat jakautuvat pääasiallisesti perinteisten oikeudenalojen kesken. Urheilu oikeuden yleiset periaatteet koskevat ensisijaisesti urheilun itsesääntelyä ja autonomian rajoja. Ammattimaistumisesta ja kaupallistumisesta paljolti johtuva urheilun oikeudellistuminen liittyy yhteiskunnassa yleisesti vaikuttavaan oikeudellistumiskehitykseen. Urheilun oikeudellistuminen on myös osa oikeuden modernisaatiota. Kansanliikkeenä toimivan urheilun perusta on yhdistysautonomiassa ja ammattuurheilun liiketoiminnan oikeudellisessa sääntelyssä. Näiden sfäärien kohtaamisessa syntyy oikeudellisia ongelmia, joiden ratkaisemiseen tarvitaan useiden oikeudenalojen panosta.

Oppiaineen esittelytilaisuus: 14.9. klo 17-18 P 444.

Tiedekunnassa on mahdollista suorittaa urheilu oikeuden valinnaisia aineopintoja. Ne koostuvat kahdesta jaksosta.

1. Urheilu oikeuden yleinen osa (21971)

Vastaava opettaja prof. **Heikki Halila**

Tavoite: Yleisessä osassa annetaan yleiskuva urheilu oikeudesta ja paneudutaan eräisiin sen kohdealueisiin.

Sisältö: Urheilun sääntelyjärjestelmä, urheilijan oikeusasema, sopimukset urheilutoiminnassa, urheilun kansanliike, urheilun riidanratkaisujärjestelmät, immateriaalioikeudet, vahingonkorvaus, rikokset ja kilpailuoikeudet urheilussa.

Laajuus: 8 opintopistettä.

Suoritustapa: Luennot ja kirjallinen kuulustelu. Tentissä on yksi kysymys luentosarjasta ja loput tenttikirjallisuudesta. Lakikirjaa ei saa käyttää.

Opetus: Professori Heikki **Halila** pitää luentosarjan urheilu oikeudesta 21.-25.9. klo 8-12 P 668.

Hyväksyttävästä syystä luentovapauden saaneet suorittavat teoksen **Parrish, R. – Miettinen, S.**, *The Sporting exception in European Union Law* (2008).

Tutkintovaatimukset

1. Halila, H.: Oikeudellistuva urheilu (2006).
2. Urheilu ja oikeus 2007 s. 9-135.
3. Urheilu ja oikeus 2008.

Tutkintovaatimusten kohtien 2 ja 3 julkaisut jaetaan luentosarjan aikana osanottajille.

2. Urheilu oikeuden jatko-osa (21972)

Tavoite: Jatko-osassa perehdytään syvällisemmin kuin yleisessä osassa urheilu oikeuteen. Tähän tenttiin voivat osallistua vain ne, jotka ovat suorittaneet yleisen osan. **Sisältö:** Urheilu oikeus Suomessa ja Pohjoismaissa sekä piirteitä urheilu oikeudesta yleismaailmallisena ilmiönä. Tutkintovaatimukseen kuuluvien teosten vaihtamisesta voi sopia vastaavan opettajan kanssa.

Laajuus: 10 opintopistettä.

Suoritustapa: Kirjallinen kuulustelu, jossa ei saa käyttää lakikirjaa. Seminaarin aikaisempina lukuvuosina suorittaneita kehoitetaan kääntymään vastaavan opettajan puoleen.

Tutkintovaatimukset

1. Tarasti, L: Legal solutions in International Doping cases (2000) s. 1-114.
2. Kinnunen, E.: Rangaistava toisen vahingoittaminen urheilussa (1999) (131 sivua)
3. Hallgren, L: European Sports Law (2004) (408 sivua)
4. Korhonen, E.: Palkkakatto joukkueurheilussa (2008).
5. Urheilu ja oikeus 2006 s. 9-92.
6. Idrottsjuridisk skriftserie 12. Artikelsamling 2007. s. 10-180.

Valtiosääntöoikeuden pakolliset aineopinnot (20026)

Tavoite

Peruskäsityksen antaminen

- 1) Valtiosääntöoikeuden peruskäsitteistä ja yleisistä opeista
- 2) Perus- ja ihmisoikeuksien suojajärjestelmien perusteista
- 3) Perus- ja ihmisoikeuksista
- 4) Ylimpien valtioelinten tehtävistä ja toimivaltasuhteista
- 5) Euroopan integraation ja kansainvälistymisen vaikutuksista Suomen valtiosääntöön

Käsiteltävä asiakokonaisuus

Keskeisiä aihepiirejä ovat:

1. Valtiojärjestyksen perusteet: täysivaltaisuus, kansanvaltaisuus, oikeusvaltioperiaate, valtiollisten tehtävien jako ja parlamentarismi, kansalaisuus
2. Kotimaisen perusoikeusjärjestelmän sekä kansainvälisten ihmisoikeuksien suojajärjestelmien perusteet
3. Eduskunta, tasavallan presidentti ja valtioneuvosto sekä niiden toimivaltasuhteet
4. Lakien säätäminen, hallitusvallan käyttö ja tuomiovallan käytön perusteet
5. Toimivaltasuhteet kansainvälisissä asioissa sekä kansainvälisten velvoitteiden hyväksyminen ja voimaansaattaminen
6. Laillisuusvalvonta
7. EU-oikeuden ja Suomen valtiosäännön keskinäissuhde sekä Euroopan unionin asioiden kansallinen valmistelu

Laajuus 5 opintopistettä.

Opettajat

Ojanen, Tuomas, OTT, valtiosääntöoikeuden professori. Virasta vapaa.

Ryynänen, Olli, OTT, FT, KTM, julkisoikeuden ruotsinkielinen professori.

Eriksson, Lars D., OTL (väit.), MCL, julkisoikeuden ruotsinkielinen professori (emeritus).

Hidén, Mikael, OTT, MCL, VT, valtiosääntöoikeuden professori (emeritus).

Hakalehto-Wainio, Suvianna, OTT, VT, julkisoikeuden yliopistonlehtori (mvs). Oppiaineen **vastuuopettaja**.

Mutanen, Anu, HTM, valtiosääntöoikeuden assistentti.

Meres-Wuori, Ora, OTT, valtiosääntöoikeuden dosentti.

Nieminen, Liisa, OTT, VTM, valtiosääntöoikeuden dosentti.

Scheinin, Martin, OTT, valtiosääntöoikeuden dosentti.

Valtiosääntöoikeuden professori Tuomas Ojanen on virasta vapaa 1.8.2009–31.7.2010. Tavattavissa sopimuksen mukaan. Yhteydenotot sähköp. tuomas.ojanen(at)helsinki.fi.

Opetus

Opetuskausi. Periodi II (kalenteriviikot 44–46) on oppiaineen varsinainen opetuskausi. Periodi IV (kalenteriviikot 11–18) on oppiaineen ns. varjoperiodi.

Opetusmuodot

Luennot. Luentokuulustelusta tai sen korvaavista luennoilla määrättävistä tehtävistä voi saada 0–10 korvaavaa pistettä pakollisten aineopintojen tenttiin. Korvaavia pisteitä voi tarpeen mukaan kerryttää usealta luentosarjalta kuitenkin niin, että tentissä voi käyttää enintään 10 korvaavaa pistettä. Oppiaine muuntaa tarvittaessa kustakin luentokuulustelusta tai luentotehtävistä saatujen pisteiden tai niistä saadun arvosanan perusteella pakollisten aineopintojen tenttiin huomioitavat korvaavat pisteet. Korvattava kysymys ilmoitetaan tentissä erikseen. Samasta luennoista saatuja pisteitä ei voi käyttää sekä pakollisten että valinnaisten opintojen tentissä. Pisteitä ei saa myöskään käyttää

sekä valtiosääntöoikeuden että kansainvälisen oikeuden opinnoissa.

Yliopistonlehtori **Suvianna Hakalehto-Wainio** pitää valtiosääntöoikeuden luentosarjan sl ma 2.11. klo 10–14, ti 3.11. klo 12–14, ke 4.11. klo 10–12, to 5.11. klo 12–14, pe 6.11. klo 12–14, ma 9.11. klo 10–12 ja to 12.11. klo 10–12 salissa PIV.

Valtiosääntöoikeuden dosentti **Liisa Nieminen** pitää valtiosääntöoikeuden luentosarjan sl ma 2.11. klo 16–18 salissa P674, ti 3.11. klo 16–19 salissa P673, ke 4.11. klo 16–18 salissa P674, to 5.11. klo 16–18 salissa P673, ma 9.11. klo 16–18 salissa P674, ti 10.11. klo 16–19 salissa P673, ke 11.11. klo 16–18 salissa P674 ja to 12.11. klo 16–18 salissa P673. Luentotunti pidetään ma 16.11. klo 16–18 salissa P674.

Yliopistonlehtori **Jarna Petman** pitää luentosarjan A Theory of Rights in Practice: the European Convention on Human Rights kl ma 1.2., ke 3.2., ma 8.2., ke 10.2. klo 10–12 salissa P674, ma 15.2. klo 10–12 salissa PIV, ke 17.2. klo 10–12 salissa P674, ma 22.2. ja ke 24.2. klo 10–12 salissa PIV, ma 1.3. ja ke 3.3. klo 12–14 salissa PIV.

Valtiosääntöoikeuden assistentti **Anu Mutanen** pitää luentosarjan Valtiosääntöoikeuden perusteet kl ma–ti 15.–16.3. klo 16–18 salissa PIV, ke 17.3. klo 14–16 salissa P674, to–pe 18.–19.3. klo 16–18 salissa PIV, ma–ke 22.–24.3. klo 14–16 ja pe 26.3. salissa P674. Luentotunti pidetään 29.3. klo 14–

16 salissa P674.

Genom samarbetet mellan juridiska fakulteten, Svenska handelshögskolan och Svenska social- och kommunalhögskolan (Rättsam) kan studenterna delta i undervisning i ämnet vid annan enhet. Godkänt avlagd studieperiod kan ge ersättande poäng för ämnesstudietenten. Närmare information ges av prof. Olli Ryytänen under mottagningstid.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö

Kirjallinen kuulustelu. Tunti on lakikirjatentti.

Tutkintovaatimukset

1) Hallberg, P. ym. (toim.), Perusoikeudet (1999), s. 61–86, 111–186, 223–261, 333–350, 387–417, 593–629, 651–666, 685–736, 745–759. (310 s.) Uuden painoksen ilmestyttyä (ilmoitettu vuodenvaihteessa 2010) korvaa se ko. tutkintovaatimuskohdan vastaavilta osin.

2) Jyränki, A., Valta ja vapaus (2003), s. 29–41, 83–122, 145–167, 213–252, 267–282, 325–342, 393–446. (204 s.)

3) Ojanen, T., EU-oikeuden perusteita (2006), s. 153–213 ja 265–295. (92 s.)

4) Pellonpää, M., Euroopan ihmisoikeussopimus (2005), s. 53–72, 97–233 tai vastaavat osat ruotsinkielisestä painoksesta **Pellonpää, M.**, Europeiska mänskörättskonventionen (2007). (157 s.)

(Yhteensä 763 s.)

Säädökset ja kansainväliset sopimukset

Suomen perustuslaki 11.6.1999/731. (Va 101)

Eduskunnan työjärjestys 17.12.1999/40 v. 2000. (Va 201)

Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus, SopS 6/1976. (Pe 104)

Kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus, SopS 8/1976. (Pe 103)

Ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehty yleissopimus, SopS 19/1990. (Pe 102)

Euroopan unionin perusoikeuskirja, EUVL C 303, 14.12.2007.

Uudistettu Euroopan sosiaalinen peruskirja, SopS 80/2002. (Pe 105)

Tentissä edellytetään kykyä soveltaa luettelossa mainitsemattomiakin valtiosääntöön liittyviä säädöksiä sekä kansainvälisiä sopimuksia ja niihin liittyviä pöytäkirjoja.

Författningar och internationella konventioner
Finlands grundlag 11.6.1999/731. (Sta 101)
Riksdagens arbetsordning 17.12.1999/40. (Sta 201)
Internationell konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, FördrS 6/1976. (Gr 104)
Internationell konvention om medborgerliga och politiska rättigheter, FördrS 8/1976. (Gr 103)
Konvention om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, FördrS 19/1990. (Gr 102)
Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, EUT C 303, 14.12.2007.
Reviderad europeisk social stadga, FördrS 80/2002. (Gr 105)

I tentamen förutsätts förmåga att tillämpa även sådana författningar och internationella konventioner samt tilläggsprotokoll som hör till statsförfattningsrätten men som inte ingår i förteckningen.

Valtiosääntöoikeuden valinnaiset aineopinnot

Valinnaisiin opintoihin voi osallistua pakollisten aineopintojen tentin hyväksytyen suorituksen jälkeen. Valtiosääntöoikeuden valinnaisiin opintoihin voi sisällyttää enintään 16 opintopistettä osallistumisesta valtiosääntöoikeuden alaan kuuluviin kansainvälisiin oikeustapauskilpailuihin (erityisesti den Nordiska Rättegångstävlingen om de Mänskliga Rättigheterna, ks. lisää opinto-oppaan Kansainväliset oikeustapauskilpailut -kohdasta) sikäli kun niitä ei ole sisällytetty osaksi muita opintoja. Asiasta on sovittava erikseen oppiaineen assistentin kanssa.

Perus- ja ihmisoikeusjärjestelmien keskinäissuhteet Euroopassa (20455)

Laajuus 8 opintopistettä.

Tavoite

Kokonaiskuvan antaminen ja opiskelijoiden tiedon lisääminen:

- 1) Perus- ja ihmisoikeuksien kansallisista, eurooppalaisista ja kansainvälisistä suojajärjestelmistä, niiden toiminnasta ja erityisesti keskinäissuhteista
- 2) Perus- ja ihmisoikeuksien aineellisoikeudellisesta sisällöstä "ekskursseilla" eräisiin perus- ja ihmisoikeuksiin
- 3) Ihmisoikeuksien yleismaailmallisuuden ja

niiden kulttuurisidonnaisuuden välisestä jännitteestä sekä ihmisoikeuksien kritiikille alttiista piirteistä

Käsiteltävä asiakokonaisuus

1. Perus- ja ihmisoikeuksien käsitteet ja ryhmittelyt sekä niihin kohdistuva kritiikki
2. Ihmisoikeuksien yleismaailmallisuus vs. kulttuurisidonnaisuus
3. Perus- ja ihmisoikeuksien kotimainen, eurooppalainen ja kansainvälinen suojajärjestelmä, niiden toiminta ja keskinäissuhteet
4. Perus- ja ihmisoikeuksien kansallinen, ylikansallinen ja kansainvälinen toteuttaminen ja valvonta
5. Perus- ja ihmisoikeuksien aineellisoikeudellinen sisältö

Opetusmuodot

Luennot. Luentokuulustelusta tai sen korvauksena luennoilla määrättävistä tehtävistä voi saada 0–3 hyvityspistettä opintojakson tenttiin. Tentissä voi käyttää yhteensä enintään 3 hyvityspistettä. Oppiaine muuntaa tarvittaessa luentokuulustelusta tai luentotehtävistä saatujen pisteiden tai niistä saadun arvosanan perusteella valinnaisten aineopintojen tenttiin huomioitavat hyvityspisteet. Saman luennon tuottamia pisteitä ei voi käyttää sekä pakollisten että valinnaisten opintojen tentissä. Pisteitä ei saa myöskään käyttää sekä

valtiösääntöoikeuden että kansainvälisen oikeuden opinnoissa.

Yliopistonlehtori **Jarna Petman** pitää luentosarjan *A Theory of Rights in Practice: the European Convention on Human Rights* kl ma 1.2., ke 3.2., ma 8.2., ke 10.2. klo 10–12 salissa P674, ma 15.2. klo 10–12 salissa PIV, ke 17.2. klo 10–12 salissa P674, ma 22.2. ja ke 24.2. klo 10–12 salissa PIV, ma 1.3. ja ke 3.3. klo 12–14 salissa PIV.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö
Kirjallinen kuulustelu. Tentti ei ole lakikirjatentti. Tentti suositellaan suoritettavaksi tenttiakvaariossa. Katso tenttiakvaariosta tarkemmin opinto-oppaan yleisen osan tenttimistä koskevasta kohdasta sekä Internetistä osoitteesta <http://ok.helsinki.fi/tentti/>. Tentin suorittamisesta muutoin kuin tenttiakvaariossa on sovittava erikseen oppiaineen vastuopettajan kanssa.

Vastuopettajan kanssa erikseen sovittavalla tavalla voidaan tutkintovaatimuksissa mainitun vaatimuksen sijasta lukea toinen teos tai korvata jokin tutkintovaatimuskohta kirjallisella työllä (oikeustapausanalyysi, essee tms., n. 15 sivua).

Tutkintovaatimukset

- 1) **Dembour, M.-B.**, *Who Believes in Human Rights?* (2006). (270 s.)
- 2) **Douglas-Scott, S.**, *A Tale of Two Courts: Luxembourg, Strasbourg and the growing European Human Rights Acquis.* *Common Market Law Review*, Vol. 43, 3/2006, s. 629–665. (37 s.)
- 3) **Ojanen, T.**, *Euroopan unioni ja kotimainen perusoikeusjärjestelmä.* *Lakimies* 7–8/2003, s. 1149–1168. (20 s.)
- 4) **Ojanen, T.**, *Eurooppa-tuomioistuimet ja suomalaiset tuomioistuimet.* *Lakimies* 7–8/2005, s. 1210–1228. (19 s.)
- 5) **Ojanen, T.**, *The European Arrest Warrant in Finland – Taking Fundamental and Human Rights Seriously.* Teoksessa *Guild, E.* (ed.),

Constitutional Challenges to the European Arrest Warrant (2006), s. 89–101. (13 s.)

6) **Pellonpää, M.**, *Euroopan ihmisoikeussopimus* (2005), s. 235–608 tai vastaavat osat ruotsinkielisestä painoksesta **Pellonpää, M.**, *Europeiska mänskorskrättskonventionen* (2007). (374 s.)

7) **Tomuschat, C.**, *Human Rights. Between Idealism and Realism* (2003). (322 s.)

8) **Weiler, J.H.H.**, *The Constitution of Europe* (1999), s. 103–128. (26 s.)

(Yhteensä 1081 s.)

Suomen valtiojärjestyksen perusteet ja valtiösääntöoikeuden yleiset opit 2000-luvulla (20456)

Laajuus 8 opintopistettä.

Tavoite

Syvällisen kokonaiskuvan antaminen

1) Suomen valtiojärjestyksen perusteista (täysivaltaisuus, ylimpien valtiotelinten toimivaltasuhteet, parlamentarismi, perus- ja ihmisoikeuksien kotimainen suojajärjestelmä) ja niihin liittyvistä yleisistä opeista Suomen valtiösääntöoikeuden nykytilassa.

2) Euroopan integraation, Euroopan unionin jäsenyyden ja muun kansainvälistymisen vaikutuksista Suomen valtiösäännön perusratkaisuihin ja niihin liittyviin yleisiin oppeihin.

Käsiteltävä asiakokonaisuus

1. Täysivaltaisuus.
2. Valtioelinten toimivaltasuhteet ja parlamentarismi.
3. Kotimainen perus- ja ihmisoikeusjärjestelmä.
4. Euroopan unionin perustuslaillistuminen ja sen vaikutukset Suomen valtiojärjestyksen perusteisiin.
5. Kansainvälistymisen vaikutukset Suomen valtiojärjestyksen perusteisiin.
6. Euroopan integraation ja kansainvälistymisen vaikutukset yksilön oikeusaseman ja -turvan perusteisiin.

Opetusmuodot

Luennot. Luentokuulustelusta tai sen korvaavista luennoilla määrättävistä tehtävistä voi saada 0–3 hyvityspistettä opintojakson tenttiin. Tentissä voi käyttää yhteensä enintään 3 hyvityspistettä. Oppiaine muuntaa tarvittaessa luentokuulustelusta tai luentotehtävistä saatujen pisteiden tai niistä saadun arvostuksen perusteella valinnaisten aineopintojen tenttiin huomioitavat hyvityspisteet. Saman luennon tuottamia pisteitä ei voi käyttää sekä pakollisten että valinnaisten opintojen tentissä.

Yliopistonlehtori **Suvianna Hakalehto-Wainio** pitää valtiosääntöoikeuden luentosarjan sl ma 2.11. klo 10–14, ti 3.11. klo 12–14, ke 4.11. klo 10–12, to 5.11. klo 12–14, pe 6.11. klo 12–14, ma 9.11. klo 10–12 ja to 12.11. klo 10–12 salissa PIV.

Valtiosääntöoikeuden dosentti **Liisa Nieminen** pitää valtiosääntöoikeuden luentosarjan sl ma 2.11. klo 16–18 salissa P674, ti 3.11. klo 16–19 salissa P673, ke 4.11. klo 16–18 salissa P674, to 5.11. klo 16–18 salissa P673, ma 9.11. klo 16–18 salissa P674, ti 10.11. klo 16–19 salissa P673, ke 11.11. klo 16–18 salissa P674 ja to 12.11. klo 16–18 salissa P673. Luentotentti pidetään ma 16.11. klo 16–18 salissa P674.

Valtiosääntöoikeuden assistentti **Anu Mutanen** pitää luentosarjan Valtiosääntöoikeuden perusteet kl ma–ti 15.–16.3. klo 16–18 salissa PIV, ke 17.3. klo 14–16 salissa P674, to–pe 18.–19.3. klo 16–18 salissa PIV, ma–ke 22.–24.3. klo 14–16 ja pe 26.3. salissa P674. Luentotentti pidetään 29.3. klo 14–16 salissa P674.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö

Kirjallinen kuulustelu. Tentti ei ole lakikirjacentti. Tentti suositellaan suoritettavaksi tenttiakvaariossa. Katso tenttiakvaariosta tarkemmin opinto-oppaan yleisen osan tenttimistä koskevasta kohdasta sekä Internetistä osoitteesta <http://ok.helsinki.fi/tentti/>. Tentin suorittamisesta muutoin kuin tenttiakvaariossa on sovittava erikseen oppiaineen vastuopettajan kanssa.

Vastuopettajan kanssa erikseen sovittavalla tavalla voidaan tutkintovaatimuksissa mainitun vaatimuksen sijasta lukea toinen teos tai korvata jokin tutkintovaatimuskohta kirjallisella työllä (oikeustapausanalyysi, essee tms., n. 15 sivua).

Tutkintovaatimukset

- 1) **Albi, A. & Ziller, J. (eds.)**, *The European Constitution and National Constitutions. Ratification and Beyond* (2007). (296 s.)
- 2) **Komárek, J.**, *European Constitutionalism and the European Arrest Warrant: In Search of the Limits of “Contrapunctual Principles”*. *Common Market Law Review*, Vol. 44, 1/2007, s. 9–40. (32 s.)
- 3) **Ojanen, T.**, “Suomi on täysivaltainen tasavalta” – Täysivaltaisuusarvioinnin lähtökohtia ja perusteita uuden perustuslain aikana. *Oikeustiede Jurisprudentia XXXVII* 2004, s. 389–430. (42 s.)
- 4) **Ojanen, T.**, *The Europeanization of Finnish Law*. Teoksessa Luif, P. (Hrsg.): *Österreich, Schweden, Finnland – Zehn Jahre Mitgliedschaft in der Europäischen Union* (2007), s. 145–178. (34 s.)
- 5) **Walker, N. (ed.)**, *Sovereignty in Transition* (2003). (545 s.)
- 6) **Weiler, J.H.H. & Wind, M. (eds.)**, *European Constitutionalism Beyond the State* (2003). (226 s.)

(Yhteensä 1175 s.)

Velvoiteoikeus

Sopimusoikeuden pakolliset aineopinnot (200200)

Tavoite: 1. Systemaattisen yleiskuvan muodostaminen sopimusoikeudellisesta sääntelystä, sopimusoikeuden yleisistä opeista ja sopimusinstrumentin merkityksestä. 2. Kokonaiskuvan antaminen säännöksistä, jotka koskevat sopimuksen syntymistä, tulkintaa ja sopimusrikkomuksen seuraamuksia sekä edustamista. Perehtyminen keskeisimpien sopimustyyppien erityispiirteisiin.

Käsiteltävä asiakokonaisuus: 1. Yksilö ja yhteisö oikeussubjektina, yksilön suoja ja nimi. 2. Sopimusten tekeminen. 3. Sopimusten sitovuuden edellytykset. 4. Sopimusrikkomusten seuraamukset. 5. Sopimusten voimassaolo. 6. Vakiosopimusten erityispiirteet. 7. Irtaimen kauppa.

Laajuus: 7 opintopistettä.

Vastaava opettaja: professori **Lena Sisula-Tulokas**. Tenttiassistenttina toimii oppiaineen assistentti.

Opettajat

Bärlund, Johan, OTT, KTM. Siviili- ja kauppaoikeuden ruots. dosentti. Yksityisoikeuden ruots. yliopistonlehtori. Virasta vapaa. Hoitaa sl. siviili- ja kauppaoikeuden ruots. professorin virkaa.

Hemmo, Mika, OTT. Siviilioikeuden professori.

Kaisto, Janne, OTT. Siviilioikeuden dosentti. Esineoikeuden yliopistonlehtori. Hoitaa siviilioikeuden professorin virkaa.

Kolehmainen, Esa, OTL. Tutkija.

Mononen, Marko, OTT, AA. Siviilioikeuden dosentti.

Mäkelä, Juha, OTL, VT. Tutkija.

Norros, Olli, OTT. Tutkijatohtori.

Nybergh, Frey, OTT, VT. Siviili- ja kauppaoikeuden ruots. dosentti.

Pönkä, Ville, OTT. Tutkija.

Sisula-Tulokas, Lena, OTT. Siviilioikeuden professori.

Opetus

Opetusmuodot: Luennot, joihin hyväksytysti osallistumalla on erikseen ilmoitetulla tavalla mahdollista korvata tutkintovaatimusten kohta, saada hyvityspisteitä tenttiin tai tukea oppimiseen. Luentosarjojen opetusmateriaaleja on imuroitavissa oppiaineen verkkosivuilta. Kaikkeen opetukseen on ilmoitettava Oodissa. Oikeustieteellisen tiedekunnan ilmoittautuminen Oodissa alkaa aina torstaina klo 16.00. Korvaavilla luentosarjoilla edellytetään myös korvattavien teosten hallintaa.

Oppiaineen opetuskausi: kalenteriviikot 3-6

Professori **Mika Hemmo** pitää sopimusoikeuden johdantokurssin 11.1. 12-14, 12.1. 12-16, 13.1. 12-14, 14.1. 12-16, 18.1. 12-14, 19.1. 12-16, 20.1. 12-14, 21.1. 12-16, luentokuulustelut 22.1. 12-14 ja 29.1. 12-14. Kaikki tilaisuudet PIV:ssä. Luentosarjasta voi saada enintään 3 hyvityspistettä sopimusoikeuden tenttiin. Luentosarjan aineisto on saatavissa viimeistään 8.1 osoitteesta www.hemmo.fi. Luentosarjalle ilmoitetaan Oodissa (200200A).

Dos., AA **Marko Mononen** luennoi irtaimen kaupasta 14.1.-19.1.2010 ma-pe 10-12 ja 20.1.-22.1.2010 8-12. P II, 20.1. ja 21.1. Pieni Juhlas. Luentokuulustelut ke 27.1.2010 10-12 PR sali 1 ja uusintakuulustelu ke 3.2.2010 10-12 PII. Hyväksytty suoritus korvaa tutkintovaatimuskohdat 4 ja 5 (eli Wilhelmsson – Sévon – Koskelo: Kauppalain pääkohdat ja Monosen opintomonisteet). Luentosarjalle ilmoitetaan Oodissa (200200B).

Sopimusoikeuden ruotsinkieliset luennot oikeustapausharjoituksineen – Föreläsningar i avtalsrätt med rättsfallslösning: Universitetslektor (tf.) **Frey Nybergh** håller föreläsningar i avtalsrätt med rättsfallslösning för

ämnestudietentamen i avtalsrätt 15.1 – 20.1 och 25.1–27.1, Sal 15 och 1.2.2010, F24 SH135, med slutförhör 4.2.2010 Sal 15 och 9.2.2010 P722 kl. 14 – 16. Maximiantalet deltagare är 36. **Deltagande förutsätter anmälan i OODI (200200A) från och med 10.12.2009 kl. 16.00 och senast 14.1.2010 kl. 12.00.** På föreläsningen behandlas avtalsrättsliga frågor med hjälp av övningar i att lösa rättsfall. Sammanlagt tre bonuspoäng utdelas på basis av framgången i rättsfallsövningarna och föreläsningförhöret. Syftet med föreläsningen är att deltagarna skall lära sig att lösa sådana rättsfallsuppgifter som förekommer i ämnestudietentamen även med hjälp av personlig feedback. *Luentosarja, joka on ruotsinkielinen, suositellaan myös suomenkielisille opiskelijoille. Annetaan myös henkilökohtaista palautetta, kysymyksiä saa esittää suomeksi ja harjoituksissa sekä kuulustelussa voidaan vastata suomeksi.* Material finns att hämta senast 12.1.2010 via en länk på adressen: http://www.helsinki.fi/privatelaw/henkilokunta/henkilot/nybergh_frey.htm.

Tutkijat, OTT **Olli Norros** ja OTT **Ville Pönkä** pitävät sopimusoikeuden tenttiin valmistavia oikeustapausharjoituksia kahdessa ryhmässä. Kumpikin ryhmä kokoontuu neljä kertaa, ja kullakin kokoontumiskerralla käsitellään kaksi oikeustapauskysymystä. Käsiteltävät tapaukset julkistetaan aina joitakin päiviä etukäteen, ja tarkoituksena on, että kukin osallistuja olisi itse ainakin yrittänyt ratkaista käsiteltävät tehtävät ennen kokoontumista. Kurssin perusteella ei jaeta hyvityspisteitä. Kumpaankaan ryhmään ei tarvitse ilmoittautua mitenkään. Ryhmien toimintaan voi myös hyvin osallistua vain osittain. Kurssin tarkemmat ohjeet tulevat saataville verkko-osoitteeseen www.mv.helsinki.fi/home/norros/ joulukuussa 2009.

Norrosen ryhmä kokoontuu ti 26.1., pe 29.1., ti 2.2. ja pe 5.2. klo 8-10 salissa PIV ja Pöngän ryhmä ti 26.1. klo 12-14, to 28.1. klo 12-14, ti 2.2. klo 12-14 ja pe 5.2. klo 14-16 salissa P IV.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö

Kirjallinen kuulustelu, joka **ei ole lakikirjatentti**. Luentosarjoista voi saada tenttiä varten 1-3 hyvityspistettä sen mukaan kuin kunkin luentosarjan osalta on erikseen ilmoitettu. Irtaimen kauppaa koskevat osat tutkintovaatimuksista (kohdat 4 ja 5) voi korvata luentosarjan hyväksytyllä suorituksella. Tentissä on pääsääntöisesti 3 laajaa oikeustapauskysymystä (jotka arvostellaan asteikolla 0-10 p.) ja 1 mahdollisesti useampia alakohtia sisältävä esseekysymys (0-10 p.). Tentin enimmäispistemäärä on siten 40 p. Tentissä saa käyttää enintään 4 hyvityspistettä.

Tentissä hyväksytyksi tuleminen edellyttää, että opiskelija saa tentissä normaalisti vastattavien kysymysten osalta vähintään puolet vastattavien kysymysten maksimipistemäärästä. Hyvityspisteitä ei oteta huomioon tentin hyväksymistä arvioitaessa, mutta kyläkin arvosanaa määrättäessä. **ESIMERKKI:** Opiskelija on saanut yhdestä korvaavasta luentosarjasta 6 pistettä ja hänellä on lisäksi yhteensä 4 hyvityspistettä. Tentissä on vastattava kolmeen kysymyksen (ä 10 p) ja saatava niistä vähintään 15 pistettä. Opiskelijan saadessa tentistä 15 pistettä kokonaispistemäärä on siten 25 pistettä.

Tenttiin on ilmoitettava Oodissa. **Jälki-ilmoittautumisia ei hyväksytä.** Tentistä vastaa professori **Sisula-Tulokas**. Arvostelua koskevat huomautukset tulee tehdä kunkin kysymyksen korjanneelle opettajalle. Muihin tenttiä koskeviin tiedusteluihin vastaa professori **Sisula-Tulokas**.

Tentin tulokset mallivastauksineen julkaistaan oppiaineen verkkosivuilla. Samasta paikasta löytyy myös vanhoja tenttikysymyksiä mallivastauksineen sekä ohjeet asiallisen tenttivastauksen laatimiseksi.

Tutkintovaatimukset

- 1) **Halila, H.**, Henkilöoikeuden perusteet (2008), opintomoniste. Saatavissa pdf-muodossa oppiaineen verkkosivuilta.
- 2) **Hemmo, M.**, Sopimusoikeuden oppikirja

(2006), s. 25-639.

3) **Wilhelmsson, T.**, Vakiosopimus ja kohtuuttomat sopimusehdot (3. p. 2008) s. 1-53, *tai* Standardavtal och oskåliga avtalsvillkor (3 p. 2008) s. 1-52.

4) **Wilhelmsson, T. – Sevón, L. – Koskelo, P.**, Kauppalaain pääkohdat (5. p. 2006), s. 1-182; *tai* Huvudpunkter i köplagen, (3 p. 2006), s. 1-168.

5) **Mononen, M.**, Kuluttajakaupan erityispiirteet (2005) opintomoniste. Saatavissa pdf-muodossa oppiaineen verkkosivuilta.

6) **Sisula-Tulokas, L.**, Kansainvälisen kauppalaain pääkohdat (2009), opintomoniste. Saatavissa pdf-muodossa oppiaineen verkkosivuilta.

7) **Halila, H. – Hemmo, M.**, Sopimustyypit (2008), s. 1-30, 48-91 ja 132-231.

Säädökset

L varallisuusoukeudellisista oikeustoimista 13.6.1929/228. (Si 402) Kauppalaiki 27.3.1987/355. (Si 501) Kuluttajansuojalaiki 20.1.1978/38. Luvut 1, 3, 4, 5, 6 ja 8. (Yr 501) Asuntokauppalaiki 23.9.1994/843. Luvut 1, 3, 4 ja 6. (Si 505) L asuinhuoneiston vuokrauksesta 31.3.1995/481. (Si 417) L elinkeinonharjoittajien välisten sopimusehtojen sääntelystä 3.12.1993/1062. (Si 404) YK:n kauppalaiki (CISG). (Si 504)

Författningar

Lag om rättshandlingar på förmögenhetsrättens område 13.6.1929/228 (Ci 402)
Köplag 27.3.1987/355 (Ci 501)
Konsumentskyddslag 20.1.1978/38. Kap. 1, 3, 4, 5, 6 och 8. (Ft 501)
Lag om bostadsköp 23.9.1994/843. Kap. 1, 3, 4 och 6. (Ci 505)
Lag om hyra av bostadslägenhet 31.3.1995/481 (Ci 417)
Lag om reglering av avtalsvillkor mellan näringsidkare 3.12.1993/1062 (Ci 404)
CISG (FN s köplag) (Ci 504)

Voimassa olevien korvaavien ja hyvityspisteluentosarjojen käyttäminen tentissä:

1. Tiedekuntaneuvoston 7.11.2002 tekemän päätöksen mukaisesti luennot ovat voimassa suoritustuoden ja kolme seuraavaa kalenterivuotta.

2. Irtaimen kaupan korvaavan luentosarjan pisteet käytetään Sopimusoikeuden (200200) tentissä. Luotto- ja maksuvälineiden sekä vahingonkorvausoikeuden korvaavien luentosarjojen pisteet käytetään Yleisen velvoiteoikeuden (200201) tentissä.

3. Mikäli opiskelija haluaa käyttää luentosuorituksia hyväkseen tentissä, on korvaavasta luentosarjasta saatu pistemäärä sekä hyvityspisteet **ilmoitettava tentissä** tentin ohjesivulla olevien ohjeiden mukaisesti. Mikäli saaduista pisteistä on epäselvyyttä, opiskelijan on selvitettävä saamansa pisteet luennon pitäjältä ennen tenttiä.

4. Tentissä hyväksytyksi tuleminen edellyttää, että opiskelija saa tentissä normaalisti vastattavien kysymysten osalta vähintään puolet vastattavien kysymysten maksimipistemäärästä. Hyvityspisteitä ja korvaavia luentosarjoja ei oteta huomioon tentin hyväksymistä arvioitaessa, mutta kylläkin arvosanaa määrättäessä. **ESIMERKKI:** Opiskelija on saanut yhdestä korvaavasta luentosarjasta 6 pistettä ja hänellä on lisäksi yhteensä 4 hyvityspistettä. Tentissä on vastattava kolmeen kysymykseen (á 10 p) ja saatava niistä vähintään 15 pistettä. Opiskelijan saadessa tentistä 15 pistettä kokonaispistemäärä on siten 25 pistettä.

5. Tentissä korvattavissa olevat kysymykset arvosteltiin lukuvuosina 2005 – 2006 ja 2006 – 2007 asteikolla 0-20p ja tätä ennen asteikolla 0-10p. Tämän vuoksi lukuvuosina 2005 – 2006 ja 2006 – 2007 korvaavista luentosarjoista saadut vanhan systeemin mukaiset korvaavat pisteet (10-20p) jaetaan kahdella. Parittomien pistemäärien jakoäännökset pyöristetään ylempään tasalukuun. Jos luentosarjasta on saatu esim. 17 pistettä, saa tentissä korvata kysymyksen 9 pisteellä.

Sopimusoikeuden valinnaiset aineopinnot

Sopimusoikeus (20171)

Laajuus: 6 opintopistettä.

Vastaava opettaja: professori (mvs.) Janne Kaisto.

Suoritusajankohdat: Tenti järjestetään syyskuun, marraskuun, maaliskuun ja kesätentin sopimusoikeuden tenttikierroksilla. Tenti ei ole lakikirjatentti.

Tutkintovaatimukset

- a) **Wilhelmsson, T.**, *Critical Studies in Private Law* (1992), s. 1-229; *tai*
- b) **Wilhelmsson, T.**, *Social civilrätt* (1987), s. 19-225.
- Hemmo, M.**, *Sopimus ja delikti* (1998), s. 1-389.
- Adlercreutz, A.**, *Avtalsrätt I* (12. p. 2002), s. 13-342.

Opetus

Professori (mvs.) **Janne Kaisto** pitää ongelmalähtöistä opetusta 8 t ma ja pe 12.4.–23.4. klo 10–12 P444. Ilmoittautuminen opettajalle etukäteen sähköpostitse. Osanottajamäärä on rajoitettu, enintään 14 henkilöä. Osallistujat valitaan ilmoittautumisjärjestyksen perusteella. Korvaa yhden tutkintovaatimuskohdan opiskelijan valinnan mukaan.

Professori (mvs.) **Janne Kaisto** luennoi aiheesta ”Arkipäivän sopimusoikeutta” 16 t ma-to 15.2.–25.2. klo 10–12 P444, luento-kuulustelu ti 2.3. klo 10–12 P668. Luentosarja korvaa kaksi tutkintovaatimusten kohtaa opiskelijan valinnan mukaan.

Kansainvälinen kauppa ja kuljetusoikeus (20175)

Laajuus: 7 opintopistettä.

Vastaava opettaja: professori Lena Sisula-Tulokas.

Suoritusajankohdat: Tenti järjestetään syyskuun, marraskuun, maaliskuun ja kesätentin sopimusoikeuden tenttikierroksilla. Tenti ei ole lakikirjatentti.

Tutkintovaatimukset

- van Houtte, H.**, *The Law of International Trade* (2002).
- Bernstein, H. & Lookofsky, J.**, *Understanding the CISG in Europe* (2003).
- Sisula-Tulokas, L.**, *Kuljetusoikeuden perusteet* (2007)

Säädökset

YK:n kauppalaki (Si 504)

The UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts 2004

The Principles of European Contract Law, part I and II

Roman yleissopimus sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista. (Si 403, PrEU 105)

Författningar

Internationella köplagen (CISG, Ci 504)

The UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts 2004

The Principles of European Contract Law, part I and II

Konventionen om tillämplig lag på avtalsförpliktelser (Romkonventionen, Ci 403, PrEU 105)

Yleisen velvoiteoikeuden pakolliset aineopinnot (200201)

Tavoite: 1. Systemaattisen yleiskuvan muodostaminen velvoitteen täyttämistä ja lakkaamisesta sekä rahavelkojen erityispiirteistä 2. Sopimuksenukoista vahingonkorvausvelvollisuutta koskevan normiston systemaattinen jäsentäminen. 3. Luottosuhteita koskevien periaatteiden hallinta.

Käsiteltävä asiakokonaisuus: 1. Rahavelka ja korko. 2. Saamisen lakkaaminen. 3. Perusteettoman edun palautus. 4. Vahingonkorvauslain mukainen vastuu ja muu sopimuksenukoinen korvausvastuu. 5. Vakuutus-oikeuden pääkohdat. 6. Luottosuhteet ja luottoinstrumentit.

Laajuus: 5 opintopistettä

Vastaava opettaja: professori **Mika Hemmo**. Tentiassistenttina toimii assistentti **Michael Saarikoski**.

Opettajat

Hemmo, Mika, OTT. Siviilioikeuden professori.

Kolehmainen, Esa, OTL. Tutkija.

Norio-Timonen, Jaana, OTT. Vakuutus- ja vahingonkorvausoikeuden professori.

Saarikoski, Michael, OTL, VT, VTM. Siviilioikeuden assistentti.

Sisula-Tulokas, Lena, OTT. Siviilioikeuden professori.

Opetus

Opetusmuodot: Luennot, joihin hyväksytysti osallistumalla on erikseen ilmoitetulla tavalla mahdollista korvata tutkintovaatimusten kohta tai saada hyvityspisteitä tenttiin. Luentosarjojen opetusmateriaaleja on imuroitavissa oppiaineen verkkosivuilta. Kaikkeen opetukseen on ilmoitauduttava Oodissa. Korvaavilla luentosarjoilla edellytetään myös korvattavien teosten hallintaa. Professor **Lena Sisula-Tulokas** föreläser

om skadeståndsrätt våren 2010. Föreläsningstiderna i februari är reserverade enligt följande: 8. kl.16 – 18, 10. kl. 16 – 19, 12. kl. 16 – 19 (dessa i P IV), 15. kl. 10 – 13, 16. kl. 10 – 13, (båda i P 668), 19. kl. 10 – 13, 20., 24., och 25. kl 14 - 17 (alla i P VI). Den närmare planeringen diskuteras på första föreläsningstimmen. Föreläsningarna bygger på diskussion om skadeståndsrättens grundelement, interaktivt deltagande och obligatorisk närvaro. **Suomenkieliset** opiskelijat voivat keskusteluissa ja tehtävissä käyttää suomen kieltä. I serien ingår föreläsningar samt korta muntliga och skriftliga arbeten. Föreläsningstimmerna kommer att bygga på föreläsningsserien samt kursboken Hemmo, Vahingonkorvausoikeus (kursfordringarna punkt 3). Poängen i ett godkänt föreläsningstimmerna kan användas i tenten för att ersätta punkt 3 i kursfordringarna. Deltagande förutsätter anmälan i OODI (200201B) före den 1.2.2010.

Prof. Mika Hemmo ja OTT **Suvianna Hakalehto-Wainio** pitävät vahingonkorvausoikeuden kurssin (PIV) 22.2 12-14, 23.2 9-12, 24.2 12-14, 25.2 9-12, 26.2 9-12, 4.3 12-16, 5.3 12-16 ja 8.3 12-16. Hyväksytty suoritus korvaa tutkintovaatimusten kohdan 3. Kurssilla edellytetään myös oppikirjaan tutustumista. Luennoille on ilmoitauduttava OODI:ssa viimeistään luentojen alkaessa eli 22.2.2010.

Professori **Jaana Norio-Timonen** luennoi luotto- ja maksuvälineistä ma-pe 8.-19.2.2010 klo 14-16, PIV. Luentokuulustelut ti 23.2. klo 12-14, PI ja pe 26.2. klo 14-16, PII. Hyväksytty suoritus korvaa tutkintovaatimusten kohdan 2. Luentokuulustelussa edellytetään myös oppikirjaan (tutkintovaatimusten kohta 2) tutustumista. Luentoaineistoa on saatavilla oppiaineen verkkosivuilla. Luennoille on ilmoitauduttava OODI:ssa (200201C) viimeistään luentojen alkaessa eli 8.2.2010. Ilmoittautuminen on edellytyksenä luentokuulusteluun osallistumiselle.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö:

Kirjallinen kuulustelu, joka ei ole lakikirjatentti. Tentissä on pääsääntöisesti 3 laajaa oikeustapauskysymystä (jotka arvostellaan asteikolla 0-10 p.) ja 1 mahdollisesti useampia alakohtia sisältävä esseekysymys (0-10 p.). Tentin enimmäispistemäärä on siten 40 p. Luentosarjoista voi saada tenttiä varten 1-3 hyvityspistettä sen mukaan kuin kunkin luentosarjan osalta on erikseen ilmoitettu. Tentissä saa käyttää enintään 4 hyvityspistettä. Luotto-oikeutta ja vahingonkorvausoikeutta koskevat osat tutkintovaatimuksista (kohdat 2 ja 3) voi korvata luentosarjan hyväksytyllä suorituksella.

Tentissä hyväksytyksi tuleminen edellyttää, että opiskelija saa tentissä normaalisti vastattavien kysymysten osalta vähintään puolet vastattavien kysymysten maksimipistemäärästä. Hyvityspisteitä ei oteta huomioon tentin hyväksymistä arvioitaessa, mutta kyläkin arvosanaa määrättäessä. ESIMERKKI: Opiskelija on saanut yhdestä korvaavasta luentosarjasta 6 pistettä ja hänellä on lisäksi yhteensä 4 hyvityspistettä. Tentissä on vastattava kolmeen kysymykseen (á 10 p) ja saatava niistä vähintään 15 pistettä. Kokonaispistemäärä on siten 25 pistettä.

Tenttiin on ilmoitettava OODI:ssa. Jälki-ilmoittautumisia ei hyväksytä. Tentistä vastaa professori Hemmo. Puuttuvia hyvityspisteitä ym. koskevat korjauspyynnöt sekä mahdollisten nimettömien tenttivastauksien tunnistus tehdään laitoksen ilmoitustaululla olevaan listaan, jonka perusteella kaikki korjaukset rekisteröidään yhdellä kerralla. Sisällöllistä arvostelua koskevat huomautukset tulee tehdä kunkin kysymyksen korjanneelle opettajalle tämän vastaanotolla, jolloin opiskelijan vastaus voidaan käydä yhdessä läpi opetustarkoituksessa. Muihin tenttiä koskeviin tiedusteluihin vastaa professori Hemmo.

Tentin tulokset mallivastauksineen julkaistaan oppiaineen verkkosivuilla. Samasta paikasta löytyy myös vanhoja tenttikysymyksiä mallivastauksineen sekä ohjeet asiallisen tenttivastauksen laatimiseksi.

Tutkintovaatimukset

1) Aurejärvi, E. – Hemmo, M., Velvoiteoikeuden oppikirja (2007) s. 1-220.

2) Aurejärvi, E. – Hemmo, M., Luotto-oikeuden perusteet (2004) s. 1-319, ei alaviitteitä.

3) Hemmo, M., Vahingonkorvausoikeus (2005) s. 1-232.

4) Hoppu, E. – Hemmo, M., Vakuutus-oikeuden perusteet (2006), opintomoniste. Saatavissa pdf-muodossa oppiaineen verkkosivuilta. Norio-Timonen, J., Vakuutus-oikeuden pääpiirteet, opintomoniste, korvaa Hoppu – Hemmo -monisteen sen jälkeen, kun asiasta on erikseen ilmoitettu.

Säädökset:

Velkakirjalaki 31.7.1947/622. (Si 406)

Laki takauksesta ja vierasvelkapanttauksista 19.3.1999/361. (Si 407)

Korkolaki 20.8.1982/633. (Si 410)

L velan vanhentumisesta 15.8.2003/728 (Si 415)

Vahingonkorvauslaki 31.5.1974/412. (Si 301)

Vakuutuslainsäädännön lakien muuttaminen 28.6.1994/543. (Ra 201)

Tuotevastuulaki 17.8.1990/694. (Si 303)

Liikennevakuutuslaki 26.6.1959/279. (Vi 203)

Kuluttajansuojalaki 20.1.1978/38. Luku 7. (Yr 501)

Lag om skuldebrev 31.7.1947/622 (Ci 406)

Lag om borgen och tredjemanspant 19.3.1999/361 (Ci 407)

Räntelag 20.8.1982/633 (Ci 410)

Lag om preskription av skulder 15.8.2003/728 (Ci 415)

Skadeståndslag 31.5.1974/412 (Ci 301)

Lag om försäkringsavtal 28.6.1994/543 (Fi 201)

Produktansvarslag 17.8.1990/694 (Ci 303)

Trafikförsäkringslag 26.6.1959/279 (Kom 203)

Konsumentskyddslag 20.1.1978/38. Kapitel 7 (Ft 501)

Voimassa olevien korvaavien ja hyvityspisteluentosarjojen käyttäminen tentissä:

6. Tiedekuntaneuvoston 7.11.2002 tekemän päätöksen mukaisesti luennot ovat voimassa suoritusvuoden ja kolme seuraavaa kalenterivuotta.

7. Irtaimen kaupan korvaavan luentosarjan pisteet käytetään Sopimusoikeuden (200200) tentissä. Luotto- ja maksuvälineiden sekä va-

hingonkorvausoikeuden korvaavien luentosarjojen pisteet käytetään Yleisen velvoiteoikeuden (200201) tentissä.

8. Mikäli opiskelija haluaa käyttää luentosuorituksia hyväkseen tentissä, on korvaavasta luentosarjasta saatu pistemäärä sekä hyvityspisteet **ilmoitettava tentissä** tentti-ohjeissa olevien ohjeiden mukaisesti. Mikäli saaduista pisteistä on epäselvyyttä, opiskelijan on selvitettävä saamansa pisteet luenon pitäjältä ennen tenttiä.

9. Tentissä korvattavissa olevat kysymykset arvosteltiin lukuvuosina 2005 – 2006 ja 2006 – 2007 asteikolla 0-20p ja tätä ennen asteikolla 0-10p. Tämän vuoksi lukuvuosina 2005 – 2006 ja 2006 – 2007 korvaavista luentosarjoista saadut vanhan systeemin mukaiset korvaavat pisteet (10-20p) jaetaan kahdella. Parittomien pistemäärien jakojäännökset pyöristetään ylempään tasalukuun. Jos luentosarjasta on saatu esim. 17 pistettä, saa tentissä korvata kysymyksen 9 pisteellä.

Yleisen velvoiteoikeuden valinnaiset aineopinnot

Vahingonkorvausoikeus (20177)

Laajuus: 10 opintopistettä

Vastaava opettaja: professori **Mika Hemmo**.

Suoritusajankohdat: Tentti järjestetään lokakuun, joulukuun, maaliskuun ja kesätentin yleisen velvoiteoikeuden tenttikierroksilla. Tentti ei ole lakikirjatentti.

Tutkintovaatimukset

1. Wilhelmsson, T. - Rudanko, M.: Tuotevastuu (2004), s. 1-319.

2. Cane, Peter: Atiyah's Accidents, Compensation and the Law (1999 tai uudempi), luetaan kokonaan (v. 1999 painoksessa 1-426 s.)

3. Hakalehto-Wainio, S., Valta ja vahinko (2008), s. 1-411.

Yliopistonlehtori **Suvianna Hakalehto-Wainio** luennoi viranomaisen vahingonkorvausvastuusta salissa PIV 11.11.2009 klo 10-12; 13.11. klo 12-16; 17.11. klo 10-12; 24.11. klo 10-12 ja 25.11. klo 10-12. Kursin hyväksyttävä suorittaminen edellyttää läsnäoloa ja harjoitustehtävien palauttamista. Kurssin suorituksella voi korvata tutkinto-

vaatimusten kohdan 3. Kurssille on ilmoitettava OODIssa (200201B) viimeistään luentojen alkaessa eli 11.11.2009.

Vakuutusosoikeus

Laajuus: 12 opintopistettä. Opiskelija voi halutessaan suorittaa vain toisen – kirjallisuuskulustelu tai luentoseminaari – opintojakson vakuutusosoikeuden opintokokonaisuudesta.

Vastaava opettaja: professori **Jaana Norio-Timonen**.

Suoritusajankohdat: Tentti järjestetään lokakuun, joulukuun, toukokuun ja kesätentin yleisen velvoiteoikeuden tenttikierroksilla. Tentti ei ole lakikirjatentti.

Kirjallisuuskulustelu 20178 (8 op)

Tutkintovaatimukset

1. Hoppu, E. – Hemmo, M., Vakuutusosoikeus (2006) s. 1–431.

2. Norio-Timonen, J., Vakuutuksenantajan

vastuu vakuutustapahtumasta (2003) s. 1–485.

3. Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi vakuutusopimuslain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (63/2009).

4. **Bengtsson, B.**, Försäkringsavtalsrätt (2006) s. 15–174.

5. Seuraavat kolme artikkelia: **Baker, T.**, On the Genealogy of Moral Hazard, 75 Texas Law Review (1996) s. 237–292; **Norio-Timonen, J.**, Lainsäätävä, vakuutusvalvoja ja vakuutus tuotteet, Lakimies 7–8/2006 s. 1282–1298; **Sisula-Tulokas, L.**, Tvistlösningsen i Försäkringsnämnden – ett etablerat alternativ, teoksessa Lena Sisula-Tulokas – Irene Luukkonen – Marja Saario (toim.), Kuluttajien vakuutus toimisto ja Vakuutuslautakunta 35 vuotta (2006) s. 13–26.

Luentoseminaari: Ajankohtaista vakuutus oikeutta 200201A (4 op)

Suoritusajankohta: Luennot ma–pe 14.–25.9. klo 16–18, P417.

Suoritustapa: Suoritus käsittää aktiivisen luentoisiin osallistumisen sekä oppimispäiväkirjan laatimisen. Luentoaineistoa on saatavilla yleisen velvoiteoikeuden verkkosivuilla. Luennoille on ilmoitauduttava Oodissa (200201A). Ilmoittautuminen alkaa to 27.8. klo 16.00 ja päättyy 8.9. Luennoille otetaan 15 osallistujaa ilmoittautumisjärjestyksessä.